

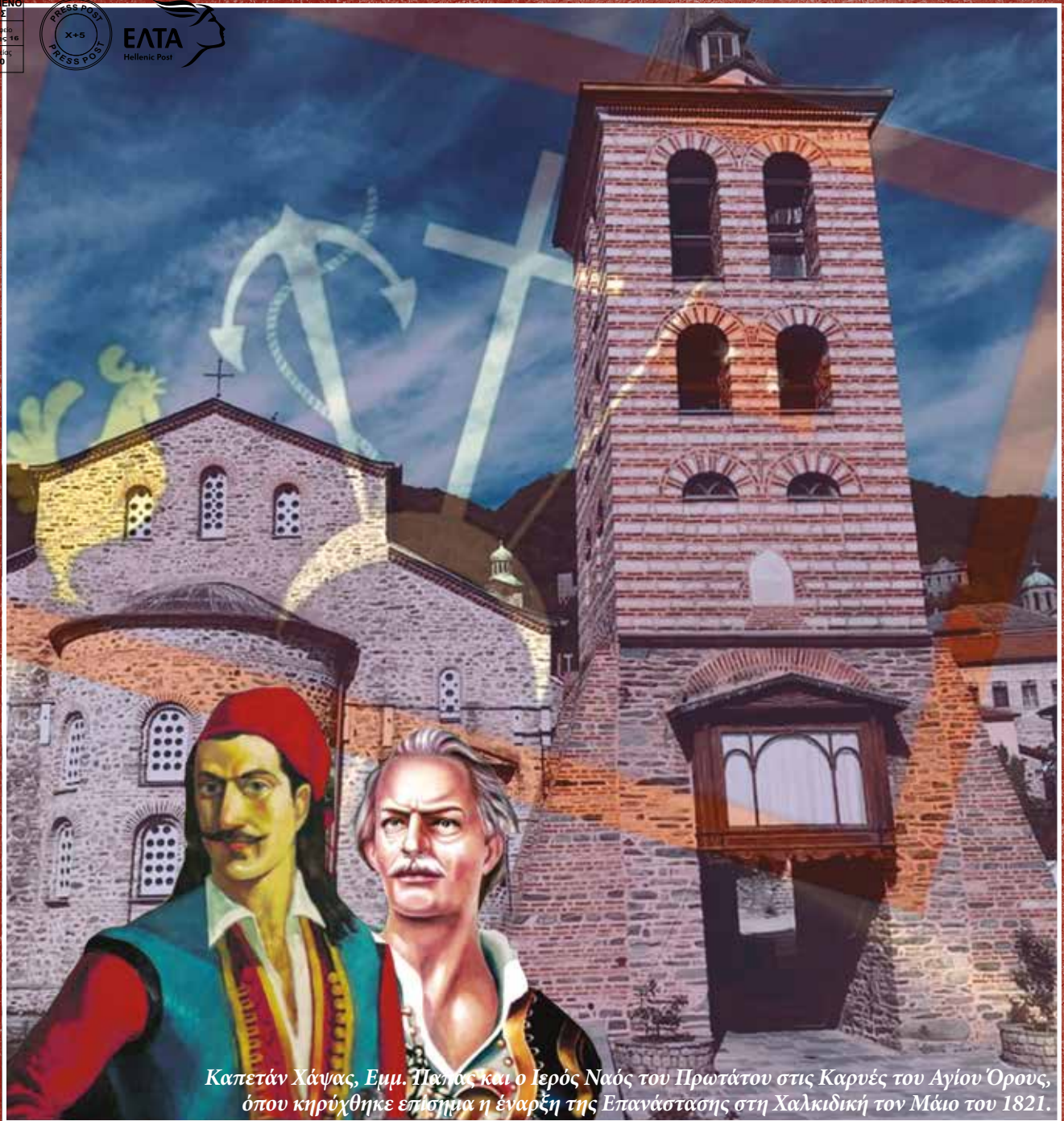
ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ «Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ»

Έδρα Θεσσαλονίκη - Έτος ίδρύσεως 1903

ΜΑΝΤΩΣ ΜΑΥΡΟΓΕΝΟΥΣ 23 - Τ.Κ. 542 49, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΤΕΥΧΟΣ 48ο • Ιούλιος - Αύγουστος - Σεπτέμβριος 2021

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Τον Γραμματο
Θεσσαλονίκης 116
Αριθμός Πρωτόκολλο
020060

Καπετάν Χάνας, Εμμ. Παχάς και ο Ιερός Ναός του Πρωτάτου στις Καρυές του Αγίου Όρους, όπου κηρύχθηκε επίσημα η έναρξη της Επανάστασης στη Χαλκιδική τον Μάιο του 1821.

Αφιέρωμα ΣΤΑ 200 ΧΡΟΝΙΑ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ ΤΟ 1821 (Β)

ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

Περιοδική έκδοση

του Παγχαλκιδικού Συλλόγου «**Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ**»

Έδρα Θεσσαλονίκη - Έτος ίδρύσεως 1903

Μαντώ Μαυρογένους 23, Τ.Κ. 542 49 Θεσ/νίκη
Τηλ. 2310/323-839, κιν. 6936/950 188, φαξ 2310/326-108

Ηλεκτρ. δ/ση: www.panchalkidikos.gr

E-mail Συλλόγου: panchalkidikos@gmail.com

E-mail Προέδρου: ikotsanis@gmail.com

ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2021

ISSN: 2585-3619

Επιτροπή Έκδοσης:

Αυγολούπης Σταύρος, Καθηγητής Αστρονομίας του ΑΠΘ

Καραμύχος Ιωάννης, Φιλολόγος

Καρτσιώτης Μιχαήλ, τ. Εκπαιδευτικός, Επίτιμος

Πρόεδρος του Παγχαλκιδικού Συλλόγου

Οικονόμου Τριαντάφυλλος, τ. Εκπαιδευτικός,

δρ. Επιστ. της Αγωγής (συντονιστής)

Παπάγγελος Ιωακείμ, δρ. Αρχαιολόγος

Παυλούδης Χρήστος, Υποναύαρχος Π.Ν. ε.α.

Τσαμουρτζή Μαρία, Αρχιτέκτων

Τσίκουλας Ιωάννης, Καθηγητής Ιατρικής του ΑΠΘ

Ιδιοκτήτης: Παγχαλκιδικός Σύλλογος "Ο Αριστοτέλης"

Εκδότης - Διευθυντής: Ιωάννης Τ. Κοτσάνης, Πρόεδρος

του Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου.

Το περιοδικό εκδίδεται με χορηγίες συμπατριωτών, φίλων και φορέων και αποστέλλεται δωρεάν.

Σελιδοποίηση, Εκτύπωση: GRAFIS

Νέα Ραιδεστός Θεσσαλονίκης, Τηλ. 2310.466.776

e-mail: despoina@lithographia.gr

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

IBAN: GR 80 0171 2330 0062 3304 0032 572

A.Φ.Μ.: 090145977 Δ.Ο.Υ.: Ζ' ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Χορηγός της έκδοσης του παρόντος 48^{ου} τεύχους είναι
η κ. **Αφροδίτη Τζίκα – Κοντογιαννοπούλου.**

Εικόνα εξωφύλλου: Ο Ναός του Πρωτάτου στο Άγιο Όρος.

Εικόνα οπισθόφυλλου: Η Ιερά Μονή Εσφιγμένου Αγίου Όρους.

Φωτοσύνθεση: Καλαϊτζή Σουλτάνα (Τάνια), Απόφοιτος ΤΕΙ Πληροφορικής

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Πρόεδρος: **Ιωάννης Τηλ. Κοτσάνης** (Αρναία)

Αντιπρόεδρος: **Τριαντάφυλλος Οικονόμου** (Νικήτη)

Γεν. Γραμματέας: **Αστέριος Λυρτζής** (Ταξιάρχης)

Ταμίας: **Αβραάμ Παπαδόπουλος** (Βράσταμα)

Ειδ. Γραμματέας: **Νικόλαος Μπούφτας** (Αρναία)

Μέλος: **Σαραφιανός Καράβας** (Παλαιόχωρα)

Μέλος: **Ανδρομάχη Κωστοπούλου** (Κασσάνδρα)

Μέλος: **Αναστασία Σούστα-Δάφφα** (Νεοχώρι)

Μέλος: **Χρήστος Παυλούδης** (Ορμύλια)

Αναπληρωματικά μέλη

Θεόδωρος Φλώρος (Αρναία)

Άννα Εμμανουήλ (Άγ. Νικόλαος)

Θεόδωρος Τσαμούρης (Αρναία)

Εξελεγκτική Επιτροπή

Φώτιος Ταλέας (Ιερισός)

Μαρία Μπουλάκη (Πολύγυρος)

Μαρία Λαθούρη-Πάργα (Συκιά)

Αναπληρωματικά μέλη

Αστέριος Βαμβακάς (Κασσάνδρα)

Αναστάσιος Σινάκος (Βασιλικά)

Γεώργιος Χαλκιάς (Άγιος Νικόλαος)

Αθανάσιος Χατζηπαπάς (Ν. Μουδανιά)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- **Η Χαλκιδική στις φλόγες του 1821** 1
- Καραμύχος Χ. Γιάννης,
Η επανάσταση της Χαλκιδικής το 1821 3
- Μοναχός Κοσμάς Σιμωνοπετρίτης,
**Άγιο Όρος και επανάσταση του 1821 στην Χαλκιδική:
Νέα Μαρτυρολογία** 5
- Χιούτης Κωνσταντίνος,
**Η εγκατάσταση Χαλκιδιωτών χωρικών
στο Άγιον Όρος το 1821** 9
- Αυγολούπης Σταύρος,
Η επανάσταση της Χαλκιδικής το 1821 (ποίημα) 11
- Κάρτσιος Βασίλης,
**Ο Εμμανουήλ Παπάς πρωτεργάτης
της Επανάστασης του 1821** 12
- Σμάγας Δ. Άγγελος,
**Το μερτικό της Κύπρου στον αγώνα του 1821
και η άγνοση Μάχη της Αγίας Νάπας** 15
- Κύρου Θεοχ. Δημήτριος,
**Πριν από 200 χρόνια (1821-2021) το ολοκαύτωμα
της Ιεράς Μονής της Αγίας Αναστασίας** 17
- Καρτσιώτης Θεμ. Μιχαήλ,
**Πικρές μνήμες απ' το χαλασμό των Πετροκεράσων
(πρώην Ραβών) το 1821** 19
- Αικατερινάρης Κύρκου Γιάννης,
**Η επανάσταση της Χαλκιδικής το 1821. Ένα κορυφαίο
αλλά άγνωστο ιστορικό γεγονός** 22
- Κανατάς Γιάννης,
**Η αφήγηση μιας Πολυγυρινής που έζησε
τα γεγονότα του 1821** 25
- Σιώκος Γ. Απόστολος, Σιώκου-Σιόβα Όλγα,
**Δύο ιστορικά-επικά δημοτικά τραγούδια κι' ένα
πρωτότυπο άγνωστο βαρβαροειδές "άθλημα"
λευτεριάς ή θανάτου στο Παλαιόχωρι Χαλκιδικής** 32
- Ιερομόναχος Συνέσιος,
Χρήστος Κωνσταντίνου Κουκουμπής 35
- Τσίκουλας Γιάννης,
"Παλιόγιατρε, θα σι λούσου" 38
- Αυγολούπης Σταύρος,
Αναζητήσεις 39
- Μακρογιάννης Τιμολέων,
**Ο καιρός στη Χαλκιδική
κατά τον περασμένο χρόνο 2020** 41
- Η δράση του Συλλόγου μας 44
- Η δράση άλλων φορέων 44
- Αγιορείτικα νέα 52
- Νέα μέλη του Συλλόγου 54
- Πένθη 54
- Οι χορηγοί μας 56
- Η χορηγία 57

Τα ενυπόγραφα άρθρα εκφράζουν τις απόψεις των συντακτών τους. Υπενθυμίζεται ότι αυτά δεν πρέπει να υπερβαίνουν τους 9000 περίπου χαρακτήρες (χτυπήματα με τα κενά). Αυτό το τελευταίο παράκληση να τηρείται πιστά. Όσα κείμενα δεν φέρουν υπογραφή, συντάσσονται από τον εκδότη.

Η ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ ΣΤΙΣ ΦΛΟΓΕΣ ΤΟΥ 1821

Σύντομη αναφορά στα κυριότερα γεγονότα της Επανάστασης της Χαλκιδικής το 1821, με την ευκαιρία του εορτασμού της επετείου των 200 χρόνων.

Η Πατρίδα μας, η Ελλάδα, γιορτάζει φέτος με υπερηφάνεια την επέτειο των 200 χρόνων από τη Μεγάλη Ελληνική Επανάσταση του 1821. Γιορτάζει τον γενικό ξεσηκωμό των προγόνων μας, που την άνοιξη του 1821, ύστερα από 400 χρόνια σκλαβιάς, άρπαξαν τα όπλα και με το σύνθημα «Ελευθερία ή Θάνατος» έφεραν την ακριβοπληρωμένη με ποτάμια αίματος και δάκρυα ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ. Η θυσία εκείνη γέννησε το νέο ελληνικό κράτος, μέσα στο οποίο σήμερα απολαμβάνουμε ελευθερία, δημοκρατία, ασφάλεια, δικαιοσύνη, παιδεία και πολιτισμό.

Η εξέγερση των Ελλήνων του 1821 υπήρξε καθολική. Όλη η Ελλάδα έδωσε το βροντερό παρών και στη στεριά και στη θάλασσα. Η Φιλική Εταιρεία, η μυστική οργάνωση, που ίδρυσαν τρεις Έλληνες έμποροι με αρχική έδρα την Οδησό, ο Ξάνθος, ο Τσακάλωφ και ο Σκουφάς, είχε κάνει καλή προετοιμασία. Όταν, λοιπόν, στις 23 Μαρτίου του 1821, οι Πελοποννήσιοι με τον Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη, τον Κολοκοτρώνη και άλλους οπλαρχηγούς όρμησα και κυριεύσουν την Καλαμάτα, στις 23 Μαρτίου 1821 την ίδια ημέρα, ο **Εμμανουήλ Παπάς**, ο μεγάλος πλούσιος Μακεδόνας πατριώτης από τις Σέρρες, φιλικός και ο ίδιος, αποβιβάστηκε στο Άγιον Όρος, στη Μονή του Εσφιγμένου, με ένα πλοίο κατάφορτο από όπλα και πυρομαχικά και μικρή ομάδα συντρόφων, με σκοπό να κηρύξει την Επανάσταση στη Μακεδονία, ξεκινώντας από τη Χαλκιδική, εξουσιοδοτημένος από τον Γενικό Αρχηγό Αλέξανδρο Υψηλάντη.

Στο Άγιον Όρος, ο Παπάς έγινε δεκτός με ενθουσιασμό. Ήρθε σε επαφή με τους ηγούμενους όλων των μοναστηριών, με τους φιλικούς της Χαλκιδικής, κυρίως των Μαντομοχωριών όπου λειτουργούσε το Κοινό του Μαντεμίου (Ομοσπονδία των Μαντομοχωριών), με τους τοπικούς Αρχιερείς και τους παράγοντες των χωριών και κατάφερε να προετοιμάσει όλη τη Χαλκιδική, η οποία περίμενε τη σπίθα για να εκραγεί η Επανάσταση. Εξασφάλισε επίσης δύναμη κρούσεως 3.000 περίπου ανδρών, από τους οποίους 1.000 ήταν καλόγεροι.

Το στρατιωτικό σκέλος της εξέγερσης θα αναλάμβανε ο γενναίος οπλαρχηγός Ιωάννης Φαρμάκης. Όμως ο Φαρμάκης ποτέ δεν έφθασε, γιατί είχε εμπλακεί στην επανάσταση στη Μολδοβλαχία με τον Αλέξανδρο Υψηλάντη, είχε συλληφθεί από τους Τούρκους και εκτελέστηκε με φρικτό τρόπο στην Κων/πολη. Όμως τα γεγονότα δεν περίμεναν.

Η έναρξη της Επανάστασης στη Χαλκιδική.

Στις 17 Μαΐου 1821 επαναστάτησε ο Πολύγυρος. Οι Πολυγυρινοί εξόντωσαν την τοπική τουρκική φρουρά καθώς και δύο τουρκικά σώματα που ήλθαν εναντίον τους. Οι πρώτες νίκες έδωσαν αέρα στη φωτιά που ήδη έχει ανάψει ταυτόχρονα σε όλη τη Χαλκιδική. Οι Κασσανδρινοί σήκωσαν τα λάβαρα και με τους τοπικούς οπλαρχηγούς ετοιμάστηκαν για τις συγκρούσεις. Ταυτόχρονα, ο Εμμανουήλ Παπάς σε επίσημη Θεία Λειτουργία στο Πρωτάτο του Αγ. Όρους, κήρυξε επίσημα την Επανάσταση και αναγνωρίστηκε ως *Αρχηγός και Προστάτης της Μακεδονίας*. Σε ολόκληρη τη Χαλκιδική έπνεε ενθουσιώδης επαναστατικός άνεμος.

Η Προέλαση

Ο Παπάς χώρισε το στρατό του σε δυο τμήματα που εξόρμησαν με αντικειμενικό στόχο την απελευθέρωση της Χαλκιδικής και την πορεία προς τη Θεσσαλονίκη.

Η μάχη της Ρεντίνας

Το ένα τμήμα, με επικεφαλής τον ίδιο τον Παπά, απελευθέρωσε την Ιερισσό και τα άλλα χωριά που συνάντησε στην πορεία του και παρατάχθηκε στην περιοχή από τα στενά της Ρεντίνας μέχρι την Απολλωνία. Εκεί συγκρούστηκε με μεγάλη στρατιά που έφτασε από τη Δράμα, για να υποστηρίξει την τουρκική φρουρά της Θεσσαλονίκης. Το ελληνικό στρατιωτικό τμήμα, απειροπόλεμο και κακώς οπλισμένο, διαλύθηκε. Ο ίδιος ο Παπάς με τμήμα αγωνιστών κατέφυγαν στον Πολύγυρο και από εκεί στην Κασσάνδρα.

Η μάχη των Βασιλικών, 10-13 Ιουνίου 1821

Στο άλλο τμήμα ο Παπάς όρισε επικεφαλής τον **καπετάν Χάψα**, έναν γενναίο οπλαρχηγό, από τα Παζαράκια (Κρυοπηγή) της Κασσάνδρας, που νυμφεύτηκε και έζησε στη Συκιά της Σιθωνίας. Ο Χάψας, που την εποχή εκείνη υπηρετούσε ως σεργάρης (φύλακας) του Αγίου Όρους, είχε πολλά προσόντα, σωματική ρώμη, ευφυΐα, γενναιότητα, αλλά εστερείτο πολεμικής πείρας. Το τμήμα του, μετά από μια νικηφόρα πορεία μέσω Χολομώντα-Γαλάτιστας και Βασιλικών, έφθασε μέχρι το Σέδες (Θέρμη) για να υποχωρήσει και να αναμετρηθεί τελικά με τον οθωμανικό στρατό έξω από τα Βασιλικά.

Εκεί, κάτω από το Μοναστήρι της Αγ. Αναστασίας, ο καπετάν Χάψας και τα παλικάρια του έδωσαν με γενναιότητα μια μεγάλη μάχη απέναντι σε πολλαπλάσιους εχθρούς που διέθεταν και ιππικό. Ο αγώνας ήταν άνισος. Έπεσαν όλοι στο πεδίο της τιμής και τελευταίος έπεσε ο καπετάνιος, γράφοντας ιστορία απaráμιλλου ηρωισμού και θυσίας. Ανάμεσα στους νεκρούς μετρήθηκαν και 63 Συκιώτες, φίλοι και συμπατριώτες του

ηρωικού καπετάνιου, γνωστοί στην τοπική ιστορία ως «Συκιωτάκια».

Από εκείνη τη στιγμή η καταστροφική μανία των Τούρκων ερήμωσε ολόκληρη τη Χαλκιδική. Κάηκαν και ισοπεδώθηκαν τα πάντα. Φωτιά, μαχαίρι και στάχτη παντού. Ο τόπος μας ερήμωσε.

Το πρώτο ολοκαύτωμα του αγώνα, 14 Νοεμβρίου 1821.

Όμως δεν είχαν χαθεί όλα. Είχε μείνει ένα κάστρο άπαρτο. Ένας όμορφος και προικισμένος από το Θεό τόπος και ένας πανώριος λαός που ήταν ακόμα όρθιος και πολεμούσε. Ήταν η Κασσάνδρα, που το καλοκαίρι του 1821 έγινε καταφυγή των κατατρεγμένων Χαλκιδικιωτών οι οποίοι έτρεξαν εκεί για να σωθούν.

Εκεί, στον Ισθμό, με την αρχηγία του **Εμμανουήλ Παπά**, οι Χαλκιδικιώτες με πρώτους τους Κασσανδρινούς αντιστάθηκαν για ένα ολόκληρο τετράμηνο ενάντια πολυαριθμών Τούρκων, που πίεζαν για να εισβάλλουν στη χερσόνησο.

Εκεί, ύστερα από λυσσώδη αγώνα, γράφτηκε η τελευταία πράξη της επανάστασης της Χαλκιδικής της γεμάτης αίματα και θυσίες. Η μάχη κρίθηκε. Οι βάρβαροι πέρασαν και ακολούθησε το **ΠΡΩΤΟ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑ ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ ΤΟΥ 1821, ο ΧΑΛΑΣΜΟΣ**, για να ακούγονται μέχρι σήμερα πίσω από τα σκοτεινά παρασκήνια της ιστορίας οι αλαλαγμοί των Αγαρηνών μαζί με τις οιμωγές των λαβωμένων, τις θρηνητικές φωνές των γυναικών και των παιδιών, μαζί με τους εμπρησμούς, τους βιασμούς, τις δηώσεις και τα επαχθή εγκλήματα που ακολούθησαν ως εκδίκηση γιατί οι σκλάβοι άδραξαν τα όπλα και πολέμησαν για τη λευτεριά τους!

Σφαγές αθώων

Αλλά το δράμα της Χαλκιδικής δεν είχε μόνο ένοπλες συγκρούσεις. Είχε και μαζικές σφαγές αθώων, άοπλων, Χαλκιδικιωτών που διέπραξε η μανία των Οθωμανών.

-**Στη λίμνη Βόλβη** οι Τούρκοι ως αντίποινα έπνιξαν εκατοντάδες αθώους από την Απολλωνία.

Από μαχαίρι πέρασαν και 400 Ιερισιώτες στο Μαύρο Αλώνι, αφού πρώτα τους ανάγκασαν να περάσουν κάτω από αψίδα με σπαθιά.

Με την πτώση και τον Χάλασμό της Κασσάνδρας έσβησε η επανάσταση της Χαλκιδικής με τον πιο τραγικό τρόπο. Εξήντα ένα χωριά και πενήντα οκτώ μετόχια κάηκαν και οι κάτοικοί τους θανατώθηκαν, αιχμαλωτίστηκαν, διασκορπίστηκαν. Η Χαλκιδική ερήμωσε.

Ο **Εμμανουήλ Παπάς**, συντετριμμένος από την έκβαση των γεγονότων στον οποίο θυσίασε την οικογένεια

και όλη του την περιουσία, μετά την πτώση της Κασσάνδρας έφυγε για το Άγιον Όρος και από εκεί με πλοίο ξεκίνησε για την Ύδρα για τη συνέχιση του αγώνα. Όμως στο ταξίδι η καρδιά του που τόσο είχε ταλαιπωρηθεί δεν άντεξε και ο ήρωας απεβίωσε. Η σωρός του μεταφέρθηκε στην Ύδρα όπου θάφτηκε με τιμές Αρχιστρατήγου.

Η αποτίμηση

Η Επανάσταση της Χαλκιδικής την άνοιξη του 1821 είχε ως αποτέλεσμα να καθυστερήσουν επί έξι μήνες οι μεγάλες οθωμανικές στρατιές που πορεύονταν προς τον νότο για να καταπνίξουν την επανάσταση στην Πελοπόννησο. Λειτουργήσε ως αντιπερισπασμός για να ελευθερωθεί η Τριπολιτσά (Σεπτέμβριος 1821) και να στερηγώσει η Επανάσταση. Όμως η σημασία της Επανάστασης της Χαλκιδικής για τη συνολική έκβαση της

Ελληνικής Επανάστασης δεν εκτιμήθηκε δεόντως από την ιστοριογραφία.

Δεν είναι ευρέως γνωστό ότι η **Χαλκιδική πρώτη επαναστάτησε στη Βόρεια Ελλάδα τον Μάιο του 1821** και έδωσε **πρώτη στη Μακεδονία** σκληρές φονικές μάχες με μεγάλες οθωμανικές στρατιές, με εκατόμβες νεκρών, με σφαγές, αιχμαλωσίες αμάχων και εξανδραποδισμούς και με κορυφαίο γεγονός το **ολοκαύτωμα της**

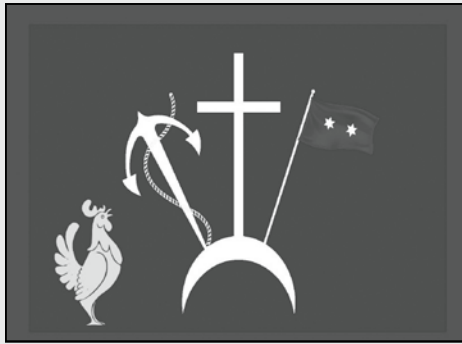
Κασσάνδρας που αποτελεί το **πρώτο ολοκαύτωμα του Αγώνα του 1821.**

Ως περήφανοι Χαλκιδικιώτες έχουμε χρέος να βγάλουμε από την αφάνεια τον χαλασμό της Κασσάνδρας, την εξέγερση του Πολυγύρου και του Αγίου Όρους, τη σφαγή των Ιερισιωτών, τον πνιγμό των κατοίκων της Απολλωνίας. Να αναδείξουμε την τεράστια συμβολή του πλούσιου τραπεζίτη των Σερρών Εμμανουήλ Παπά που θυσίασε πλούτη και οικογένεια (οκτώ γιούς) στην υπόθεση του Αγώνα. Να προβάλλουμε με κάθε μέσο τη μεγάλη αυτοθελήτη θυσία του καπετάν Χάψα και των συντρόφων του στα Βασιλικά.

Και δεν πρέπει να ξεχνούμε τη μεγάλη αλήθεια που επαναβεβαίωσε στις 14-11-2016, στον Ισθμό της Κασσάνδρας, ο τότε Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας Προκόπης Παυλόπουλος:

«Χωρίς τη Χαλκιδική με την Επανάστασή της και το Ολοκαύτωμα της Κασσάνδρας δεν θα ήταν δυνατόν να έχει αυτήν την έκβαση ο αγώνας της εθνεγερσίας στον νότο. Γιατί δόθηκε καιρός, όπως είναι γνωστό, στους αγωνιστές της Στερεάς Ελλάδας και της Πελοποννήσου να οργανώσουν καλύτερα την εθνεγερσία και είχαμε το αποτέλεσμα το οποίο είχαμε».

Το Δ.Σ.

Η σημαία της Επανάστασης

Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ ΤΟ 1821

Η ηθική σημασία της εξέγερσης

ΓΙΑΝΝΗΣ Χ. ΚΑΡΑΜΙΧΟΣ

Φιλολόγος

Η Επανάσταση της Χαλκιδικής δεν είχε δυστυχώς το προσδοκώμενο αποτέλεσμα. Ωστόσο από την πικρή γένση της ήττας συνάγεται σωρεία συμπερασμάτων ιδιαίτερης βαρύτητας που αφορούν στην ηθική σημασία του όλου εγχειρήματος.

Ιστορικά κρινόμενη η Επανάσταση της Χαλκιδικής είναι αξιόλογη, καθώς η ανάσχεση της τουρκικής επέλασης για ένα εξάμηνο έφθειρε τα εχθρικά στρατεύματα με συνέπεια να καταπονηθούν και να καταστούν λιγότερο αξιόμαχα και αποτελεσματικά, γεγονός που έδωσε την ευκαιρία στους επαναστατημένους Έλληνες του νότου να οργανωθούν καλύτερα.

Οι ηγετικές αδυναμίες, η αριθμητική υπεροχή του αντιπάλου και η έλλειψη εξοικείωσης με την πολεμική τέχνη ήταν, εκτός των άλλων, οι βασικές αιτίες της αποτυχίας του κινήματος της Χαλκιδικής. Τις ανεπάρκειες αυτές αναπλήρωσαν ως ένα βαθμό, ο φλογερός και άδολος πατριωτισμός των αγωνιστών που δεν γνώριζε σύνορα. Η συνειδητή συμμετοχή τους σε έναν αγώνα χωρίς εχέγγυα επιτυχίας έδωσε και το στίγμα της προσφοράς και του ηθικού μεγαλείου τους. Πέρα από οποιοδήποτε αποθαρρυντικές εκτιμήσεις και διλήμματα είπαν το μεγάλο ΝΑΙ στη ζωή με το θάνατό τους.

Η στρατιωτική υπεροπλία των αντιπάλων δεν στάθηκε εμπόδιο στην αποφασιστικότητά τους.

Εκεί στο «μικρό αλωνάκι» του ποιητή, στη σκιά του Θεού, στις παρυφές της Ι.Μονής της Αγίας Αναστασίας συντελέστηκε η πιο άρρηκτη σύζευξη του φιλελεύθερου αρχαίου ελληνικού πνεύματος με τη χριστιανική πίστη, που συντηρούσαν πάντοτε το ενωτικό, εθνικό φρόνημα των κατοίκων της.

Το εφалτήριό τους για δυναμική αντίδραση αποτέλεσε η μακροχρόνια τους υποτέλεια. Η διαρκής και λανθάνουσα επιθυμία για υπέρβαση, συνειδητή ή όχι, οδήγησε τους αγωνιστές στην ανάγκη της απόλυτης ελευθερίας αποσιείοντας τη ρετσίνα του ραγιαδισμού. Με τη θυσία τους άνοιξε η πρώτη ρωγμή που έσπασε το απόστημα, γεννώντας την ελπίδα για ένα φωτεινό μέλλον.

Ο Αγώνας, έστω και ατελέσφορος, προσδιόρισε με καθοριστικό τρόπο την εθνική αυτογνωσία που σφυρηλατήθηκε μέσα από το καμίνι της επαχθούς καταπίεσης, των αντιθέσεων και των προσωπικών φιλοδοξιών. Αξίες όπως η ελευθερία, η εθνική ανεξαρτησία, η δημοκρατία και η κοινωνική δικαιοσύνη, διαρκή ζητούμενα, η μακροχρόνια τουρκική κατοχή είχε θάψει βαθιά στο υποσυνείδητο των καταπιεσμένων Ελλήνων. Ωστόσο οι χιλιάδες των κατατρεγμένων της χαλκιδικιώτικης γης

Ο Ανδριάντας του Καπετάν Χάψα στην Αγία Αναστασία

χάρη στον ηθελημένο χαμαιλεοντισμό, στο ψυχικό τους σθένος και στην ελπίδα για καλύτερες μέρες, από ταπεινοί υποτελείς αναδείχτηκαν σε ηρωικά πρότυπα, όταν το κάλεσε η στιγμή.

Ο γεωργός, ο υλοτόμος, ο μεταλλωρύχος, ο μικροεπαγγελματίας, άτομα μεμονωμένα και αφανή μέχρι τότε έγιναν σύνολο και συσπειρώθηκαν, «σαν έτοιμοι από καιρό», γύρω από τους αρχηγούς τους.

Στο πρόσωπό τους ο πατριωτισμός, στην πιο γνήσια έκφρασή του, ταυτίστηκε πρωτίστως με την ένοπλη αντίσταση κατά του δυνάστη, στοχεύοντας όμως και στο χρέος της μελλοντικής ειρηνικής συνύπαρξης που απαιτεί τη συνειδητή υπαγωγή, γιατί ο πατριωτισμός, όπως επισημαίνει και ο Τερτσέτης, «αλλάζει μορφήν και όχι ουσίαν. Εις καιρόν πολέμου προσκαλεί εις έργα πολεμικά, εις καιρόν ειρήνης εις αντιζήλια πολιτισμού».

Η ανάγκη για ελευθερία μετατράπηκε σε μια διαρκή αναζήτηση που συσπείρωνε το χεμαζόμενο λαό. Η καταδυνάστευση των Τούρκων τους δίδαξε πως η ελευθερία δεν πρέπει να ταυτίζεται με την ασυδοσία και πως ο σωματικός, ηθικός και ψυχολογικός εκβιασμός, οικεία τακτική των Τούρκων, δεν συμβαδίζει με την έννοια της ελευθερίας. Από το συναίσθημα και μόνο κινούμενοι μεταπήδησαν στη σφαίρα του ηρωισμού κατά την ώρα της πολεμικής σύγκρουσης.

Απομυθοποίησαν το απρόσβλητο και ακαταμάχητο των τουρκικών στρατευμάτων αναπτερώνοντας το φρόνημα των συμπατριωτών τους που τους ύψωσαν πάνω και πέρα από το φόβο του θανάτου, οδηγώντας τους στην «Αναψυχή», όπως χαρακτηρίζει το θάνατο ο

Πατροκοσμάς. Η λέξη Ελευθερία, που κρυφά ψιθύριζαν στις συνάξεις τους για πολλά χρόνια, έμοιαζε πια εφικτή πραγματικότητα. Κοιμήθηκαν ραγιαδες ζωμάχοι και ξύπνησαν ήρωες.

Ο διακαής τους πόθος για ελευθερία και η μεγαλοσύνη τους αποδεικνύεται από το γεγονός ότι, ενώ γνώριζαν στον απόλυτο βαθμό την επικινδυνότητα του τολμήματός τους, επέλεξαν το δρόμο του ολοκαυτώματος.

Ο Θουκυδίδης στον «Επιτάφιο» λόγο του δίνει τον πιο ακριβή και βιωματικό ορισμό της ανδρειοσύνης που στην περίπτωση των χαλκιδικιωτών προγόνων μας βρίσκει τους ιδανικούς εκφραστές της. «Κράτιστοι δ'αν την ψυχήν κριθείεν οι τάτε δεινά και ηδέα σαφέστατα γινώσκοντες και δια ταύτα μη αποτρεπόμενοι εκ των κινδύνων». Που σημαίνει: Πολύ γενναίοι στο φρόνημα μπορούν να θεωρηθούν όσοι γνωρίζουν πολύ καλά τα δύσκολα και τα εύκολα και δεν αποφεύγουν την αναμέτρηση με τον κίνδυνο.

Άμουςοι, ταπεινοί, αξιοπρεπείς και Έλληνες βάδισαν το δρόμο της θείας μανίας που λέγεται άσκηση χρέους. Εξήγηση λογική στο απενονημένο τους εγχείρημα δεν θα υπάρξει, γιατί για μας τους λογικούς που προσπαθούμε να κατανοήσουμε και όχι να αισθανθούμε το ιστορικό γίνεσθαι, για μας που το μυαλό μας λειτουργεί χώρια από την καρδιά θα έπρεπε να έχει κάποιο νόημα η θυσία των αγωνιστών. Για αυτούς όμως που η παλικαριά ήταν συνώνυμη με την υπέρβαση, για αυτούς η αυτοθυσία ήταν αυτονόητη. Ήταν πολεμιστές και όχι σκεπτόμενοι. Τελικά μαχητές ή σκεπτόμενοι, παλικάρια ή σώφρονες, εκόντες ή άκοντες έπεσαν στη θυμέλη του θυσιαστηρίου.

Αξίζει να επισημανθεί πως η σθεναρή αντίσταση που προέβαλαν ακολούθησε μετά από μια μακροχρόνια κατοχή που μοιραία τους είχε οδηγήσει σε μερική ατονία του εθνικού φρονήματος. Επιτακτικό επομένως ανέκυπτε το αίτημα της συλλογικής αφύπνισης και δράσης από τον κίνδυνο αφενός της ηθικής και κοινωνικής αποδυνάμωσης των κατοίκων και αφετέρου από την ολοένα αυξανόμενη εκδικητικότητα των Τούρκων.

Για μας τους Χαλκιδικιώτες η θυσία των αγωνιστών

παίρνει τη διάσταση του συμβόλου καθώς καλούμαστε να συντηρούμε τις μνήμες που διαμόρφωσαν κι έθρεψαν την εθνική μας συνείδηση. ΕΚΕΙΝΟΙ έπραξαν το αυτονόητο για αυτούς: τη δική τους θυσία για τη δική μας ελευθερία (Αλήθεια λεκτικά πόσο απλό ακούγεται...).

Μένει η εικονική επαφή με τα δρώμενα στο χώρο της θυσίας, για να διεγείρει τη μνήμη σε όποια εικαστική τους απόδοση. Αυτός είναι άλλωστε και ο λόγος ύπαρξης των μνημείων πέραν της αισθητικής τους προβολής.

Σήμερα στον κάμπο της Αγ. Αναστασίας όπου συντελέστηκε η δραματική σύγκρουση του Καπετάν Χάψα με τους Τούρκους ο διακεκριμένος γλύπτης Γιώργος Τσάρας, καθηγητής καλών Τεχνών του Α.Π.Θ., με το εγνωσμένο καλλιτεχνικό ήθος και το προσωπικό του ύφος πέτυχε τη μεταμόρφωση του Καπετάν Χάψα από απλό ζωμάχο και σερδάρη (φύλακα) σε αποφασισμένο επαναστάτη, σε μια αξιόλογη γλυπτική φιλοτέχνηση, ενώ στην αναπαράσταση της φονικής μάχης, που βέβηλα χέρια την αφαίρεσαν, ανέδειξε τον πυρετό της άνισης αναμέτρησης με τον εχθρό.

Το μνημείο πέραν της εικαστικής του σπουδαιότητας στην είσοδο της Μονής μας παραπέμπει στη θυσιαστική παρέμβαση των Μοναχών της, όπως και εκείνη των Μοναχών του Αγ. Όρους, ενισχύοντας το θρησκευτικό συναίσθημα και ενδυναμώνοντας την εμπιστοσύνη μας στην Εκκλησία.

Η προσφορά της Χαλκιδικής στον Αγώνα πρόσφατα άρχισε να προβάλλεται πιο συστηματικά και να γίνεται γνωστή εκτός των συνόρων της. Μια αιματηρή ακόμα σελίδα της Ιστορίας πασχίζει να βρει εδώ και χρόνια τη δικαίωσή της στα σχολικά εγχειρίδια εξαιτίας της επιλεκτικής μνήμης και της πνευματικής μας ύπνωσης.

Σε εμάς απομένει το χρέος της ενημέρωσης και της ιστορικής αποκατάστασης, Προς αυτή την κατεύθυνση σημαντικός είναι ο ρόλος της Εκπαίδευσης και η διαρκής εγρήγορση όλων των πολιτιστικών και όχι μόνον φορέων της Χαλκιδικής.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ είναι μία. Η παραχάραξη της δυναμιτίζει την εθνική μας συνοχή. Δεν υπάρχουν ήρωες πρώτης και δεύτερης κατηγορίας.

Το παρον 48ο τεύχος είναι αφιέρωμα ΣΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ ΤΟ 1821

Ο Παγχαλκιδικός συμμετέχοντας με κάθε τρόπο στον εορτασμό των 200 χρόνων από την Επανάσταση του 1821 αποφάσισε να αφιερώσει και το παρόν 48ο τεύχος του περιοδικού μας στην μεγάλη επέτειο, όπως ήταν αφιερωμένο και το προηγούμενο.

Ο Παγχαλκιδικός Σύλλογος όλα τα χρόνια είχε ως πρώτο μέλημα την ανάδειξη της Ιστορίας και

της παράδοσης της Χαλκιδικής. Προπάντων δε την έγνοια να καταστεί γνωστή η θυσιαστική συμμετοχή της στην Επανάσταση του 1821, καθώς και η συμβολή της στην έκβαση του Απελευθερωτικού Αγώνα. Πιστεύουμε ότι τα δύο αυτά αφιερώματα θα συμβάλουν σημαντικά στον σκοπό αυτό.

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ ΚΑΙ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 1821 ΣΤΗΝ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ: ΝΕΑ ΜΑΡΤΥΡΟΛΟΓΙΑ.

ΜΟΝΑΧΟΣ ΚΟΣΜΑΣ

Σιμωνοπετρίτης

Ἡ Ἐπανάσταση στό Ἅγιον Ὄρος εἶναι στενά συνδεδεμένη μέ τό πρόσωπο τοῦ ἐκ Σερρών ἐμπόρου καί τραπεζίτη Ἐμμανουήλ Παππᾶ, τοῦ ἄρχοντα Μανολάκη, ὁ ὁποῖος καταφθάνει στό Ὄρος ἀπό τήν Κωνσταντινούπολη γιά νά ὀργανώσει τήν ἐξέγερση τῆς Μακεδονίας, κατὰ τόν Φεβρουάριο τοῦ 1821. Ἀρχικά πῆγε στήν Μονή Μεγίστης Λαύρας καί στήν συνέχεια στήν Μονή Ἰβήρων, ὅπου εἶχε ἐπαφές μέ τόν Νικηφόρο Ἰβηρίτη, πού ἐπρόκειτο νά γίνει στενός συνεργάτης του στό ἐγχείρημα τῆς Ἐπαναστάσεως.

Τελικά ὄρισαν ὡς κέντρο διαμονῆς καί ἐπιχειρήσεων τήν Μονή Ἐσφιγμένου, γιά τούς ἐξῆς λόγους: ἀφ' ἑνός ἡ στρατηγική θέση της κοντά στόν λαίμο τῆς χερσονήσου τοῦ Ἁγίου Ὄρους καί σέ παραλιακό σημεῖο, πού παρείχε εὐκόλη πρόσβαση ἀπό θαλάσσης, ἀφ' ἑτέρου ἡ σχέση στενῆς φιλίας ἀνάμεσα στόν Ἠγούμενό της Εὐθύμιο καί στόν Ἐμμανουήλ Παππᾶ.

Τότε φάνηκε, σύμφωνα μέ τήν ἐξιστόρηση τοῦ Δοσιθέου, «σημεῖον μέγα ἐν τῷ οὐρανῷ κατὰ τήν τρίτην ὥραν τῆς νυκτός, εἶχε δηλαδή ἡ Σελήνη ὀλόγυρα τούς σταυρούς, οἵτινες ἐδηλοῦσαν καί ἐφανέρωναν βέβαια τήν θλίψιν ὅπου ἐμελλε νά δοκιμάσῃ τό γένος τῶν χριστιανῶν»¹.

Στό ἴδιο διάστημα, ὁ ἡγεμόνας τῆς Θεσσαλονίκης Πουσοῦφ μπέης, γιά νά ἀποτρέψῃ τήν ἐξέγερση, συλλαμβάνει τούς προκρίτους τῶν χωριῶν τῆς Χαλκιδικῆς, τούς οἰκονόμους τῶν ἀγιορειτικῶν μετοχιῶν καί ἀρκετούς ἀπό τούς ἐξέχοντες πολίτες τῆς Θεσσαλονίκης, καί τούς ἐγκλείει στίς φυλακές ὡς ὀμήρους. Αὐτοῖ ἀναδείχθηκαν οἱ πῶτοι μάρτυρες πού προσέφερε τό Ἅγιον Ὄρος στήν Ἐπανάσταση, ἀφοῦ ἀργότερα ἐφονεύθησαν.

Ὁ Δοσιθέος Κωνσταμονίτης ἐξιστορεῖ διάφορα μαρτυρολόγια μοναχῶν τῆς Μονῆς του, μέ πῶτο τοῦ «ἐν Ἱερομονάχοις ἀγίου Βενεδίκτου», ἀπό τό χωριό Ἐζοβα Σερρών (σημερινή Δάφνη). Αὐτός εἶχε ἐγκαταβιώσει νέος, μαζί με τόν πατέρα του στό Κοινόβιο τοῦ Κωνσταμονίτου. Ὑπηρετήσε μέ θεῖο ζῆλο στά διακονήματα τῆς Μονῆς καί ὅταν ἔφθασε σέ μεγαλύτερη ἡλικία, καί ἦταν πλέον δοκιμασμένος μοναχός, ἔλαβε καί τό ἀξίωμα τῆς ἱερωσύνης. Παρέστη ἀνάγκη νά ἀποσταλῇ στό μετόχι τῆς Μονῆς στήν περιοχή τῆς Καλαμαριάς, μαζί μέ ἄλλους ἀδελφούς, γιά κάποια μυστική καί ἐξαιρετικά ἐπείγουσα ὑπόθεση.

Ὅταν ξέσπασε ἡ Ἐπανάσταση, οἱ ἄλλοι πατέρες ἔφυγαν ἀπό τό μετόχι, ἐνώ ὁ Βενέδικτος συνελήφθη ἀπό τούς Ὀθωμανούς καί σύρθηκε δέσμιος στήν Θεσσαλονίκη, μαζί μέ ἄλλους μοναχοῦς τῶν ἀγιορειτικῶν μετοχιῶν. Ἐκεῖ, ἀφοῦ ὑπέμεινε πολλές θλίψεις, ἀποκεφαλίστηκε στίς 12 Ἰουνίου 1821, «μέ πολλούς καί ἄλλους προεστῶτας ἀπό τά ἔξωθεν χωρία τῆς Θεσσαλονίκης, τούς ὁποῖους χριστιανούς, ἄλλους μέν ἐφοῦρκισαν² οἱ ἀσεβεῖς, καί ἄλλους ἔκοψαν τάς κεφαλάς»³. Ὁ Δοσιθέος ἀναφέρει ἕνα θαῦμα πού συνόδευσε τό μαρτύριό τους: «τήν νύκτα ἐκείνην ἐφαίνετο ἀπάνωθεν ἐκείνων τῶν μαρτυρικῶν λειψάνων, σταυρός ἀστράπτων ὡσάν τόν ἥλιον. Τοῦτο τό θαῦμα βλέποντες οἱ στρατιῶται ὅπου ἦσαν διωρισμένοι νά φυλάττουν τήν νύκτα τά λείψανα ἐθαύμαζον· ὅθεν μὴ δυνάμενοι νά σκεπάσουν τό θαυμάσιον αὐτό, τό ὠμολόγησαν οἱ ἴδιοι εἰς τούς παρευρεθέντας τότε χριστιανούς»⁴. Πά αὐτό τόν λόγο οἱ τουρκικές ἀρχές ἔδωσαν τήν ἀδεια στούς χριστιανούς καί «ἔθαψαν ὅλα ἐκεῖνα τά ἀδίκως θανατωμένα λείψανα τῶν χριστιανῶν»⁵.

Καρνές Ἁγίου Ὄρους. Μερική ἀποψη

1. Ἰ. Μαμαλάκη, «Διήγησις περί Ἁγίου Ὄρους ἐν καιρῷ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821», Ἐπιστημονική Ἐπετηρίς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς ΑΠΘ 7 (1956), σ. 228.

2. Δηλαδή κρέμασαν.

3. Δοσιθέου Κωνσταμονίτου, *Νέον ὑπόμνημα τῶν νεοφανῶν ἱερομαρτύρων καί ὀσιομαρτύρων*, σ. 178.

4. Δοσιθέου Κωνσταμονίτου, ὀ.π.

5. Δοσιθέου Κωνσταμονίτου, ὀ.π.

Τὴν ἴδια ἐποχὴ μαρτύρησε καὶ ὁ Γέρο-Σάββας ὁ Σταγειρίτης, ἕνας ἄλλος μοναχὸς τῆς Μονῆς Κωνσταμονίτου. Ὁ Σάββας προεγνώρισε τὸν θάνατό του, διότι κατὰ τὴν ἀναχώρησή του ἀπὸ τὴν μονή, ὅταν εἶχε ἀποσταλῆ στὴν Ἱερισσό, εἶπε σὲ κάποιον ἀδελφὸ τοῦ Κοινοβίου ὅτι εἶδε σὲ ὄραμα ὅτι «*διώκωντές τον οἱ ἐχθροὶ τὸν ἐθανάτωσαν· καὶ οὕτω ἐφάνη τὸν μακάριον ὅτι ἡ ψυχὴ του ἐπέταξεν εἰς τοὺς οὐρανοὺς, τὸ δὲ σῶμα του ἔμεινεν εἰς τὴν γῆν*»⁶. Πράγματι, περνώντας ἀπὸ τὴν Μονὴ Ζωγράφου, τὸν σκότωσαν οἱ Ὄθωμανοὶ στρατιῶτες μαζί με ἕναν λαϊκὸ ὑπηρέτη του ἐπίσης ἀπὸ τὰ Στάγειρα.

Οἱ δύσκολες αὐτὲς περιστάσεις τῆς Ἐπαναστάσεως ἦταν κατάλληλες γὰ νὰ ἀναδείξουν νέους μάρτυρες καὶ ὁμολογητές. Ἐνας ἀπὸ αὐτοὺς ἦταν ὁ περίφημος Ἀγιορείτης Ἰλαρίων, μέγας ἀσκητὴς τοῦ 19ου αἰ. ἀπὸ τὴν Γεωργία, ὁ ὁποῖος εἶχε μεταβεῖ στὴν Θεσσαλονίκη μὲ σκοπὸ νὰ μαρτυρήσῃ⁷. Ἐπισκεπτόταν τὸν αἰμοβόρο Λουμὸντ Πασᾶ στὸ παλάτι του στὴν Θεσσαλονίκη, ὅταν ἄρχιζε τὸ Ραμαζάνι, καὶ τὸν ἤλεγχε γιὰ τὶς σφαγὲς καὶ τὰ ἐγκλήματα ποὺ εἶχε διαπράξει στὴν Νάουσα καὶ κυρίως γιὰ τὸν ἀναγκαστικὸ ἐξισλαμισμὸ 400 παιδιῶν καὶ ἐφήβων ποὺ εἶχε μαζέψει ἀπὸ τὸ Ἅγιον Ὄρος καὶ ἄλλα μέρη, οἱ ὁποῖοι ὅλοι τούρκεψαν, ἐκτὸς ἀπὸ δύο ποὺ ὁμολόγησαν τὴν πίστη καὶ μαρτύρησαν. Ὁ ἅγιος Ἰλαρίων εἶχε τέτοιο πόθο γιὰ τὸ μαρτύριο, ποὺ ἔφθασε στὸ σημεῖο νὰ ὑβρίζει φανερὰ τὸν Πασᾶ, ἀποκαλώντας τον ἄθεο, κακοῦργο καὶ ζῶο, μπροστὰ στὰ ἐπιφανέστερα μέλη τῆς κοινωνίας τῆς Θεσσαλονίκης, ποὺ ἦταν μαζεμένοι γιὰ τὴν ἰσλαμικὴ ἑορτὴ, μάλιστα Ἄγγλους, Γάλλους, Ἑβραίους καὶ Ἀρμένιους. Ὅλοι αὐτοὶ ἀποροῦσαν πῶς ὁ θηριώδης Λουμὸντ Πασᾶς ἀνεχόταν νὰ ἀκούει τὶς μομφές ἐνὸς ρακένδουτου μοναχοῦ. Τὸ σκηνικὸ αὐτὸ ἐπαναλαμβάνονταν ἐπὶ τρεῖς μέρες. Ὁ π. Ἰλαρίων διανυκτέρευε στὴν οἰκία τοῦ εὐεργέτη τοῦ Ἁγίου Ὄρους Σπανδωνῆ. Ἐνα ἀπὸ αὐτὰ τὰ τρία βράδνα ὤρμησε στὸ δωμάτιό του ἕνας Τούρκος στρατιώτης γιὰ νὰ κατασφάζει τὸν ἅγιο μὲ τὸ γιαταγάνι του, φωνάζοντας «τώρα θὰ σὲ κομματιάσω». Τὸ χέρι του ὅμως πέτρωσε, σάν κάποιος νὰ τοῦ τὸ κρατοῦσε. Κατάφερε νὰ τὸ κατεβάσει μόνο ὅταν ἀποφάσισε νὰ μὴν κάνει κακὸ. Τὴν τέταρτη μέρα ὁ ἅγιος προσπάθησε νὰ ἐξοργίσει ἀκόμη περισσότερο τὸν Πασᾶ, μιλώντας του γὰ τὴν κενότητα καὶ τὸ ψεῦδος τοῦ Ἰσλάμ καὶ τοῦ Μωάμεθ, καὶ λέγοντάς του ὅτι θὰ σωθοῦν μόνο ὅσοι πιστεύουν ἀληθινὰ στὸν Θεὸ καὶ βρίσκοντα μέσα στοὺς κόλπους τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ὅταν ἄκουσαν αὐτὰ οἱ παριστάμενοι ὁμοθυμαδὸν φώναξαν μὲ λύσσα «πρέ-

πει νὰ τὸν θανατώσουμε». Ὁ Πασᾶς, παρότι δὲν ἤθελε νὰ τὸν σκοτώσει, ἀναγκάστηκε νὰ δώσει τὴν ἐντολὴ τοῦ ἀποκεφαλισμοῦ, γιὰ νὰ μὴν τὸν κατηγορήσουν ὅτι δὲν ἐφαρμόζει τὸν ἰσλαμικὸ νόμο, ποὺ ἐπιβάλλει ποινὴ θανάτου σὲ ὄσους βλασημοῦν τὸν «προφήτη». Ἐνῶ ὅμως ἦταν ἔτοιμος νὰ ἀποκεφαλιστεῖ καὶ νὰ λάβει τὸ στεφάνι τοῦ μαρτυρίου, τὴν τελευταία στιγμή σῶθηκε μὲ τὴν παρέμβαση δύο Ἀμπχαζίων, ἔμπιστων τοῦ Πασᾶ, οἱ ὁποῖοι τὸν ἔπεισαν νὰ τὸν ἀφήσει, μὲ τὴν αἰτιολογία ὅτι θὰ ἦταν αἰώνιο ὄνειδος γιὰ αὐτοὺς ὁ φόνος συμπατριώτη τους. Ἔτσι ὁ ἅγιος ἔγινε κατὰ προαίρεση μάρτυς. Παρότι δὲν μαρτύρησε γιὰ τὸν Χριστὸ, ὁ Ἀγιορείτης ἀσκητὴς ἔμεινε στὴν Θεσσαλονίκη, διακονώντας μὲ αὐτοθυσία τοὺς φυλακισμένους Ἀγιορείτες πατέρες καὶ λαϊκοὺς προκρίτους, μέχρι ποὺ ἡ Παναγία τὸν πρόσταξε νὰ ἐπιστρέψει στὸ Ἅγιον Ὄρος.

Ὅπως εἶναι γνωστὸ, ἡ μάχη στὴν ὁποία κρίθηκε ἡ Ἐπανάσταση τῆς Χαλκιδικῆς καὶ στὴν ὁποία ἔλαβαν ἐνεργὸ μέρος πολλοὶ Ἀγιορείτες, ἔγινε στὰ στενὰ τῆς Ρεντίνας, τοῦ Ἐγρί-μπουτζιάκ ὅπως λεγόταν στὰ τουρκικὰ ἢ περιοχὴ, τὴν 15η Ἰουνίου 1821. Ἐκεῖ ὁ στρατὸς τοῦ Ἐμμ. Παππᾶ μπροστὰ στὴν ὑπεροπλία καὶ ἀριθμητικὴ ὑπεροχὴ τοῦ ὑπέρτερου τακτικοῦ στρατοῦ καὶ ἰππικοῦ τοῦ Μπαϊράμ Πασᾶ, ποὺ ἐξεστράτεψε πρὸς καταστολὴν τῆς Ἐπαναστάσεως στὴν Πελοπόννησο, διελύθηκε, κερδίζοντας τὴν σωτηρία τους, ὅσοι ἐπέζησαν, μὲ τὴν φυγὴ στὰ βουνά.

Ἐνας Χαλκιδικιώτης αὐτόπτης τῶν γεγονότων, ὁ γέρο-Ἀργυρὸς, περιγράφει στὴν διήγησή του ὡς ἐξῆς τὰ τῆς μάχης: «*Στὸ Γκριμποτζιάκι λοιπὸν ἀντικρήσθησαν πρώτη φορὰ μὲ τὰ σωστὰ Τούρκοι καὶ χριστιανοί. Ζῆλον καὶ ὄρμη ἔτοῦτοι εἶχαν πολὺ, γιὰ νὰ κομματιάσουν τοὺς τυράννους τους, ἀλλὰ οὔτε ἄρματα εἶχαν καλὰ καὶ πολλὰ οὔτε γυμνασμένοι ἦταν στὴν τέχνη τοῦ πολέμου, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος οὔτε οἱ καπετανεῖοι ἐγνώριζαν ἀπὸ πόλεμον καὶ δὲν ἐμποροῦσαν νὰ τοὺς κρατήσουν σὲ τάξη καὶ ὑποταγὴ, καὶ κάθε ἕνας γιὰ νὰ δοξάσῃ τὸν ἑαυτὸν του ἔκαμε παλληκαριές, εἶναι ἀλήθεια, ἀλλ' ὅταν ἄνοιξε περισσότερο ὁ πόλεμος καὶ χύθηκεν ἐπάνω σ' αὐτοὺς ἡ καβαλαρία τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἄρχισε νὰ τοὺς θερίζει, τότε ἔτρεξαν νὰ φύγουν καὶ οἱ Τούρκοι τοὺς πήραν κατὰ πόδι κυνηγώντας...*»⁸.

Μετὰ τὶς μάχες τῆς Ρεντίνας καὶ τῶν Βασιλικῶν, οἱ Τούρκοι, τακτικοὶ καὶ ἄτακτοι, ἐφορμοῦν καὶ λεηλατοῦν, καταστρέφοντας καὶ καίγοντας τὰ χωριά, φονεύοντας ταυτόχρονα ὄσους ἐκ τῶν χριστιανῶν προφθάνουν. Ἀνάσχεση τῆς καταδίωξης καὶ ἀπώθηση τῶν Τούρκων πραγματοποιεῖται μὲ τὴν ἐπιτυχη ἀντίσταση

6. Δοσιθέου Κωνσταμονίτου, *Νέον υπόμνημα τῶν νεοφανῶν ἱερομαρτύρων καὶ ὁσιομαρτύρων*, σ. 188.

7. Γιὰ τὴν ὁμολογία καὶ τὴν δράση τοῦ ἁγίου Ἰλαρίωνα κατὰ τὴν διάρκεια τῶν γεγονότων ποὺ ἀκολούθησαν τὴν Ἐπανάσταση στὸ Ἅγιον Ὄρος βλ. Ἱερομονάχου Ἀντωνίου, *Ἀγιορείτες Πατέρες τοῦ ἸΘ' αἰ.*, τ. 3', Ἰ. Κοινόβιον Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου Ὁρμύλιας - ἐκδ. «Ἰνδικτος», Ἀθῆναι 1995, σσ. 41-69.

8. Βλ. «Ἀπὸ τὴν ἐπανάσταση τῆς Χαλκιδικῆς τοῦ 1821», *Χρονικὰ τῆς Χαλκιδικῆς* 1 (1961), σ. 19.

στήν Λιαρίγκοβη (Άρναία) τών Χριστοδούλου, σερδάρη Ἁγίου Ὄρους, καί Χατζή παπᾶ Ἰγνατίου, ἀρχηγῶ τῶν κελλιωτῶν Ἁγίου Ὄρους.

Ἐνῶ ὁμως αὐτὰ συνέβαιναν στό Ὄρος, ἔρχεται στήν Θεσσαλονίκη εἰδικός στρατιωτικός ἀπεσταλμένος ἐκ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης ὁ Μεχμέτ Ἐμὶν Ἀβδουλλάχ πασᾶς, μέ ἐντολή νά καταστείλει τήν ἐπανάσταση στήν Χαλκιδική. Ὁ Ἐμὶν ἦταν ἐξωμότης γεωργιανικῆς καταγωγῆς, υἱός Ὀρθοδόξου ἱερέως ἀπό τήν Ἀμπχαζία, τὸν ὁποῖο εἶχαν ἀπαγάγει σὲ νεαρά ἡλικία καί πωλήσει στοὺς Τούρκους, ὅπου ἐξισλαμίστηκε. Τὴν 2α Νοεμβρίου ἐξάπελυσε γενικὴ ἐπίθεση κατὰ τῆς ἀμυντικῆς γραμμῆς τῶν Ἑλλήνων καί ἐξεπόρθησε τὴν Κασσάνδρα, γιὰ νά ἀκολουθήσει ὀλοσχερῆς σφαγή, πυρπόληση καί καταστροφή. Ὁ Παπᾶς διεσώθη στὸν Ἄθωνα. Λίγο μετὰ τὴν ἀφίξή του ἐκεῖ, ὁ Ἐμμανουὴλ ἀνεχώρησε μαζί με τὸν Νικηφόρο Ἰβηρίτη γιὰ τὴν ἐπαναστατημένη Ἑλλάδα, καθὼς θεωροῦσαν πλέον μάταιη κάθε προσπάθεια ἄμυνας. Στὸν δρόμο πρὸς τὴν Ὑδρα πέθανε ἀπὸ τὴν λύπη του καί ἐτάφη στό νησί.

Μετὰ τὴν ἔκβαση αὐτὴν τῶν πραγμάτων, μεγάλο μέρος τῶν Ἁγιορειτῶν ἔφυγαν μαζί με τὰ σημαντικότερα κειμήλια στὰ νησιά Σκόπελο, Σκιάθιο, Ψαρά, Ὑδρα, στήν Πελοπόννησο, ἢ ἀκόμη καί στήν Εὐρώπη. Ὅσοι ἔμειναν ἀποφάσισαν νά ζητήσουν ἀμνηστία. Ἐστάλησαν τότε ὡς ἐκπρόσωποι τοῦ Ὄρους οἱ Ἀντιπρόσωποι τῶν Μονῶν Χιλανδαρίου, Δοχειαρίου καί Φιλοθέου, φέρνοντας μαζί τους τὸν Ζαμπίτη τοῦ Ἁγίου Ὄρους Χαλῆλ μπέη καί τοὺς μουχτάρηδες⁹ τῶν χωριῶν ποὺ εἶχαν καταφύγει στό Ὄρος. Ὁ πασᾶς τοὺς δέχθηκε καί τοὺς διαβεβαίωσε νά μὴ φοβοῦνται. Μετὰ τὴν δήλωση ὑποταγῆς, μετακινήθηκε πρὸς τὸ Ὄρος καί στρατοπέδευσε στὰ σύνορα, στό μετόχι τῆς Χιλανδαρίου, στήν Κομίτσα (περιοχὴ Ἰερισοῦ), ὅπου πέρασε τὸν χειμῶνα. Ἀπὸ ἐκεῖ πρόσταξε νά ἐξέλθουν ἀπὸ τὸ Ὄρος ὅλοι οἱ κοσμικοὶ, ποὺ εἶχαν καταφύγει γιὰ νά σωθοῦν ἀπὸ τίς σφαγές, καί νά παραδώσουν οἱ Μονές καί οἱ μοναχοὶ τὸν ὄπλισμό. Ἐνῶ ἀρχικά ὁ Ἐμὶν Ἀβδουλλάχ φαινόταν μειλίχιος καί γλυκός, μόλις κατάλαβε ὅτι δέν ὑπῆρχαν πλέον στρατεύματα γιὰ νά ἀντισταθοῦν, μεταβλήθηκε σὲ ἄγριο θηρίο: συνέλαβε δώδεκα Ἐπιτρόπους τῶν Ἁγιορειτικῶν Μονῶν καί τοὺς ἔστειλε ὀμήρους στήν Κωνσταντινούπολη. Ἐπέβαλε ὑπέρογκα ποσὰ ὡς τιμωρία στοὺς Ἁγιορεῖτες, τὰ ὁποῖα καταχρέωσαν τίς Μονές γιὰ μία δεκαετία καί εἶχαν δυσβάστακες οικονομι-

κές συνέπειες¹⁰.

Τὸ χειρότερο ὁμως ποὺ ἔκανε ἦταν ὅτι «εὐθύς ἐγένεμισεν ὅλα τὰ εὐαγγῆ καὶ ἱερά καταγῶγια καὶ ἄγια Μοναστήρια ἀπὸ ἀτάκτους, ἀχρεῖους καὶ κακίστους στρατιώτας, τῶν ὁποῖων αἱ κακίαι δέν γράφονται ὅλαι καταλεπτῶς διὰ τὸ ἀδύνατον ὅσας μετεχειρίσθησαν. Μῆτε αὐτοὺς τοὺς θεῖους ναοὺς ἀφήκαν οἱ ἀσεβεῖς, χωρὶς νά τοὺς βεβηλώσουν καί νά τοὺς μολύνουν, διαφθείραντες τὰς ἱστορίας των¹¹. Τότε λοιπὸν κατ' ἀρχάς τῶν τοσοῦτων δεινῶν, πολλοὶ καλόγηροι καὶ κοσμικοὶ ἐθανατώθησαν ἀναιτίως ὑπὸ τῶν ἀχρεῶν ἐκείνων στρατιωτῶν, καὶ πολλὰ παιδία ἐσκλαβώθησαν. Ὅσα δὲ κακὰ ἔγιναν τότε εἰς τὴν ἐποχὴν αὐτὴν ἀπὸ τὰ στρατεύματα δέν γράφονται καταλεπτῶς», ἔγραφε ὁ Δοσίθεος¹².

Πρὶν τὴν Ἐπανάσταση βρισκόνταν στό Ὄρος τρεῖς με πέντε χιλιάδες ἄνθρωποι. Μετὰ τὰ δεινὰ ποὺ συσώρευσε ἡ παρουσία τῶν ὀθωμανικῶν στρατευμάτων, δέν ἔμειναν οὔτε πεντακόσιοι.

Ὅπως γράφει ὁ Δοσίθεος, μετὰ τὴν ἀποτυχία τῆς Ἐπαναστάσεως, «ἔμειναν ἔρημα τὰ ἱερά τοῦ Ἁγίου Ὄρους Μοναστήρια ἀπὸ καλογήρους, ἐκτός ὀλίγων γερόντων καὶ χωλῶν καὶ ἀναπήρων, οἵτινες δι' ἀδυναμίαν ἔμειναν ὄθον εὐρέθη ὁ καθεὶς»¹³. Τὸ μεγάλο πρόβλημα ποὺ εἶχε νά ἀντιμετωπίσει τὸ Ἅγιον Ὄρος ἦταν ἡ ἀδυναμία τῶν μοναχῶν νά ἀνταποκριθοῦν στὶς ὑπέρογκες οικονομικὲς ἀπαιτήσεις τοῦ Λουμπουτ Πασᾶ, ὁ ὁποῖος γιὰ αὐτὸν τὸν λόγο «θυμωθεῖς, πολλοὺς ἀθῶους καλογήρους ἔβαλεν εἰς τὴν φυλακὴν τῆς Θεσσαλονίκης, τρεῖς φοραὶς κατὰ σειρὰν ἀσῆκωσεν ἀπὸ τὸ Ὄρος, καὶ κάθε ἡμέραν τοὺς ἐράβδιζεν ὁ τύραννος, χωρὶς λύπην εἰς τοὺς πόδας, ἕως ὅπου εἰς τὴν τυραννίαν αὐτὴν τὴν ἀδικον, ἔδωκαν τὸ κοινὸν χρέος οἱ μακάριοι, ἀδίκως ἐκχέοντες τὰ αἵματά των ὑπὸ τῶν ἀσεβῶν μωαμεθανῶν, ἐκεῖ μέσα εἰς τὴν φυλακὴν τοῦ Πασᾶ, ὄντες τὸν ἀριθμὸν ὄλοι ὀγδοήκοντα καὶ δύο. Ὁ τύραννος ὁμως ἤθελε βέβαια ἀκόμη καὶ ἄλλους νά ἀποκτείνῃ, πλὴν δέν ἐπρόφθασε, διότι ἤλθεν ἄλλος ἡγεμῶν, καὶ οὕτω ἠλευθέρωθησαν παραδόξως ὄλοι οἱ φυλακισμένοι»¹⁴.

Τελικά ἡ Παναγία λυπήθηκε τοὺς Ἁγιορεῖτες πατέρες· ἔφθασε ἡ εὐλογημένη ἡμέρα τῆς Κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ (13 Ἀπριλίου) τοῦ 1830, ποὺ οἱ ἔνοπλοι Τούρκοι ἐγκατέλειψαν ἀνεπιστρεπτί τὸ Ἅγιον Ὄρος, ἀφοῦ προηγουμένως (1826) εἶχε διαλύσει ὁ σουλτάν Μαχμουτ τὸ φοβερὸ τάγμα τῶν Γενιτσαρῶν, καί ὁ Καποδίστριας (1828) εἶχε ἀφανίσει τίς φωλιές τῶν κλεπτῶν

9. Δημογέροντες.

10. Πά αὐτὲς βλ. Θεόκτιστος Δοχειαρίτης καί Κοσμᾶς Σιμωνοπετρίτης, «Οἱ οικονομικὲς συνέπειες τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἀπὸ τὴν συμμετοχὴ του στήν ἐπανάσταση τοῦ 1821», *Τὰ Οἰκονομικά τοῦ Ἀγῶνα – Ἡ ἐπίτευξη καὶ ἡ ἀναγνώριση τῆς Ἑλληνικῆς Ἀνεξαρτησίας*, Θ' Διεθνὲς Συνέδριο τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (ὑπό δημ.).

11. Δηλαδή τίς τοιχογραφίες τους.

12. Ἰ. Μαμαλάκη, *Διήγησις περὶ Ἁγίου Ὄρους*, σσ. 234-235.

13. Ἰ. Μαμαλάκη, *Διήγησις περὶ Ἁγίου Ὄρους*, σσ. 236.

14. Ἰ. Μαμαλάκη, *Διήγησις περὶ Ἁγίου Ὄρους*, σσ. 236-237.

στήν Κρήτη και την Σκόπελο. Οί Άγιορείτες θεώρησαν ότι το σουλτανικό φερμάνι τής αποχωρήσεως τών τουρκικών στρατευμάτων τὸ ἔγραψε καὶ τὸ ὑπόγραψε ἡ Κυρία Θεοτόκος. Ἐκτοτε τὸ Ὅρος τιμᾶ καὶ ἐορτάζει ἰδιαίτερος τὴν ἡμέρα αὐτὴ μὲ ὀλονύκτια εὐχαριστήρια ἀκολουθία.

Ἡ Ἐπανάσταση στό Ἅγιον Ὅρος, ὅπως καὶ σέ ὅλη τὴν Χαλκιδική, σέ ἀντίθεση μὲ τὴν Ἐπανάσταση στήν Πελοπόννησο καὶ Ρούμελη, δέν εἶναι μία εὐχάριστη καὶ πανηγυρική ἀνάμνηση. Ὁ λόγος εἶναι ὅτι, παρά τίς μεγάλες θυσίες καὶ τούς ποταμούς αἱμάτων πού χύθηκαν, δέν ὀδήγησε στήν ἀπελευθέρωση τοῦ τόπου, καὶ οἱ χριστιανοὶ ἔπρεπε νά περιμένουν σχεδόν ἄλλα 100 ἀκόμη χρόνια γιὰ νά ἀπελευθερωθοῦν. Μπροστά σέ ὅσους ἀσχολήθηκαν καὶ τὰ μελέτησαν, ἀλλά κυρίως μπροστά σέ ὅσους τὰ ἔζησαν ὀρθώνεται ἓνα τεράστιο γιατί;

Τὴν ἀπάντηση σέ αὐτὸ τό γιατί θά ἀφήσουμε νά μᾶς τὴν δώσει ὁ αὐτόπτης μάρτυς τοῦ χαλασμοῦ τῆς Χαλκιδικῆς γέρο-Ἀργυρός¹⁵:

«Πρὶν τὸν χαλασμό, ὅταν διάβαινε κανεὶς ἀπὸ αὐτὰ, ἦτο χαρὰ του νὰ βλέπῃ ἓνα σωρὸ ἀγοράκια καὶ κοριτσάκια νὰ παίζουν, νὰ πηδοῦν, νὰ φωνάζουν στ' ἀλώνια, νὰ ἀκούγῃ νὰ μουγκρίζουν τὰ γελᾶδια, νὰ βελάζουν τὰ πρόβατα, νὰ γαυγίζουν οἱ σκύλλοι. Ὅλα σημάδια ζωῆς. Ὑστερα ὁμως ἀπὸ τὴ ρημουλά τὸν ἔπιανε φόβος καὶ μελαγχολία νὰ περάσῃ ἀπὸ τὰ ἴδια. Τ' ἀλώνια ἔρημα καὶ ἀπάτητα μὲ γομαράγκαθα, ψηλὰ ὡς ἐκεῖ πάνω, σπίτια μὲ αὐλές χορταριασμένες καὶ μὲ κουκουβάγιες στ' ἀνώγεια καὶ παντοῦ σιωπὴ θανάτου, ἰδοὺ τί ἔβλεπε καὶ τί ἀκουγε. Καὶ σήμερα ἀκόμη ὅταν τὸ βράδυ φωνάζῃ αὐτὸ τὸ οὐρσοῦζικο πουλί, θυμάμαι ὅλα αὐτὰ τὰ πράγματα, μοῦ ἔρχονται εἰς τὸν νοῦν ὅλες ἐκεῖνες οἱ βασανισμένες ψυχές πού ἀφήκαν τὸν κόσμον αὐτὸν μὲ τέτοιες τρομάρες καὶ αἱμάτα καὶ σκλαβιές καὶ χωρισμούς, καὶ τότε ἓνα πράγμα πού δέν μπορῶ νὰ παραστήσω, μοῦ καίγει τὸ στήθος καὶ μοῦ πυρώνει πολὺ δυνατὰ τὸ μυαλό, πού καταντᾶ ἔξω φρενῶν καὶ σηκώνομαι καὶ ἀκουμπώντας στὸ ραβδί μου περνῶ μὲ βία στήν αὐλὴ καὶ πηγαίνω στήν ἄκρια τοῦ κήπου καὶ κάθουμαι στὸ κούτσουρο τῆς ἀμυγδαλιάς, πού βλέπεις ἐκεῖ κάτω καὶ τότε τί πράγματα βλέπουν τὰ μάτια τῆς ψυχῆς μου δέν πάει νὰ σοῦ τὰ εἰπῶ, γιατί φοβοῦμαι μὴ μὲ περιγελάσῃς. Μὲ φαίνεται νὰ βλέπω πῶς ἐτοῦτα τὰ χῶματα ἀπὸ τὸ πάχος πού ἔχουν ἀπὸ τὸ πολὺ αἶμα πού ἔπιαν, φουσκώνουν ὀλονέν καὶ στὸ τέλος σχίζονται καὶ ἀπὸ τὸ σχίσμα αὐτὸ ἀγάλια-ἀγάλια προβάλλει ἓνα πράγμα σὰ βρέφος. Πῆς ὅτι εἶναι φόβος, πῆς γιατί εἶναι παράξενο τὸ πράγμα, κλείνω τὰ μάτια μου γιὰ νὰ μὴ βλέπω, μὰ σέ λιγάκι τ' ἀνοίγω χωρὶς νὰ θέλω καὶ κείνο πού πρὶν ἦταν ἀνθρωπάκος, τώρα ἔγινε πουλί, ἔγινε ἀετός, μέγας καὶ περήφανος μὲ κάτι φτερά θεόρατα, καὶ ὁ ἀετὸς αὐτὸς κάθεται τώρα στήν κορυφὴ ἀπὸ ἓνα

δένδρο ὑψηλὸ πολὺ, μὲ ἀμέτρητα κλαδιὰ καὶ τὸ βασιλικὸ του μάτι βλέπει, ὅλο βλέπει μακριὰ πρὸς τὰ ἐπάνω, πολὺ μακριὰ καὶ ἀπάνω εἰς τὰ ἀμέτρητα κλαδιὰ κάθονται χιλιάδες, μυριάδες πουλιὰ ἄσπρα καὶ αὐτὰ σὰν τὸν ἀετὸ, ἀλλὰ μικρότερα. Καὶ ἐκεῖ πού θαυμάζω τὸν ἀετὸ, αὐτὸς βγάζει μιὰ φωνὴ μεγάλη, πολὺ μεγάλη, θαρρεῖς φωνὴ κεραυνοῦ καὶ πετᾶ μὲ ὀρμὴ βασιλικὴ καὶ μαζί μὲ αὐτὸν πετοῦνε καὶ τὰ ἀετᾶκια καὶ στήν ὀρμὴ αὐτὴ παρασέρνομαι καὶ ἐγὼ πετῶ μαζί τους καὶ περνοῦμε κάμπους καὶ λαγκάδια καὶ βουνὰ καὶ λίμνες καὶ ποτάμια καὶ ὅλο ἀκούγω κάτι σὰν νὰ χτυποῦν δυνατὰ καὶ νὰ σπάνουν σίδηρα καὶ αἰσθάνομαι νὰ φεύγῃ ἀπ' ἐμπρός μου σὰν νὰ τὸ διώχνῃ ἡ ὀργὴ τοῦ Κυρίου, ἓνα πράγμα σκοτεινὸ καὶ ἀδιάκριτο, πού καταπλακώνει τὴ χώρα καὶ ἔχει ὄψιν ἀπὸ μοῦχλα καὶ δυσωδία ἀπὸ σαπίλα. Καὶ ὅταν ἐγύρισα τὰ μάτια μου νὰ ἴδω ἄλλῃ μιὰ φορὰ τὰ μέρη πού περάσαμεν, Θεέ μου, εἶπα τί ἀλλαγὴ εἶναι αὐτὴ πού βλέπω τώρα; Δέν ἦταν πλέον ὁ ἴδιος τόπος πού γεννήθηκα καὶ μεγάλωσα. Παράδεισος μοναχὸς σέ ὀμορφιά καὶ πλοῦτον καὶ ὁ ἥλιος αὐτὸς ἔφεγγε διαφορετικώτερα καὶ τὰ πρόσωπα πού φώτιζε φαίνονταν χαρούμενα καὶ εὐτυχισμένα. Τί χαρὰ νὰ ζῆ τώρα κανεὶς ἐδῶ μὲ αὐτὸν τὸν ἥλιο, μὲ αὐτὴν τὴν εὐτυχία.

Καὶ ἀναγαλλιάζει ἡ ψυχὴ μου καὶ εὐφραίνεται καὶ δέν ξέρω πῶς νὰ δείξω τὴν χαρὰ μου. Θέλω νὰ φωνάξω δυνατὰ, θέλω νὰ προσκαλέσω ἀπὸ τὸν Ἄδη καὶ ὅλες ἐκεῖνες τίς πεθαμένες βασανισμένες ψυχές νὰ λησμονήσουν τὰ μαρτύριά τους καὶ νὰ ἔλθουν πίσω στὸν κόσμον, γιὰ νὰ γιορτάσουν μαζί μὲ τούς ζωντανούς τὴν νέα αὐτὴ καὶ μεγάλη ἀνάστασις καὶ κάμνω νὰ χειροκροτήσω ἀπὸ τὴν χαρὰ μου τὸ νέον αὐτὸ θαῦμα τῆς δεξιᾶς τοῦ Ὑψίστου, ἀλλὰ φεύγει τότε ἀπὸ τὰ χέρια μου τὸ ραβδί καὶ ξυπνῶ καὶ αἰσθάνομαι ὅτι ὅλα αὐτὰ δέν ἦταν παρά ὄνειρα (τώρα ἔγιναν πραγματικότης) καὶ μὲ πιάνει πάλι τὸ παράπονο, γιατί ἡ τύχη νὰ μὴ μᾶς κάνῃ δυνατούς καὶ μεγάλους καὶ σηκώνω τὰ βουρκαωμένα μάτια μου πρὸς τὸν οὐρανὸ καὶ παρακαλῶ καὶ κράζω:

Ὁ Κύριε τῶν Δυνάμεων μεθ' ἡμῶν γενοῦ. Εὐλόγησον τὰ λαγόνια τοῦ ἐκλεκτοῦ Σου γένους καὶ δός μας τὸν ἰσχυρόν, πού γενεές ἀτελείωτα τώρα χρόνια τὸν περιμένουν. Περίζωσε ὀσφύν του μὲ τὴν ρομφαίαν Σου καὶ ἔντεινε τὸν βραχίονά του διὰ νὰ ἀξιωθῶ καὶ ἐγὼ ὁ ἄμαρτωλὸς νὰ εἶπω τὸ νῦν ἀπολύεις τὸν δούλόν Σου, ὅτι εἶδα τὸ σωτήριόν Σου».

Ὅλα τὰ μαρτύρια νοηματοδοτοῦνται ἐσχατολογικά, μέσα στό φῶς τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀπὸ τραγωδία καὶ δυστυχία μεταβάλλονται σέ φῶς καὶ ἀγαλλίαση. Ὁ Χριστὸς εἶναι Αὐτὸς πού νοηματοδοτεῖ καὶ τὴν πιὸ σκληρὴ καὶ δυσβάστακτη στιγμή τῆς ζωῆς μας καὶ τὴν μεταβάλλει σέ φῶς, ἐλπίδα καὶ ἀνάστασις, καὶ εὐχόμεστε τὸ ἴδιο νὰ κάνει μὲ τὸν καθένα προσωπικά, ἀλλὰ καὶ μὲ τὸ πολυπαθὸ Γένος μας. Ἀμήν.

15. «Ἀπὸ τὴν ἐπανάσταση τῆς Χαλκιδικῆς τοῦ 1821», ὀ.π., σσ. 23-24

Η ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΧΑΛΚΙΔΙΚΙΩΤΩΝ ΧΩΡΙΚΩΝ ΣΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ ΤΟ 1821

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΙΟΥΤΗΣ,
Εκπαιδευτικός στο Γυμνάσιο Αρναίας

Τον Μάιο του 1821 η επανάσταση στη Χαλκιδική προκάλεσε τον ενθουσιασμό στους τοπικούς κύκλους των Φιλικών. Ωστόσο, οι πολεμικές συνθήκες που διαμορφώθηκαν στη συνέχεια δεν ήταν δυνατόν να αντιμετωπισθούν επιτυχώς από τον άμαχο πληθυσμό, ο οποίος έμεινε εκτεθειμένος στην επιθετικότητα του κατακτητή.

Η σύλληψη Φιλικών με επαναστατικά έγγραφα και τα γεγονότα του Πολυγύρου στο ξεκίνημα του κινήμα-

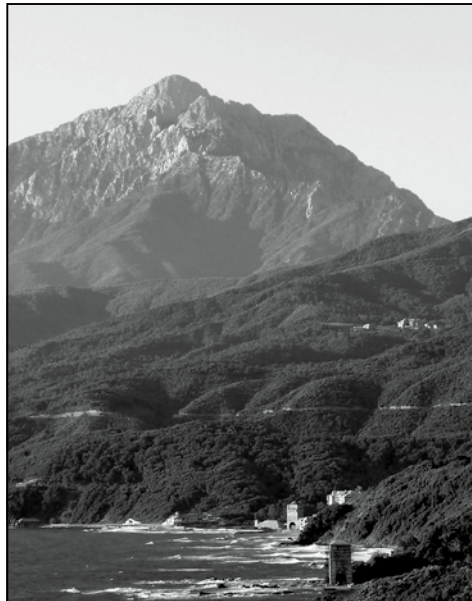
τος προκάλεσαν την άμεση αποστολή οθωμανικού στρατού στην κεντρική Χαλκιδική και στα σύνορα του Αγίου Όρους με αποτέλεσμα να προκληθεί πανικός στα χωριά. Ο φόβος αυτός και η απουσία μηχανισμών προστασίας του πληθυσμού διαμόρφωσε ένα πνεύμα αναχώρησης προς τους ορεινούς όγκους. Στην αλληλογραφία του (1 Ιουνίου 1821) ο επίσκοπος Ιερισσού Ιγνάτιος υποστήριξε ότι οι χωρικοί της επαρχίας του διέφυγαν στα βουνά, για να αποφύγουν τις βιαιότητες των Οθωμανών και την αιχμαλωσία. Προφανώς πρόκειται για μία πρώτη αντίδραση των χωρικών με σύντομη διάρκεια, εφόσον η έξοδος του στρατεύματος του Εμ. Παπά από το Άγιον Όρος (αρχές Ιουνίου) και η προέλασή του στο βορειανατολικό τμήμα της Χαλκιδικής τους ενθάρρυνε να επανέλθουν στα χωριά.

Η ήττα των επαναστατών στο στενό της Ρεντίνας (μέσα Ιουνίου) άλλαξε την πορεία της Επανάστασης και εκτός των στρατιωτικών συνεπειών προκάλεσε και κοινωνικές αναταράξεις στη Χαλκιδική. Το βόρειο στρατόπεδο των επαναστατών διαλύθηκε μετά από την ανωτέρω μάχη και η εξέλιξη αυτή ευνόησε τους Οθωμανούς, οι οποίοι με μια νέα εισβολή στρατευμάτων από την περιοχή της Θεσσαλονίκης κτύπησαν τα χωριά στον άξονα Βασιλικά – Ιερισσός προκαλώντας βιαιότητες, κυρίως στους πλησιόχωρους της Θεσσαλονίκης οικισμούς, των οποίων ο πληθυσμός δεν πρόλαβε να διαφύγει έγκαιρα.

Οι ωμότητες στα Βασιλικά και η συνεχής προέλαση του οθωμανικού στρατού, χωρίς να συναντά αντιστά-

σεις, προκάλεσαν τον πανικό στους Χαλκιδικιώτες, οι οποίοι σε σύντομο διάστημα βρέθηκαν αντιμέτωποι με τριπλά αντίποινα: αρπαγή περιουσιών, πυρπόληση οικιών και εξανδραποδισμό γυναικοπαίδων.

Κατά συνέπεια γεννήθηκε ένα ισχυρό προσφυγικό ρεύμα από τα χωριά με καταληκτικό προορισμό τη χερσόνησο του Αγίου Όρους, η οποία θεωρήθηκε ως ασφαλέστερη περιοχή. Αυτή η αθρόα μετακίνηση ξεκίνησε από τα μέσα Ιουνίου. Ήδη στις 24 Ιουνίου η

Ο Άθωνας. Αποψη από την ανατολική ακτογραμμή του Αγίου Όρους

Ιερά Κοινότητα Αγίου Όρους τόνιζε στην αλληλογραφία της μεταξύ των άλλων, ότι «όλα [τα χωριά] κατέφυγον ένδον του Αγίου Όρους συν γυναίξι και τέκνοις φθάσαντες εις αμχανίαν μεγάλην και τρόμον απροσδόκητον, επειδή και είδον προ οφθαλμών τον επικείμενον κίνδυνον, υστερημένοι όντες τροφής, όπλων τε και Μπαρουτίου». Στις 29 Ιουνίου η ίδια διοίκηση παρότρυνε τους προκρίτους της Ύδρας να στείλουν ναυτική δύναμη και τροφές «διότι κατέφυγον ενταύθα άνδρες και γυναίκες και παιδιά υπομάζια, και έφθασαν έως εις τους πρόποδας του κυρίου και δυσβάτου Άθωνος».

Ποιους περιελάμβανε αυτή η καταφυγή στο Άγιον Όρος, δεν είναι επαρκώς εξακριβωμένο. Αφο-

ρά το βόρειο τμήμα της Χαλκιδικής που πρώτο γνώρισε την επέλαση του οθωμανικού στρατού και λιγότερο ή καθόλου τα χωριά σε Καλαμαριά, Κασσάνδρα και Σιθωνία; Η έρευνα θα πρέπει να αναμένει την δημοσίευση ενός εγγράφου της Μονής Ιβήρων, όπου μπορεί να δει κανείς τη γεωγραφική διασπορά των Χαλκιδικιωτών στο Άγιον Όρος το καλοκαίρι του 1821, αλλά δεν παύει να πρόκειται για ένα αποσπασματικό τεκμήριο. Παραταύτα, έχουμε ενδείξεις που υποδεικνύουν ότι οι πληθυσμοί των περιοχών Ζαγκλιβερίου, Πολυγύρου και Μαντεμοχωρίων μετακινήθηκαν προς το Άγιον Όρος την εποχή αυτή αποφεύγοντας τον από δυσμάς ερχομό του οθωμανικού στρατού.

Οι χωρικοί εξαιτίας της έκτακτης αναχώρησής τους έδωσαν προτεραιότητα στον ανθρώπινο παράγοντα, γι' αυτό παρέλαβαν λιγοστή τροφή και ορισμένα σκεπά-

σματα για τα αδύναμα μέλη των οικογενειών τους. Τα πολύτιμα αντικείμενα (υφαντά, χρήματα κ.ά.) κρύφθηκαν εντός των οικιών, στο έδαφος ή στην τοιχοποιία.

Η ιστοριογραφία της Επανάστασης αναφέρεται κυρίως σε «γυναικόπαιδα» στο Άγιον Όρος, των οποίων ο αριθμός για κάποιους έφθανε τις 7.000 ψυχές. Προφανώς ο μεγάλος όγκος των προσφύγων ήταν γυναικόπαιδα, διότι εκείνη την εποχή οι οικογένειες ήταν πολυμελείς. Δεν ήταν, όμως, μόνο τα γυναικόπαιδα που μετακινήθηκαν προς την αγιορειτική χερσόνησο, αλλά υπήρξε στη μετεγκατάσταση αυτή και ανδρικός πληθυσμός. Κατά συνέπεια, οι λαϊκοί στο Άγιον Όρος την εποχή αυτή συνιστούσαν δύο πληθυσμιακές ομάδες: τα γυναικόπαιδα και τους άνδρες που τα συνόδευαν. Οι τελευταίοι δεν είχαν μόνο τον ρόλο του συνοδού, αλλά το επόμενο διάστημα κλήθηκαν να γίνουν οι υπερασπιστές της χερσονήσου, μαζί με τους υπάρχοντες οπλοφόρους της Ιεράς Κοινότητας, σε μια ενδεχόμενη επιδρομή του εχθρού από την περιοχή του Πρόβλακα. Συνεπώς η παρουσία τους στο Άγιον Όρος ήταν αισθητή.

Οι Μονές δεν πρόεβαλαν καθόλου αντιστάσεις στην είσοδο του λαϊκού στοιχείου στο Άγιον Όρος, ενώ θα μπορούσαν να υπάρξουν τέτοιες με επιχείρημα τον θεσμό του αβάτου. Ωστόσο, οι απαγορευτικοί κανόνες αμβλύθηκαν υπερισχύοντας η

φιλανθρωπία μπροστά σε έναν κοινό για όλους κίνδυνο. Έτσι, οι Χαλκιδικιώτες χωρικοί εγκαταστάθηκαν σε απόσταση από τις Μονές, στις ακρογιαλιές και στα δάση, εξακτινωμένοι από την περιοχή του ακρωτηρίου Αράπης μέχρι την περιοχή της Μεγίστης Λαύρας. Πρόκειται για μια μεγάλη διασπορά εξαιτίας των πολλών οικογενειών από όλα τα χωριά της βόρειας και κεντρικής Χαλκιδικής.

Η παραμονή όλων αυτών διήρκεσε μέχρι τον Δεκέμβριο του 1821, σχεδόν μισό έτος. Το χρονικό αυτό διάστημα προέκυψαν σοβαρά προβλήματα επισιτισμού και ασθενειών γι' αυτή την πληθυσμιακή ομάδα. Οι ελλείψεις σε τροφές έγιναν εμφανείς ήδη από το πρώτο δεκάημερο της εισόδου στην χερσόνησο, διότι οι περισσότερες οικογένειες προσήλθαν με ελάχιστες τροφές. Το πρόβλημα έγινε εντονότερο, όταν οι Μονές αδυνατούσαν πια να βοηθήσουν μη έχοντας και οι ίδιες αποθέματα εξαιτίας της πυρπόλησης των μετοχίων τους στη Χαλκιδική και της δέσμευσης των αγροτικών προϊόντων τους στα υπόλοιπα μετόχια εκτός Χαλκιδικής.

Η πείνα προκάλεσε πιέσεις, αλλά και επαιτεία μπροστά στις πύλες των Μονών και στα μοναστικά εξαρτήματα. Από την άλλη πλευρά, οι κελλιώτες σε Προβάτα και Μορφονού διαμαρτύρονταν (Ιούλιος 1821) για «τα δεινά οπού δοκιμάζουν από τους έξωθεν εγχωρίους» με αποτέλεσμα η Ιερά Κοινότητα να προτείνει την ένοπλη περιφρούρηση των μερών αυτών, ώστε να διατηρηθεί η τάξη εντός της χερσονήσου.

Στα τέλη Αυγούστου/αρχές Σεπτεμβρίου, για να καταπολεμηθεί το φάσμα της πείνας, έγινε έξοδος από τη χερσόνησο αγνώστου αριθμού χωρικών, οι οποίοι με τη συνοδεία ενόπλων έφθασαν ως την περιοχή του Στανού και της Πλανάς με σκοπό να συλλέξουν γεννήματα από τους αγρούς. Η επιχείρηση αυτή έδωσε τη δυνατότητα να δημιουργηθεί στο μετόχι της Χελανδαρίου στην Κουμίτσα το «Κοινόν αμπάρι», από το οποίο

μπορούσαν να παίρνουν μια συγκεκριμένη ποσότητα γεννημάτων οι πτωχοί, οι χήρες και τα ορφανά. Σύντομα, όμως, από έλλειψη οργάνωσης η προσπάθεια αυτή απέτυχε και τα γεννήματα πέρασαν στα χέρια του εχθρού.

Η πτώση του μετώπου της Κασσάνδρας στις αρχές Νοεμβρίου 1821 ανάγκασε τους Αγιορείτες να συνθηκολογήσουν με τον οθωμανό πασά Μεχμέτ Εμίν Αμπντουλάχ (ο επονομαζόμενος Λουμπούτ), ώστε να

αποφευχθεί η καταστροφή των μοναστικών καθιδρυμάτων και η διάλυση της μακραίωνης μοναχικής κοινότητας του Άθω. Η συνθήκη ήταν επόμενο ότι θα έθετε τέρμα στην εγκατάσταση των χωρικών στο Άγιον Όρος θεωρώντας τους ξένο σώμα. Η επάνοδος στις εστίες τους ήταν όρος της συμφωνίας και μια αναγκαιότητα, ώστε η κρατική εξουσία να πειστεί ότι εντός της χερσονήσου δεν θα υπήρχαν στο εξής επαναστάτες που θα μπορούσαν να συνεργαστούν με τους μοναχούς.

Η αναχώρηση των Χαλκιδικιωτών από το Άγιον Όρος ξεκίνησε τον Δεκέμβριο του 1821, μετά από την έλευση του πασά στην Κουμίτσα (10-14 Δεκεμβρίου). Ήδη στις αρχές Δεκεμβρίου είχε εκδοθεί αυτοκρατορικό φερμάνι που τους παραχωρούσε χάρη και αμνηστία και τους επιτρεπόταν η ανεμπόδιστη επιστροφή στα καμένα χωριά τους. Η έξοδος έγινε στην περιοχή της Κουμίτσας, όπου εκεί βρισκόταν το στρατόπεδο του Μεχμέτ πασά. Οι χωρικοί δήλωναν υποταγή στον πασά και στη συνέχεια αναχωρούσαν για τα χωριά τους, πιθανόν ανά χωριό.

Η επάνοδος των Χαλκιδικιωτών στα χωριά ήταν

Η περιοχή του ακρωτηρίου Αράπης στο Άγιον Όρος: χώρος εγκατάστασης των χωρικών το 1821

ζητούμενο για την Κωνσταντινούπολη, διότι ανεγνώριζε την ανάγκη, ώστε να υπάρξει εκκίνηση της τοπικής οικονομίας και άμεση σύναξη των φόρων από τους εγκατεστημένους ραγιάδες.

Επέστρεψαν, όμως, όλοι οι χωρικοί στους τόπους τους; Σίγουρα κάποιοι δεν το έπραξαν είτε γιατί διέφυγαν, πριν από τη συνθηκολόγηση, στα νησιά είτε γιατί πίστεψαν ότι δεν θα εντοπισθούν στα δάση του Αγίου Όρους· και αυτοί ήσαν κυρίως νέοι. Πάντως, ο οθωμανικός στρατός συνέλαβε 70 «παιδιά», όταν τον Φεβρουάριο του 1822 εισήλθε εντός της χερσονήσου.

Η επάνοδος στα χωριά έφερε τους κατοίκους αντιμετώπους με ένα αποτρόπαιο θέαμα, το οποίο στις διηγήσεις πέρασε στις επόμενες γενιές με τον όρο «Χαλασμός». Βρήκαν τα χωριά πυρπολημένα και έρημα, έχοντας προηγηθεί η λαφυραγώγησή τους από τον οθωμανικό στρατό και τους Εβραίους που τον συνόδευαν σε τέτοιες επιχειρήσεις. Ο Ν. Βουλγαρελίδης, δάσκαλος στην περιοχή των Μαντεμοχωριών, γράφει ότι «δια λαχάνων και χόρτων» πέρασαν τον πρώ-

το χειμώνα όσοι επανήλθαν στα καμένα χωριά. Περισσότερο περιγραφική η Γαϊτάνου-Γιαννού αναφέρει ότι βρήκαν τα σταφύλια ασύναχτα στα κλήματα, σταφιδιασμένα, και τα χόρτα ακόσιστα κάτω από το βαρύ χιόνι. Δεν υπήρχαν παρά ελάχιστα σπίτια άκαυτα, ενώ οι εκκλησίες και ο διάκοσμός τους είχαν υποστεί ολική καταστροφή. Όλη η οικοσκευή είχε γίνει παρανάλωμα και ό,τι πολύτιμο βρισκόταν κρυμμένο εντός των οικημάτων ή του εδάφους τους είχε καταστραφεί από τις υψηλές θερμοκρασίες της πυρπόλησης.

Μέσα σε αυτές τις ζοφερές συνθήκες των επαναστατικών γεγονότων όλοι αυτοί το επόμενο διάστημα ξεκίνησαν την αναδημιουργία των οικισμών με καρτερία και στερήσεις, άσιτοι, άστεγοι, πάμπτωχοι και ξανά ραγιάδες, αφού το κίνημα επέτυχε. Συνεπώς, ο φόρος αίματος και τα ψυχικά δεινά που κατέθεσε η Χαλκιδική στην Ελληνική Επανάσταση απαιτούν πολλές ακόμη σελίδες έρευνας και περιγραφής, ώστε να κατανοηθεί η βαρύτητα των γεγονότων στη Χαλκιδική από τον σύγχρονο Έλληνα, στη Χαλκιδική και νότια.

* * *

ΠΟΙΗΜΑ

Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ ΤΟ 1821

ΣΤΑΥΡΟΣ ΑΥΓΟΛΟΥΠΗΣ

Ομ. Καθηγητής Αστρονομίας Α.Π.Θ.

Στο κέντρο της Χαλκιδικής, στις δεκαεπτά του Μάη, εξέγερση εφώναξαν γενναίοι Χαλκιδικιώτες και του Πολύγυρου οι πλαγιές γέμισαν παληκάρια, γιατί όλοι τους πιστέψανε πως ήρθε η Άγια Ώρα.

Της λευτεριάς ο αντίλαλος έφθασε στο Άγιο Όρος και η Ελευθερία έπλεξε στεφάνια από άγρια άνθη, να στεφανώνει ήρωες για έξι σπουδαίους μήνες, μέχρι να στεριώσει στο Μωριά του γένους μας η λευτεριά.

Απ' τα ιερά τα χώματα της Χερσονήσου του Άθω ξεκίνησε με το σπαθί η Λευτεριά να τρέχει, με χίλιους τόσους Μοναχούς και Μαδεμοχωρίτες, προς της Ρεντίνας τη μεριά τον Μπαϊράμ να διώξει.

Εμμανουήλ Παπάς είν' αρχηγός, γενναίοι παλληκάρια κ' η πρώτη μάχη έγινε μες την Απολλωνία. Από άλλη όμως διαδρομή ο Καπετάνιος Χάγας έδωσε μάχη αιματηρή σ' αγιασμένο κάμπο, στον κάμπο των Βασιλικών, δίπλα στο Μοναστήρι, μα στα μισά του Ιουνίου έπεσε ως Λεωνίδας γράφοντας με τους γενναίους του λαμπρή την Ιστορία.

Όλοι μαζί σ' άλλο στενό έδωσαν νέες μάχες με τον Λουμπούτ τον μοχθηρό στις «πόρτες» της Κασσάνδρας, αλλά έγινε Ολοκαύτωμα στις δεκατρείς Νοέμβρη και κήκε η Χαλκιδική από Ανατολή σε Δύση.

Ο τόπος ερημώθηκε και η ΕΛΕΥΤΕΡΙΑ μονάχη τρία στεφάνια πρόσφερε με λούλουδα και άστρα ένα σε κάθε Ιερό: Ποτίδαιας, Βασιλικών και της Απολλωνίας.

ΓΙΑ ΚΑΛΥΤΕΡΗ, ΤΑΧΥΤΕΡΗ ΚΑΙ ΑΝΕΞΟΔΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Στείλτε μας το e-mail σας

Το ξαναγράφουμε για άλλη μια φορά και παρακαλούμε όλα τα μέλη μας:

Προκειμένου να εκσυγχρονίσουμε τον τρόπο επικοινωνίας μεταξύ μας, ώστε να επικοινωνούμε εύκολα, γρήγορα και ανέξοδα, **σας παρακαλούμε** στείλτε το δικό σας e-mail στην ηλεκτρονική διεύθυνση του Συλλόγου, **panchalkidikos@gmail.com**, προτάσσοντας επίθετο και όνομα.

Ο ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣ ΠΡΩΤΕΡΓΑΤΗΣ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ 1821

«Δεν ήτο δίκαιον εις μόνον να καταβάλλη εξ ιδίων υπέρ όλων», αλλά ο Εμμανουήλ έδωσε υπέρ του έθνους 2.500.000 γρόσια και δεν ζήτησε πίσω ούτε έναν «παρά».

ΒΑΣΙΛΗΣ Σ. ΚΑΡΤΣΙΟΣ

Πρόεδρος του Πολιτιστικού Συλλόγου
«Εμμανουήλ Παπάς» Θεσσαλονίκης

Ο Εμμανουήλ Παπάς, για τελείως αντικειμενικούς και ιστορικούς λόγους, υπήρξε ένας από τους 4-5 εκλεκτούς της ελληνικής επανάστασης του 1821. Ο Εμμανουήλ είχε μνηθεί στη Φιλική Εταιρεία στον υψηλότερο βαθμό μύησης του Ποιμένου, και μάλιστα αφού ξεκίνησε η επανάσταση στη Μολδοβλαχία, υπήρξε αρχιταμίας της Φιλικής Εταιρείας στην Κωνσταντινούπολη, έφορος της Εθνικής Κάσας που είχε συσταθεί με εντολή του Αλέξανδρου Υψηλάντη και τη συνεργασία του Γρηγορίου του Ε'. Ανακηρύχθηκε αρχηγός της Μακεδονίας από τον Αλέξανδρο Υψηλάντη, ανακηρύχθηκε, επίσης, αρχηγός και προστάτης της Μακεδονίας από τις μονές του Αγίου Όρους, και ξαναδιορίστηκε αρχιστράτηγος των μακεδονικών δυνάμεων και αρχηγός και προστάτης της Μακεδονίας από τον Δημήτριο Υψηλάντη. Ο Εμμανουήλ εκτέλεσε συγκεκριμένες εντολές της Αρχής της Φιλικής Εταιρείας, γιατί έπρεπε να ενεργήσει πριν να είναι πολύ αργά. Ο Αλέξανδρος Υψηλάντης ξεκίνησε την Επανάσταση στις παραδουνάβιες Ηγεμονίες, ο Εμμανουήλ Παπάς στη Μακεδονία, ο Άνθιμος Γαζής στο Πήλιο, ο επίσκοπος Σαλώνων Ησαΐας στην ανατολική Στερεά, και ο Παπαφλέσσας ξεσήκωσε με άγια ψέματα και απειλές τους διστακτικούς πρόκριτους και καπεταναίους του Μοριά.

Εάν δεν είχαν κινηθεί αυτοί οι ολίγοι, οι εκλεκτοί – τότε σε εκείνη τη χρονική συγκυρία, και όχι μερικές ημέρες ή ένα μήνα αργότερα - σήμερα πολύ πιθανόν να μην υπήρχε ελληνικό κράτος με τη σημερινή του μορφή. Πατί η ύπαρξη του νεοελληνικού κράτους παίχτηκε για μερικές ημέρες διαφορά. Και γιατί μετά το 1821, με τον φετβά για μαζική σφαγή της φυλής των Ελλήνων, και τις μετέπειτα εξελίξεις με τον κριμαϊκό πόλεμο, δεν θα υπήρχαν για δεκαετίες συνθήκες ικανές να υποστηρίξουν ένα επαναστατικό, απελευθερω-

τικό κίνημα. Ιστορική νομοτέλεια το 1821, κατά τον Καποδίστρια και τον Ιακωβάκη Ρίζο Νερούλο.

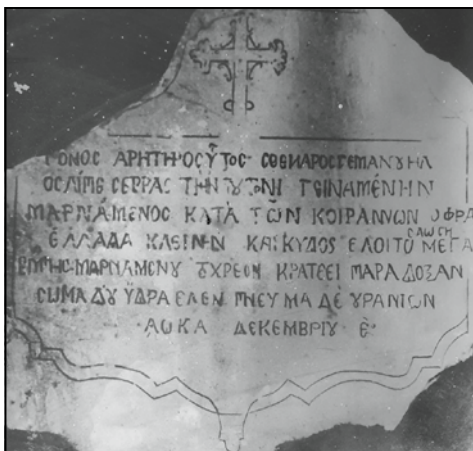
Όποιος ιστορικός έγραψε ή μίλησε για τον Εμμανουήλ Παπά το έχει κάνει με διθυραμβικό τρόπο, αν και είναι προφανές ότι ακόμη και σήμερα η ελληνική ιστοριογραφία δεν έχει καταλάβει περί τίνας πρόκειται. Τη δεκαετία του 1950, όταν ο Ιωάννης Βασδραβέλλης άρχισε να εκδίδει τα συγκλονιστικά του πονήματα για τους Μακεδόνες στην Επανάσταση του 1821, βασιζόμενος στο πλούσιο αρχαιακό υλικό των ιεροδικείων Θεσσαλονίκης και Βεροίας, αλλά και σε έγγραφα από το αρχείο του Εμμανουήλ που είχε δημοσιεύσει και ο Φιλήμων, από τα μέσα του 19ου αιώνα, δήλωσε έκπληκτος για την προσφορά και την θυσία της πολυμελούς αυτής οικογένειας με τους οκτώ γιούς και τις τρεις θυγατέρες.

Να τι έγραψε ο Βασδραβέλλης:

«Ο Εμμανουήλ Παπάς κατά τους μετριωτέρους υπολογισμούς διέθεσεν υπέρ του αγώνος 200.000 δίστηλα τάλληρα. Δεν γνωρίζω άλλην οικογένειαν εν Ελλάδι να υπέστη εις τοιαύτην έκτασιν πατριωτικής θυσίας, άνευ και του ελαχίστου ανταλλάγματος».

Πράγματι, έτσι είναι. Σύμφωνα με δική μας ανεξάρτητη – δημοσιευμένη- έρευνα, η κινητή και ακίνητη περιουσία του Εμμανουήλ ξεπερνούσε τα 2.500.000 γρόσια, ή αν θέλετε 120.000.000 παράδες, ένα ποσό ιλιγγιώδες για την εποχή της Επανάστασης του 1821. Όπως αφηγήθηκε ο Κολοκοτρώνης, στην εποχή του όποιος είχε 1.000 γρόσια ήταν μεγάλο πράμα, και έκανε δουλειές που δεν έκανε αργότερα με 1.000 βενέτικα.

Το μεγαλείο της προσφοράς του Εμμανουήλ προς το έθνος δεν μπόρεσε να περιγράψει ούτε και το ελληνιστικό αττικίζων επίγραμμα στην πλάκα που κάλυψε τον τάφο του Εμμανουήλ στην Ύδρα. (βλ. εικόνα)

Η επιτύμβια πλάκα που υπήρχε στον τάφο του Εμμ. Παπά. (Αρχείο Βασ. Κάρτσιος)

«Γόνος αρητήρος¹ ούτος σθεναρός γε Μανουήλ
 Παπά παιδί ήτανε ο γενναίος αυτός Εμμανουήλ
 Ός λιπε² Σέρρης την τουτονί γενναμένην
 που άφησε τις Σέρρες, την πατρίδα που τον γέννησε
 Μαρνάμενος³ κατά των Κοιράνων⁴ όφρα⁵ σώωση
 πολεμώντας ενάντια στους τυράννους για να σώση
 Ελλάδα κλεινήν και κύδος⁶ έλοι το μέγα
 την ξακουστή Ελλάδα και ν' αποκτήσει μεγάλη δόξα
 Έμπης μαρνάμενον το χρέον κρατέει παράδοξον
 Και έχει πραγματικά τη δόξα εκείνου που πολέμησε για
 το καθήκον
 Σώμα δι' ού η Ύδρα έλεν πνεύμα δ' ουρανίων».
 Το μεν σώμα του κράτησε η Ύδρα, το δε πνεύμα του ο
 Ουρανός
 αωκα' Δεκεμβρίου ε'

Ο Απόστολος Βακαλόπουλος δημοσίευσε τα έγγραφα του αρχείου του Εμμανουήλ Παπά στην πιο ώριμη φάση της επαγγελματικής και επιστημονικής του σταδιοδρομίας. Το 1980, ήταν ήδη πέντε χρόνια συνταξιούχος μετά από την 35ή ακαδημαϊκή του καριέρα. Κι' όμως. Ενώ είχε συγγράψει δεκάδες τόμους της νεώτερης ιστορίας μας, η έκδοση του αρχείου του Εμμανουήλ τον συγκλόνισε:

«Δεν νομίζω πως υπάρχουν πιο συνταρακτικά τεκμήρια, που ν' αποκαλύπτουν τους πόθους των Ελλήνων της Μακεδονίας για την απελευθέρωση και την αποκατάστασή τους, από τα διασκορπισμένα σε διάφορα αρχεία έγγραφα, εκδεδομένα και ανέκδοτα, δηλωτικά των αγώνων του «Αρχηγού και Υπερασπιστού της Μακεδονίας» Εμμ. Παπά από τη Δοβίστα των Σερρών, καθώς και των γιών του. Μέσα απ' αυτά διαγράφονται αδρές και αρρενωπές οι μορφές των μελών μίας ευτυχισμένης οικογένειας, η οποία, ενώ μπορούσε να ζήσει ήσυχα και ευδαιμονικά, τα θυσίασε όλα, άνεση και πλούτη, για την πατρίδα και έγινε ολοκαύτωμα στον βωμό της ελευθερίας».

Διαχρονική είναι η επισήμανση της εθνικής προσφοράς του Εμμανουήλ.

«Ολίγοι βεβαίως κατά την επανάστασιν λογίζονται οι άνδρες, προς ους ουδείς διαφιλονικεί τα καλλιστεία επί πατριωτισμώ, επιρροή και αυταπαρνήσει. Εις των εκλεκτών τούτων κατά την κίνησιν της ελληνικής επαναστάσεως σημειούται άνευ αντιρρήσεως και ο Εμμανουήλ Παπά», έγραφε πριν 150 χρόνια και ο Φιλήμων.

Ναι, εις των ολίγων, των εκλεκτών της επανάστασης του 1821.

Αυτό ήταν γνωστό σε όλους και σε πραγματικό χρόνο. Σε επιστολή του Δημητρίου Υψηλάντη από το Άργος προς τον Εμμανουήλ Παπά, στις 30 Σεπτεμβρίου 1821, ο Υψηλάντης προσπαθεί να δικαιολογηθεί στον Εμμανουήλ γιατί στο Μοριά δεν μπόρεσαν να κάνουν «εθνική κάσσα» μετά την άλωση της Τριπολιτσάς, όπου ο καθένας είχε λαφυραγωγήσει ό,τι μπορούσε να κουβαλήσει. Ο Δημήτριος Υψηλάντης, ως πληρεξούσιος του Γενικού Επιτρόπου, του αδελφού του Αλέξανδρου δηλαδή, δεν ήταν σε θέση να βοηθήσει ούτε τους αρματολούς του Ολύμπου, ούτε και τον Εμμανουήλ στην Κασσάνδρα και στο Άγιον Όρος. Άλλωστε είχαν αρχίσει οι ραδιουργίες για τη νομή της εξουσίας στην επαναστατημένη Ελλάδα.

«Τώρα μάλιστα ότε οι Γενναίοι Ολυμπιώται κινούνται αποβλέποντες και ούτοι εις την φιλογενείαν σου και ζητούντες την edικήν σου υποστήριξιν ως γράφθη. Ότι εις και μόνος δεν εξαρκεί να φροντίση εις τα οικεία, και να αναδέχεται και τα ξένα προμηθεύων εξ ιδίων τα πάντα είναι φανερόν, emή τι απαιτήται παρ' ουδενός. Το γένος θέλει αποδώσει κατά χρέος εις τον καθένα, όσα εξ ιδίων καταβάλλει, μετά της προσηκούσης τιμής, επειδή δεν είναι δίκαιον ενώ ο αγών είναι κοινός, και όλοι εξ ίσου απολαύουσιν, εις μόνος να καταβάλλη εξ ιδίων, υπέρ όλων».

Και οι αρματολοί του Ολύμπου στην φιλογενεία του Εμμανουήλ απέβλεπαν. Το γένος όμως δεν θέλησε να αποδώσει κατά χρέος εις τον Εμμανουήλ τίποτα. Ακόμη και σήμερα, 200 χρόνια μετά, ο Εμμανουήλ παραμένει άγνωστος ακόμη και σε υπαλλήλους κεντρικών βιβλιοθηκών. Γιατί; Επειδή, αν και όλα αυτά ήταν γνωστά και τεκμηριωμένα, η αρμόδια στρατιωτική επιτροπή του 1865 τον υποβάθμισε στο βαθμό του συνταγματάρχη, σε αξιωματικό β' τάξεως. Γιατί; Επειδή ο Εμμανουήλ, αν είχε επιβιώσει, θα ήταν με τον Καποδίστρια και τους Υψηλάντηδες.

Για να λέμε τα πράγματα με το όνομά τους. Εάν ο Εμμανουήλ Παπάς δεν ξεκινούσε την Επανάσταση στη Μακεδονία, το ασκέρι των 35.000 ανδρών του Μπαϊράμ πασά θα είχε κατέβει σε 15 ημέρες στην Πελοπόννησο, όπου δεν θα άφηνε τίποτα όρθιο το καλοκαίρι του 1821. Εάν ο Εμμανουήλ Παπάς δεν ξεκινούσε την Επανάσταση στη Μακεδονία, και δεν ξεσηκώνονταν οι αρματολοί του Βερμίου και της Νάουσας, ο γενοκτόνος του μακεδονικού Ελληνισμού Μεχμέτ Εμίν, ο Εμπού Λουμπούτ, θα είχε κατέβει στην Πελοπόννησο,

1. Αρητήρ, εκ του αράομαι. Ο προσευχόμενος, ο ευχόμενος. Ποιητική έκφραση αντί του ιερέυς.

2. Εκ του λείπω, κλιτικό αρχαίας ελληνικής. Αόριστος β': έλιπον, έλιπες, έλιπε(ν).

3. Μαρνάμενος, μετοχή ενεστώτα του ρήματος μάρναμαι (μάχομαι, παλεύω).

4. Κοίρανος (κοέρανος): αφέντης, δεσπότης, τύραννος.

5. Όφρα, αιτιολογικός σύνδεσμος: αιτιολογικοί δε εισίν όσοι επ' αποδόσει αιτίας ένεκεν παραλαμβάνονται: ίνα, όφρα, όπως, ένεκα, διό, διότι, καθ' ότι κλπ.

6. Κύδος: δόξα, φήμη κυρίως στον πόλεμο.

με τις 20.000 του, και δεν θα φύτρωνε χορτάρι για χρόνια στο Μοριά, όπως έγινε στο Κιόσκι της Νάουσας, από το πηγμένο αίμα, μετά τη σφαγή 1240 αιχμαλώτων νεομαρτύρων της μαρτυρικής πόλης.

Τι δεν καταλαβαίνουμε, λοιπόν; Το νεοελληνικό κράτος της βρετανικής έμπνευσης βαυαρικής αντιβασιλείας, και των «φιλελεύθερων» συνταγμάτων της Επανάστασης, αναγκάστηκε να ασχοληθεί με τον Εμμανουήλ Παπά επειδή ο μικρότερος γιός του Κωνσταντίνος, επί δεκαπέντε συναπτά χρόνια 1850-1865, έκανε αιτήσεις στις στρατιωτικές επιτροπές για την αναγνώριση των θυσιών του πατέρα του και της οικογένειάς του υπέρ του γένους. Ο Κωνσταντίνος, τελευταίος από τα 11 παιδιά του Εμμανουήλ, γεννημένος 26 Αυγούστου 1816, πέρασε τα παιδικά του χρόνια φυλακισμένος με τη μητέρα του και τα άλλα ανήλικα αδέρφια του στις Σέρρες μέχρι το 1826. Ο πατέρας τους είχε πεθάνει, από ανείπωτη θλίψη για την έκβαση της επανάστασης, στις 5 Δεκεμβρίου 1821, ο μεγαλύτερος αδελφός του, ο Αθανασάκης, είχε αποκεφαλισθεί στη Χαλκίδα το 1826, ο άλλος αδελφός του, ο Γιαννάκης, είχε σκοτωθεί με τον Παπαφλέσσα στο Μανιάκι, ο άλλος αδελφός του, ο Νικόλαος, στο Καματερό με τον Καραϊσκάκη, και ο άλλος, ο δευτερότοκος Αναστάσιος μόλις που είχε γλυτώσει από την πολιορκία του Μεσολογγίου.

Ο πατέρας του είχε σκορπίσει τα 2.500.000 εκατομμύρια γρόσια της κινητής και ακίνητης περιουσίας τους σε караβιές μπαρούτια, μολύβι, τουφέκια και τουφεκόπετρες, νίτρο και θειάφι, σιτάρι και ναύλα και εφόδια. Ποιος άλλος έδωσε τόσα χρήματα για την πα-

τρίδα, για τον Αγώνα; Κανένας. Ιλιγγιώδη τα ποσά που έδωσε ο Εμμανουήλ για το γένος και για το λόγο αυτό ο Δημήτρης Αλεξάνδρου τον κατέταξε στους μεγάλους εθνικούς ευεργέτες. Μόνο που ο Εμμανουήλ βρισκόταν επί 9 μήνες και στο πεδίο της μάχης.

Ο Γιουσουφ πασάς δεν μπορούσε να φανταστεί ότι το ποσό, που αναγκάστηκε να επιστρέψει στον Εμμανουήλ, θα κάλυπτε τα έξοδα της επανάστασης στη Μακεδονία. Το κατάλαβε όταν ανέλαβε διοικητής στο κάστρο της Πάτρας, και έμαθε ότι την επανάσταση στη Μακεδονία τη χρηματοδότησε ο Εμμανουήλ. Γι' αυτό και ο Ιωάννης Φιλήμων έγραφε στα 1860: *«εγένοντο δε ομολογουμένως θεία οικονομία ταύτα πάντα, όπως ευρεθή από της αρχής εν της εστία της εταιρίας ο Εμμανουήλ Παπά, μνηθή δε του μυστηρίου, και διαθέση υπέρ του εθνικού σκοπού μέγα μέρος του κεφαλαίου...»*.

Αλλά μπορούμε να έχουμε και ένα απόλυτο μέτρο σύγκρισης της τεράστιας οικονομικής συνεισφοράς του Εμμανουήλ, σε σχέση τόσο με το σύνολο των εσόδων κατά τη διάρκεια της Επανάστασης όσο και με τα ποσά που έδωσαν γνωστές εφοπλιστικές οικογένειες. Να τι έγραφε ο καθηγητής Ανδρεάδης στα 1925: *«τα εξ εγχωρίων Ελλήνων εισπραχθέντα υπό του δημοσίου εις χρήμα καθ' όλα τα έτη της Επανάστασεως, κατά τας επισήμους δηλώσεις της Λογιστικής Επιτροπής προς την Συνέλευσιν του Άργους, (Δ' Εθνοσυνέλευση 11 Ιουλίου -6 Αυγούστου 1829) δεν υπερέβησαν τα 23 εκατομμύρια γροσίων!»* Ο Εμμανουήλ Παπάς είχε δώσει 2.500.000 γρόσια μέσα σε εννέα μήνες, και δεν πήρε πίσω ούτε έναν «παρά»!

ΤΕΤΡΑΔΙΟ – ΛΕΥΚΩΜΑ ΓΙΑ ΤΑ 200 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ ΤΟ 1821

Το Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού Συλλόγου στα πλαίσια του εορτασμού των 200 χρόνων από την Επανάσταση του 1821 αποφάσισε να εκδώσει τετράδιο – λεύκωμα 36 σελίδων που θα διανεμηθεί στους μαθητές –τριες και στους εκπαιδευτικούς των Σχολείων της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης Ν. Χαλκιδικής. Στο τετράδιο θ' αναφέρουμε σε συντομία τα σπουδαιότερα γεγονότα της Επανάστασης του 1821 στη Χαλκιδική με φωτογραφίες – εικόνες και αναφορά στα μνημεία που ανηγέρθηκαν στο Νομό μας, με ιστορικά κείμενα, τραγούδια κ.λπ.

Το Δ.Σ. πιστεύει ότι με το τετράδιο αυτό θα γίνει περισσότερο γνωστή η συμβολή της Χαλκιδικής στην έκβαση του Εθνικοαπελευθερωτικού Αγώνα του 1821 στους μαθητές–τριες, για την οποία δυστυχώς ελάχιστα αναφέρονται στα βιβλία της ιστορίας, παρά τις προσπάθειες πολλών ετών του Παγχαλκιδικού και άλλων φορέων της Χαλκιδικής.

Το κόστος των 12.000 περίπου τετραδίων που θα εκδοθούν, θα καλυφθεί από την Περιφερειακή Ενότητα Χαλκιδικής μετά από εισήγηση του Αντιπεριφερειάρχη κ. Ιωάννη Γιώργου, με μικρή συμβολική συμμετοχή του Παγχαλκιδικού Συλλόγου.

Το Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού ευχαριστεί θερμά τον Αντιπεριφερειάρχη κ. Ιωάννη Γιώργου για την ιδιαίτερη σημαντική αυτή προσφορά της Περιφερειακής Ενότητας Χαλκιδικής.

ΤΟ ΜΕΡΤΙΚΟ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΣΤΟΝ ΑΓΩΝΑ ΤΟΥ 1821 ΚΑΙ Η ΑΓΝΩΣΤΗ ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΝΑΠΑΣ

ΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΣΜΑΓΑΣ

Δρ. Αρχαιολογίας - Συγγραφέας

*«Αντάν αρκέψαν οι κρυφοί ανέμοι κ' εφυσούσαν
κι αρκίνησεν εις την Τουρκίαν να κρυφουσινεφκιάζει
... είχαν σγιαν είχαν ούλοι τους κ' η Κύπρου το κρυφό της
μες στους ανέμους τους κρυφούς είχαν το μερτικό της»*

9η Ιουλίου του 1821 εν Λευκωσία Κύπρου, Βασιλῆς Μιχαηλίδης

Ορθά ο κορυφαίος κύπριος ποιητής Βασίλης Μιχαηλίδης στο ποίημά του «9η Ιουλίου του 1821 εν Λευκωσία Κύπρου» διασαφηνίζει πως, όταν άρχισαν να φυσούν οι άνεμοι της επανάστασης και ξεκίνησαν να σωρεύονται τα νέφη του πολέμου πάνω από τα τουρκοκρατούμενα εδάφη, είχε και η Κύπρος το δικό της μερτικό στον αγώνα για την ελευθερία.

Η συμμετοχή της Κύπρου στην επανάσταση του 1821 ήταν αυτονόητη για τους Κύπριους, αφού αφορούσε κάθε τόπο όπου στέναζαν Έλληνες κάτω από τον τουρκικό ζυγό, όπως συνέβαινε στη Μεγαλόνησο από το 1571, όταν τους Ενετούς εξουσιαστές διαδέχτηκαν οι Οθωμανοί κατακτητές. Η Κύπρος για δύομιση αιώνες υπέφερε τα πάνδεινα και είχε επιχειρήσει, ανεπιτυχώς, να αποτινάξει την τουρκική κυριαρχία με ανεξάρτητες απελευθερωτικές κινήσεις, αλλά και με τη θυσία Κυπρίων στο πλάι άλλων Ελλήνων πρωτοπόρων, όπως του Ρήγα Φεραίου, ήδη πριν από το 1821. Δεν είναι παράδοξο λοιπόν που η Φιλική Εταιρεία είχε συμπεριλάβει την Κύπρο στα εθνεγερτικά σχέδιά της, ούτε ότι ο κυπριακής καταγωγής Καποδίστριας διακήρυξε αναφορικά με τα όρια που αξίωνε η Ελλάδα μετά το τέλος του αγώνα, ότι «τα όρια ταύτα από το 1821 καθορίζονται υπό του αίματος του εκχυθέντος εις τα σφαγεία των Κυδωνιών, της Κύπρου, της Χίου, της Κρήτης, των Ψαρών και του Μεσολογγίου και εις τους πολλούς κατά γην και κατά θάλασσαν αγώνας, δια των οποίων εδοξάσθη το ανδρείον τούτο έθνος». Το αναφερόμενο «εκχυθέν αίμα» στο σφαγείο της Μεγαλονήσου είχε ξεκινήσει να ρέει την 9η Ιουλίου 1821 με την άδικη δολοφονία του αρχιεπισκόπου Κυπριανού και πλειάδας ακόμα κεφαλών της εκκλησίας και της ευρύτερης κοινωνίας. Ταυτόχρονα με τις εκτελέσεις ιερών και προυχόντων, πραγματοποιήθηκαν χιλιάδες διωγμοί, καταστροφές και λεηλασίες ως πρόλογος μιας σειράς τρο-

μοκρατικών ενεργειών και καταπιεστικών μέτρων εναντίον του Κυπριακού πληθυσμού. Τον καιρό εκείνο πολλοί Κύπριοι διέφυγαν προς την Ελλάδα για να στηρίξουν την Επανάσταση και διακρίθηκαν ατομικά για τις πράξεις αυταπάρνησής τους μνημονεύομενοι με θαυμασμό από οπλαρχηγούς όπως τον Μακρυγιάννη ή συμμετείχαν με ηρωισμό σε συλλογικούς αγώνες όπως η υπεράσπιση του Μεσολογγίου συγκροτώντας, μετά το πέρας της πολιορκίας του, τον πυρήνα της Ιωνικής Φάλαγγας.

Αρκετοί από αυτούς τους Κύπριους που ενεπλάκησαν στους επαναστατικούς αγώνες, κυρίως μια ηγετική ομάδα τους στο Ναύπλιο, μαζί με τους υπόλοιπους Έλληνες πίεζαν για την πραγματοποίηση εκστρατείας με σκοπό την απελευθέρωση και της Κύπρου. Στο πλαίσιο αυτό αποφασίστηκε από το Εκτελεστικόν Σώμα κατά-

πλους προς τον Λίβανο ως αντιπερισπασμός στην άφιξη του Ιμπραήμ στην Πελοπόννησο, που θα μετουσιωνόταν σε καταδρομική επιχείρηση στην Κύπρο, αν και λίγο αργότερα, λόγω αλλαγής συνθηκών, ακυρώθηκε. Κάποιοι Κύπριοι αγωνιστές όμως και μερικοί απείθαρχοι οπλαρχηγοί με προεξάρχοντα τον Χατζη-Μιχάλη Νταλιάνη σχεδίασαν μια εκστρατεία σε Συρία, Λίβανο και Κύπρο, όπου σκόπευαν να καταλάβουν την οχυρωμένη Αμμόχωστο και έπειτα να απελευθερώσουν όλο το νησί.

Στο πλαίσιο αυτό, αναχωρώντας μυστικά στα μέσα Φεβρουαρίου από την Κέα δύο χιλιάδες οπλοφόροι με σπετσιώτικα και ψαριανά καράβια, πραγματοποιήθηκε και η Μοναδική Μάχη της Αγίας Νάπας της 17ης Μαρτίου 1826. Για τη μάχη αυτή είχε κάνει λόγο σε έκθεσή του λίγες μέρες μετά ο Ολλανδός Πρόξενος στη Λάρνακα Marco-Antonio Sant, ο οποίος ανέφερε ότι διακόσιοι περίπου Έλληνες Επαναστάτες είχαν φθάσει στη θαλάσσια περιοχή της Αγίας Νάπας με είκοσι ελληνικά πλοία για να προμηθευτούν

Αποκάλυψη του μνημείου της Μοναδικής Μάχης της Αγίας Νάπας από τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας, κ. Νίκο Αναστασιάδη και τον τέως Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας, κ. Προκόπη Παυλόπουλο.

νερό και άλλα εφόδια και ότι, μετά τη διεξαγωγή σφοδρής μάχης, νίκησαν την Τουρκική Φρουρά της Αμμοχώστου. Αναλυτικότερα, όπως κατέγραψε σε έρευνά του ο διακεκριμένος Ιστορικός Βασίλης Σφυρόερας, «*Η Τουρκική Φρουρά που είχε διατεθεί για τη φύλαξη του τόπου δεν δίστασε να επιτεθεί εναντίον τους. Αν και ολιγάριθμη, η μάχη έγινε σφοδρότερη όταν έφτασαν εσπευσμένα από την Αμμόχωστο διακόσιοι Τούρκοι στρατιώτες. Σε λίγες ώρες οι Τούρκοι λύγισαν, εγκατέλειψαν τον αγώνα και τράπηκαν σε άτακτη φυγή. Οι απώλειές τους σε νεκρούς, τραυματίες και αιχμαλώτους υπολογίζονται σε δεκαπέντε άτομα και στους επιδρομείς περιήλθαν πολλά πολεμοφόδια. Οι Έλληνες μετά τη φονική αυτή σύγκρουση επιβίβαστηκαν στα πλοία τους αποκομίζοντας τα λάφυρα, ενώ η απροσδόκητη αυτή επιδρομή έθεσε τους Τούρκους σε συναγερμό. Η μανία τους για αντίποινα εναντίον του πληθυσμού θα ήταν δυνατό να οδηγήσει σε θλιβερά γεγονότα, αν η σωφροσύνη και η ορθή αντιμετώπιση της κατάστασης από τον διοικητή του Αιγυπτιακού στρατού που βρισκόταν στο νησί δεν κατόρθωνε να διατηρήσει την τάξη και την ηρεμία στον πληθυσμό. Τις ίδιες μέρες ένας Έλληνας κουρσάρος, με ρωσική σημαία στο πλοίο του, πλησίασε τις ακτές της Λάρνακας και απαίτησε προμήθειες από τα ελλειμνισμένα γαλλικά και αυστριακά πλοία». Αμέσως μετά, το ελληνικό εκστρατευτικό σώμα αποχώρησε από την Κύπρο, μάλλον λόγω των επιτακτικών αναγκών του αγώνα για διάσωση του πολιορκημένου από στεριά και θάλασσα Μεσολογίου.*

Η περιγραφείσα μάχη δεν ήταν γνωστή μέχρι πρότινος, αν και στην προφορική παράδοση υπήρχαν αφηγήσεις κατοίκων της Αγίας Νάπας, που όμως αντιμετώπιζονταν ως γραφικές. Σύμφωνα με αυτές, πράγματι είχε καταπλεύσει την περίοδο του 1821 ελληνικός στόλος στην περιοχή και συγκεκριμένα στη Βασιλική του Κάβο Γκρέκο και η ολιγομελής ομάδα Τούρκων φρουρών του λιμανιού της Αγίας Νάπας, που έδρευε στο ομώνυμο μοναστήρι, ενημέρωσε τη στρατιωτική τουρκική διοίκηση στην Αμμόχωστο. Από εκεί, μεταφέροντας μαζί και ένα μεγάλο κανόνι, αναχώρησε πολυάριθμο σώμα, το οποίο, ακολουθώντας σε γενικές γραμμές το σημερινό οδικό δίκτυο Αμμοχώστου, Δερύνειας, Παραλμνίου, Αγίας Νάπας, συγκρούστηκε με τους Έλληνες, που τους ανέμεναν κρυμμένοι στο πυκνό δάσος των Κατασπήλων, όπου και έχασαν τη ζωή τους αρκετοί Τούρκοι και οι υπόλοιποι τράπηκαν σε φυγή. Οι πανικόβλητοι Τούρκοι στρατιώτες εγκατέλειψαν τον κανόνι τους, το οποίο πήραν ως λάφυρο πολέμου οι Έλληνες. Αυτοί προσπάθησαν ανεπιτυχώς να

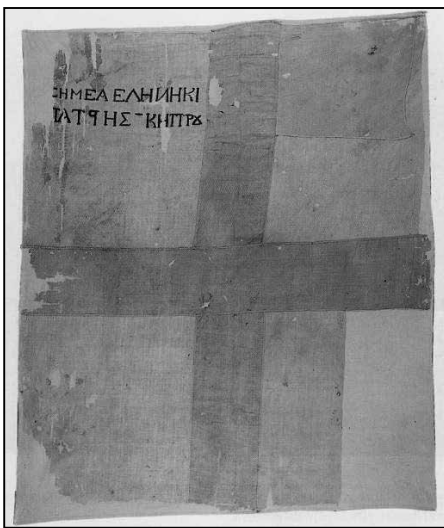
το φορτώσουν σε καράβι που προσέγγισε τα απόκρημνα βράχια στα Θαλασσινά Παλάτια, αλλά τους έπεσε στο νερό από όπου ανασύρθηκε σε νεότερα χρόνια. Οι αφηγηθέντες τα γεγονότα είναι απόγονοι υδραίου ναυτικού που συμμετείχε στη μάχη της Αγίας Νάπας και επέστρεψε αργότερα στην ίδια περιοχή, όπου και δημιούργησε οικογένεια, η οποία, εκτός από τις μνήμες, διαφυλάσσει και όπλο εκείνης της εποχής.

Αισθανόμενοι υπερηφάνεια και συγκίνηση μετά την αποκάλυψη για τη νικηφόρα μάχη της Ελληνικής Επανάστασης στην περιοχή της Αγίας Νάπας, που ήταν η μοναδική μεταξύ Ελλήνων Επαναστατών και Τούρκων σε κυπριακό έδαφος, ο Δήμος Αγίας Νάπας και ο Σύνδεσμος «Αρωμα» Αγίας Νάπας – Φίλοι Πάρκου Γλυπτικής», για να τιμήσουν με κάθε λαμπρότητα το ιστορικό γεγονός της Μοναδικής Μάχης της Αγίας Νάπας και τα 200 Χρόνια Εθνικής Παλιγγενεσίας από την

έναρξη της Ελληνικής Επανάστασης του 1821, διοργάνωσαν από κοινού διήμερους εορτασμούς τον μήνα Ιούνιο. Οι εκδηλώσεις, που είχαν συμπεριληφθεί στο ημερολόγιο των επίσημων εορτασμών της Επιτροπής «Ελλάδα 2021» και τελούσαν υπό την αιγίδα της αλλά και της Κυπριακής Επιτροπής Εορτασμών, τέθηκαν και υπό την αιγίδα του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας. Στους διήμερους εορτασμούς παρευρέθηκε τόσο ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας, Νίκος Αναστασιάδης, όσο και ο τέως Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας, Προκόπης Παυλόπουλος, καθώς και το υπουργικό συμβούλιο στο σύνολό του. Παρούσα ήταν επίσης η Επιτροπή «Ελλάδα 2021» με τη Γιάννα Αγγελοπούλου,

όσο και η Κυπριακή Επιτροπή Εορτασμών, Στρατιωτικές και Αστυνομικές Αρχές, Τοπικές Αρχές, Εκκλησία, Σωματεία, Εκπαιδευτήρια και Πολιτιστικοί Όμιλοι της ευρύτερης περιοχής της Αμμοχώστου. Τον συντονισμό των δρώντων της εκδήλωσης, το σενάριο της αναπαράστασης της Μάχης και την παρουσίαση είχαν η Πολιτιστική Λειτουργός του Δήμου Αγίας Νάπας και ο υπογράφων το άρθρο. Επρόκειτο για ένα πολυσύνθετο ιστορικό - καλλιτεχνικό αφιέρωμα στους αγώνες των Ελλήνων το 1821, που προκάλεσε ρίγη συγκίνησης, ειδικά κατά την αποκάλυψη του μνημείου για τη Μοναδική Μάχη της Αγίας Νάπας, και το οποίο διατράνωσε τους στίχους του «εθνικού ποιητή της Κύπρου» Βασίλη Μιχαηλίδη:

*«Η Ρωμισούνη εν φυλή συνότζιαιρη του κόσμου,
κανένας δεν εβρέθηκεν για να την ιξηλείψη,
κανένας, γιατί σιέπει την που τα ΄ψη ο Θεός μου.
Η Ρωμισούνη εν να χαθή, όντας ο κόσμος λείψει»*

«Σημαία Ελληνική της πατρίδος Κύπρου», που αποτελούσε το λάβαρο της Φάλαγγας των Κυπρίων αγωνιστών στην Ελληνική Επανάσταση του 1821.

ΠΡΙΝ ΑΠΟ 200 ΧΡΟΝΙΑ (1821 – 2021) ΤΟ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΣ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΤΙΚΗ ΕΘΝΕΓΕΡΣΙΑ ΤΟΥ 1821 (ΝΕΩΤΕΡΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ)

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΘΕΟΧ. ΚΥΡΟΥ,
Θεολόγος – Φιλολόγος

Τὸν Μάρτιο τοῦ 1821 ὁ Ἐμμανουήλ Παπᾶς εὐρισκόμενος στήν Κωνσταντινούπολη ἔλαβε ἐντολή ἀπό τόν Ἀλέξανδρο Ὑψηλάντη, Γενικό Ἐφορο τῶν Πραγμάτων τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας, νά ἔρθει στή Μακεδονία καί νά προετοιμάσει ὡς ἀρχηγός τήν ἐπανάσταση. Γιά τούς γνωστούς λόγους ὁ Ἐμμ. Παπᾶς ἀποβιβάσθηκε στό Ἅγιον Ὄρος στίς 23 Μαρτίου.

Σέ σύσκεψη μέ τούς Προϊσταμένους στή Μονή Ἐσφιγμένου ἀποφασίσθηκε ἡ γενική στρατολογία ὅσων μπορούσαν νά πάρουν ὅπλα στή Χαλκιδική καί στήν Ἀνατολική Μακεδονία. Σέ λίγο σχηματίσθηκε ἐπαναστατικός στρατός ἀποτελούμενος κυρίως ἀπό ἀγιορεῖτες μοναχοῦς ἀλλά καί ἀπό λαϊκοῦς.

Ὁ Ἐμμ. Παπᾶς διαίρεσε τή δύναμη τῶν πολεμιστῶν, μοναχῶν καί λαϊκῶν, σέ δύο φάλαγγες, σέ δύο στρατιωτικά σώματα. Τήν πρώτη φάλαγγα ἀνέλαβε ὁ ἴδιος καί τήν ἄλλη τήν ἔθεσε κάτω ἀπό τήν ἀρχηγία τοῦ Κασσανδρινοῦ (ἀπό τά Παζαράκια) καπετάν Στάμου Χάψα.

Βγαίνοντας ἀπό τό Ἅγιον Ὄρος οἱ δύο φάλαγγες τήν 1η Ἰουνίου ἤ μέν πρώτη διεξήγαγε μάχες στήν περιοχή τῆς Ἱερισσοῦ ἡ δέ δεύτερη ἀνέβηκε καί πέρασε τόν Χολομώντα καί ἀπό ἐκεῖ ἔφθασε στή Γαλάτιστα καί στά Βασιλικά.

Στά Βασιλικά στό σώμα τοῦ Χάψα προστέθηκαν οἱ ἐπαναστάτες τῶν Βασιλικῶν καί τοῦ Βάβδου. Ἐκεῖ ὕστερα ἀπό σύσκεψη ὀνομάσθηκε ἀρχηγός τῆς φάλαγγας ὁ καπετάν Χάψας, ὁ ὁποῖος στή συνέχεια ἡγούμενος τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων, πού συγκεντρώθηκαν ἐκεῖ, ἐπιτέθηκε κατὰ τουρκικῆς δυνάμεις, τήν ὁποία ἔτρεψε σέ φυγή φτάνοντας μέχρι κοντά στό Σέδες, κοντά στή Θεσσαλονίκη.

Μετά τά γεγονότα αὐτά ὁ Μπαϊράμ πασᾶς, ὁ ὁποῖος στάλθηκε ἀπό τήν Κωνσταντινούπολη στή

Θεσσαλονίκη, γιά νά πατάξει τήν ἐπαναστατική ἐξέγερση στή Θεσσαλία, στή Στερεά Ἑλλάδα καί στήν Πελοπόννησο, ἀλλά ἐξαιτίας τῆς ἐπανάστασης στή

Ἡ Ἱερά Μονή τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας

Βόρειο Ἑλλάδα διατάχθηκε νά καταστείλει τήν ἐξέγερση τῆς Χαλκιδικῆς, πραγματοποίησε στή Θεσσαλονίκη ἐπιστράτευση. Στή συνέχεια προέτρεψε τόν Ἀχμέτ μπέη τῶν Παννιτσῶν νά βαδίσει κατὰ τῶν ἐπαναστατῶν τῆς περιοχῆς Βασιλικῶν.

Στό στρατόπεδο αὐτό, ὅπως γράφουν οἱ ἱστορικοί, ἐπικρατοῦσε ἀταξία ἀπό τήν ἔλλειψη ἀρχηγοῦ κύρους καί περιωπῆς. Ἡ ἀνοργανωσιά καί ἡ ἀπειθαρχία καί ἔτσι ἡ ἀνδρεία τους καί ὁ ἐνθουσιασμός τους δέν εἶχε καλό ἀποτέλεσμα. Ὁ καπετάν Χάψας ἦταν ἀνδρεῖος πατριώτης, ἀλλά ὄχι ὁ κατάλληλος ἀρχηγός τακτικῆς καί πολυπληθοῦς φάλαγγας. Οἱ ἐπαναστάτες βλέποντας τήν ἐπέλαση τῶν Τούρκων καί ἀντιλαμβανόμενοι ὅτι δέν ἦταν δυνατό νά ἀντιπαραταχθοῦν ἐναντίον τακτικοῦ στρατοῦ σέ πεδιάδα ἀποφάσισαν νά ἀντισταθοῦν στούς πρόποδες τοῦ ὄρους Βούζιαρης, στέλνοντας προηγουμένως τά γυναικόπαιδα τῶν Βασιλικῶν γιά ἀσφάλεια στό κοντινὸ μοναστήρι, τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας.

Προχωρώντας ἡ τουρκική δύναμη συγκρούσθηκε κοντά στόν Βούζιαρη, στήν τοποθεσία «στοῦ Τσεπέλ τῆς πέτρες», μέ τούς ἐπαναστάτες τοῦ καπετάν Χάψα. Ἡ σύγκρουση ἦταν σφοδρή καί αἱματηρή. Ὑποθέτω ὅτι ἔγινε στά μέσα Ἰουνίου. Ὁ Χάψας μαχόταν ἀνδρείως καί μέ κραυγές καί βρισιές ἀπέκρουε τούς ἐχθρούς, ἀλλά ὁ ἀγώνας ἦταν ἀνίσος καί οἱ ἐχθροὶ πολλαπλάσιοι καί μάλιστα στρατιῶτες τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ ἐξασκημένοι στίς μάχες. Οἱ ἄνδρες τοῦ Χάψα ἐπεφταν ὁ ἓνας μετά τόν ἄλλο στό πεδίο τῆς μάχης καί τελικά ὁ ἀρχηγός ὄντας στή συνέχεια ἐπικεφαλῆς τῶν ὑπολοίπων πολεμιστῶν καί τῶν ὀπλαρχηγῶν τοῦ Βάβδου ρίχθηκε στή μέση του ἐχθρικοῦ στρατοῦ καί μετά ἀπό

σκληρό αγώνα σώμα μέ σώμα έπεσε στο πεδίο τής μάχης καί τής τιμής μαζί μέ τούς πολεμιστές τής Συκιάς καί του Βάβδου. Συνολικά σκοτώθηκαν 62 Έλληνες στήν τοποθεσία «Κομμένοι ή Σ'κιωτούδια», ή όποία πήρε τό όνομά της από τούς πολλούς πολεμιστές από τή Συκιά, πού έπεσαν μαχόμενοι εκεί, καί πάνω από 500 Τούρκοι.

Τά γυναικόπαιδα, πού κατέφυγαν στό Μοναστήρι, έπειδή ή αίτησή τους για άμνηστία δέν έγινε δεκτή, έγκατέλειψαν τή νύχτα τό μοναστήρι καί μέσω Γαλάτιστας καί Βάβδου έφθασαν στόν Άγιο Νικόλαο, όπου επιβιάσθηκαν σέ πλοίαρια καί κατέφυγαν στή Στερεά Ελλάδα.

Τήν έπόμενη μέρα οί Τούρκοι από τά Βασιλικά έφθασαν στόν Γαλαρινό άπέναντι από το Μοναστήρι, στό όποιο έστειλαν αναγνωριστική περίπολο.

Αυτή όμως χτυπήθηκε από παρεξήγηση από τούς φύλακες του Ήγουμένου Ήερομονάχου Μακαρίου.

Ο Ήγούμενος Μακάριος δέν έπιθυμούσε νά προβάλλει αντίσταση, για νά διασώσει τό περικαλλές Μοναστήρι από τή μανία των Τούρκων. Άν καί από τό χτύπημα κατά τής τουρκικής περιπόλου δέν σκοτώθηκε κανέ-

νας Τούρκος, όμως οί Τούρκοι, παίρνοντας άφορμή άπ' αυτό τό γεγονός, λεηλάτησαν τό Μοναστήρι, σύλησαν τούς θησαυρούς του, τό πυρπόλησαν καί άποκεφάλισαν 18 μοναχούς.

Ένας από τούς θησαυρούς, πού συλήθηκε, ήταν καί τό άφθαρτο καί άλώβητο λείψανο του Β' κτήτορα καί Ήγουμένου τής Μονής (1522 – 1538) καί μετέπειτα Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης (1538 – 1541) Άγίου Θεωνά, τό όποιο, εύρισκόμενο θαυματουργικά στή Μονή μετά τήν κοίμησή του στή Θεσσαλονίκη καί τοποθετημένο σέ λάρνακα, οί Τούρκοι σύμφωνα μέ τήν παράδοση τό ανακάλυψαν κατά τή διάρκεια τής λεηλασίας καί τό τεμάχισαν σκορπίζοντάς το μέσα στό Ναό. Οί σωθέντες από τή σφαγή μοναχοί περισυνέλεξαν τά τεμάχια του λειψάνου καί τό φυγάδευσαν για λόγους άσφαλείας. Λέγεται καί γράφεται ότι κατά τήν παράδοση μεταφέρθηκε φυγαδευμένο στή Σκόπελο, από εκεί στή Μονή Έσφιγμένου καί από εκεί πάλι στό Μοναστήρι του. Δέν γνωρίζω, αν ή πορεία αυτή του λειψάνου στηρίζεται καί σέ γραπτές πηγές. Ύπάρχει καί μιá άλλη άποψη, δημοσιευμένη, ή όποία υποστηρίζει ότι τό τεμαχισμένο λείψα-

νο του Άγίου Θεωνά φυγαδεύθηκε στό Άγιον Όρος (δέν αναφέρεται κάποιος συγκεκριμένος τόπος). Ο γράφων δέχεται τήν άποψη αυτή για τούς έξής δύο σημαντικούς λόγους: 1) Δέν φαίνεται νά υπάρχουν γραπτές πηγές για τή φυγάδευση του λειψάνου στή Σκόπελο καί στή Μονή Έσφιγμένου καί 2) Πρίν από 5 χρόνια (τό 2015) κατά τή διάρκεια τής τακτοποίησης από τόν γράφοντα (για πρώτη φορά) του παλιού Άρχείου (1820 – 1918) Έγγράφων καί Κωδίκων τής Μονής τής Άγίας Αναστασίας ανακαλύφθηκαν δύο Έγγραφα (- Έπιστολές), πού έστειλαν στίς 4 Νοεμβρίου του 1830 καί στίς 23 Ίανουαρίου του 1832 οί Μοναχοί τής Μονής προς τό Κελλί των Άγιων Άρχαγγέλων τής Μονής τής Μεγίστης Λαύρας του Άγίου Όρους, πού βρίσκεται στήν πρωτεύουσα, τίς Καρυές, τά όποία αναφέρουν ότι τό λείψανο του Άγι-

ου Θεωνά βρισκόταν φυλασσόμενο στό Κελλί αυτό καί ότι οί Μοναχοί τής Μονής τής Άγίας Αναστασίας παρακαλούσαν τούς πατέρες του Κελλιού νά τό στείλουν στή Μονή μέ κάποιο συγκεκριμένο πρόσωπο. Μάλιστα από τό πρώτο Έγγραφο (Νοέμβριος του 1830) διαφαίνεται ότι τό λείψανο βρισκόταν στό Κελ-

Η λάρνακα του Αγίου Θεωνά

λί των Άγιων Άρχαγγέλων για δέκα χρόνια (1821 – 1830). Αλλά για τό θέμα αυτό θά συνεχίσω πιο κάτω, έπιστρέφοντας τώρα στά έπακολουθήσαντα μετά τή σφαγή γεγονότα καί τό όλοκαύτωμα. Τόν καιρό εκείνο έλάχιστοι μοναχοί έμειναν στό μοναστήρι καί οί υπόλοιποι, όσοι διασώθηκαν, διασκορπίστησαν σέ άλλους τόπους μακρινούς. Βασισμένος στά έγγραφα του Άρχείου τής Μονής, πού αναφέρθηκε πιο πάνω, αλλά καί σέ έγγραφα του ίδιου Άρχείου των έτών 1823, 1833 καί 1857 θά καταγράψω τά έπακολουθήσαντα γεγονότα από το 1823 μέχρι τό 1832 (μιás 10ετίας).

Σέ Γράμμα του Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Ανθίμου του Α' προς τούς Μοναχούς τής Μονής στίς 27 Μαρτίου 1823 ύπάρχει ή πληροφορία ότι έπέστρεψαν στό μοναστήρι κάποιοι, από τούς διασκορπισθέντες τό 1821 μετά τό όλοκαύτωμα, Μοναχοί. Συγκεκριμένα ό Πατριάρχης γράφει: «Εκ των σταλλέντων ήμίν δύο γραμμάτων σας πληροφορηθέντες ότι **μετά τας συμβάσας περιστάσεις εις τό ιερόν αυτό μοναστήριον** έσχάτως οί περιωθέντες ύμεις συνήλθετε καί περισυνάχθητε καί άνελάβετε πάλιν τήν μέριμνα.

ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΤΗΣ 200ΕΤΗΡΙΑΔΑΣ ΤΟΥ 1821

ΠΙΚΡΕΣ ΜΝΗΜΕΣ ΑΠ' ΤΟ ΧΑΛΑΣΜΟ ΤΩΝ ΠΕΤΡΟΚΕΡΑΣΩΝ (ΠΡΩΗΝ ΡΑΒΝΩΝ) ΤΟ 1821

Η επιδρομή των Οθωμανών.- Η ηρωική αντίσταση.- Η εισβολή.- Η σφαγή.-

Η πυρπόληση του χωριού και του Ναού. Η βεβήλωση των εικόνων.

Η Παναγία του τέμπλου, η Παναγία με τις μαχαιριές, ομολογεί μέχρι σήμερα τη λύσσα των επιδρομέων. Πάνω από 400 αιχμάλωτοι πουλήθηκαν στο σκλαβοπάζαρο της Θεσσαλονίκης. Χαλασμός απ' άκρη σ' άκρη

ΜΙΧΑΗΛ ΘΕΜ. ΚΑΡΤΣΙΩΤΗΣ

τ. Εκπ/κός - Επίτιμος Πρόεδρος
Παγκαλκιδικού Συλλόγου "Ο Αριστοτέλης"

Ήταν το σωτήριο έτος 1810, όταν είχε τελειώσει το χτίσιμο του ναού του χωριού του αφιερωμένου στον Προφήτη Ηλία. Οι τεχνίτες αφού έβαλαν ψηλά στις κεφαλές των τεσσάρων γωνιών τέσσερα λευκά μάρμαρα, που βρίσκονται στη θέση τους ίσαμε σήμερα, με ανάγλυφη τη χρονολογία 1810, κατασκεύασαν τη σκεπή και τα πάντα ήταν έτοιμα. Εγκαινιάσθηκε από τον τότε Επίσκοπο Αρδαμερίου Ιγνάτιο, τον φλογερό ιεράρχη που το όνομά του έχει γραφεί με χρυσά γράμματα στην τοπική ιστορία και άρχισαν οι Θείες Λειτουργίες. Πολύς ο κόσμος που τον πλημμύριζε κάθε φορά, όταν άνοιγε τις πύλες του. Δεν χτυπούσε όμως καμπάνα, γιατί κρατούσε ακόμα η τούρκικη σκλαβιά και οι δυνάστες δεν το επέτρεπαν. Τα παράθυρα του επίσης ήταν μικρά και ψηλά (τα οποία δυστυχώς στα μέσα του αιώνα μας με άστοχη παρέμβαση ανοίχτηκαν κακότεχνα κατά ύψος και πλάτος και αλλοίωσαν την αρχική μορφή του μνημείου) για να μην ακούγονται έξω οι ψαλμωδίες. Για τον ίδιο λόγο και η πόρτα, που η ίδια σώζεται μέχρι σήμερα, ήταν χαμηλή και στενή.

Ήταν τα χρόνια εκείνα που το χωριό μας ήταν μεγάλο. Είχε πάνω από 500 οικογένειες και ήταν μέλος της ομόσπονδης Κοινότητας των Μαντεμοχωριών, την οποία αποτελούσαν 12 «κώμες» και μια απ' αυτές ήταν τα τότε Ραβνά, τα σημερινά Πετροκέρασα.

Τα Ραβνά ήταν και εμπορικό κέντρο, αφού λειτουργούσε σ' αυτά τακτικά εβδομαδιαίο παζάρι, στο οποίο έρχονταν τα γύρω χωριά για προμήθειες και συναλλαγές. Το χωριό ήταν γνωστό και από το ιερό έθιμο, που τελείται κάθε χρόνο ανελλιπώς, εδώ και 250 χρόνια περίπου, της μεταφοράς του Τιμίου Σταυρού από την Ι. Μονή Ξηροποτάμου του Αγ. Όρους και της φιλοξενίας του στο χωριό για 15 ολόκληρες μέρες, από την Κυριακή των Βαΐων μέχρι την Κυριακή του Θωμά.

Όσπου ήρθε το 1821 και σήμανε η καμπάνα της λευτεριάς. Ήταν άνοιξη, όταν άστραψαν τα καριοφί-

λια στην νότια Ελλάδα. Ταυτόχρονα πήρε φωτιά και η Μακεδονία με πρώτη των πρώτων την Χαλκιδική. Πολύγυρος, Κασσάνδρα, Άγιον Όρος, Σιθωνία, Μαντεμοχώρια, Χασικοχώρια, Ζερβοχώρια, σηκώνουν σχεδόν ταυτόχρονα τα λάβαρα και μπαίνουν στον αγώνα. Η Χαλκιδική φλέγεται. Η Φιλική Εταιρεία είχα κάνει καλά τη δουλειά της. Γενικός αρχηγός και «Υπερασπιστής της Μακεδονίας» ο **Εμμανουήλ Παπάς**, ο Σερραϊός τραπεζίτης που θυσιάσε πλούτη και οικογένεια για την Πατρίδα. Ο ίδιος με τους γενναίους ντόπιους οπλαρχηγούς και τους τέσσερις δεσποτάδες, τον Κασσανδρείας Ιγνάτιο, τον Αρδαμερίου Ιγνάτιο, τον Ιερισσού Ιγνάτιο και τον Μαρωνείας Κωνσταντίο, (με καταγωγή πιθανόν από το Νεοχώρι), ο οποίος, σημειώνεται, ότι παράτησε την μητρόπολή του και ήρθε εθελοντικά να πολεμήσει στο Άγιον Όρος, και το σύνολο των μοναχών του Άθωνα ορμούν ασυγκράτητοι. Ολόκληρη η Χαλκιδική φλέγεται από ενθουσιασμό ο Αγώνας αρχίζει από το Αγ. Όρος και προέλαση προς τη Θεσσαλονίκη. Σκληρές και φονικές είναι οι συγκρούσεις με τον εχθρό, στη Ρεντίνα, στα Βασιλικά παντού, με αποκορύφωμα το ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑ της Κασσάνδρας, (Χαλασμό τον λέμε εμείς στη Χαλκιδική). Ο αγώνας ηρωικός αλλά άνισος. Ακολουθούν πυρπολήσεις, σφαγές, λεηλασίες, αιχμαλωσίες παντού. Εκατόμβες οι νεκροί, χιλιάδες οι αιχμάλωτοι και οι κατατρεγμένοι. Στάχτη τα πάντα. Ο τόπος ερημώθηκε. «Ούτε φωνή αλέκτορος ακουγόταν».

Στο χορό της φωτιάς μπαίνουν και τα Ραβνά, τα σημερινά Πετροκέρασα. Ξεσηκώνονται και αυτά, σηκώνουν τη σημαία της επανάστασης και με τον **καπετάν Ρήγα** επί κεφαλής αντιστέκονται στην επιδρομή των Οθωμανών. Δίνουν σκληρή μάχη και αμύνονται σθεναρά στα βόρεια υψώματα του χωριού, έχοντας απέναντι πολλαπλάσιους εχθρούς. Και όταν από το χωριό βλέπουν τα παλικάρια να πέφτουν στο πεδίο της τιμής,

την αντίσταση να κάμπτεται, τη μάχη να κρίνεται και το τέλος να πλησιάζει, τρέχουν όλοι προς την Εκκλησία για να σώσουν τα Άγια και τις ιερές εικόνες. Τις συγκεντρώνουν και τις κρύβουν μέσα στα βάτα σε ένα χωράφι ενός συγχωριανού Κρομυδά, απέναντι από την Εκκλησία στην τοποθεσία Κρανίτσα. Και όλοι τρέχουν να φύγουν για να σωθούν.

Στο μεταξύ η μάχη συνεχίζεται τα παλικάρια πέφτουν το ένα κατόπιν του άλλου και τελευταίος, όπως το θέλει η παράδοση, πέφτει μαχόμενος όρθιος ο καπετάν Ρήγας, στο πεδίο της τιμής σαν γνήσιος Έλληνας.

Έπεσαν όλοι εκεί στις Θερμοπούλες των Πετροκεράσων όχι *τοις κείνων ρήμασι πειθόμενοι* αλλά από έρωτα προς την πατρίδα και την ελευθερία. Και ονομάζεται η τοποθεσία εκείνη *στ' Ρήγα τ' Λακκούδα* μέχρι σήμερα, εκεί που γράφτηκε με αίμα πολύ η πιο ηρωική σελίδα της ιστορίας του χωριού.

Η συνέχεια είναι λίγο πολύ γνωστή. Οι Τούρκοι αλαλάζοντας μπαίνουν στο ανοχύρωτο πλέον χωριό. Έρχονται οι Τούρκοι, έρχονται οι Τούρκοι ακούγεται παντού και το ολοκαύτωμα αρχίζει.

Γενική πυρπόληση του χωριού και σφαγή. Πανικός, κραυγές, βρισιές, τσιρίδες, οιμωγές, αλλοφροσύνη. Παντού αίμα, φωτιές, καπνοί. Γυναίκες με παιδιά στην αγκαλιά κυνηγημένες τρέχουν στις γειτονιές και τα σοκάκια για να σωθούν. Φεύγουν όλοι, φεύγουν προς την ανατολή για να γλιτώσουν τη σφαγή και την αιχμαλωσία. Οι ανήμποροι γέροντες κείτονται ήδη νεκροί. Συγκεντρώνονται και σφάζονται στο παρακείμενο ρέμα Φκαρίκια. Η Ναννούδα πέφτει στο γνωστό πηγάδι για να αποφύγει την ατίμωση (εκεί όπου η Κοινότητα έστησε σήμερα - απλό και απέριτο μνημείο Τιμής και Μνήμης). Τα σπίτια λεηλατούνται και παραδίνονται στη μανία της φωτιάς. Εκατοντάδες οι αιχμάλωτοι συλλαμβάνονται και πωλούνται στο σκλαβοπάζαρο της Θεσσαλονίκης⁽¹⁾.

Οι Τούρκοι σπεύδουν γρήγορα και προς την Εκ-

κλησία. Ελπίζουν να βρουν εκεί μαζεμένους κι άλλους Γκιαούρηδες, να τους αποτελειώσουν. Όμως η πόρτα είναι κλειστή. Την σπάζουν και μπαίνουν μέσα στον περικαλλή Ι. Ναό, που μόλις είχε συμπληρώσει δέκα χρόνια ζωής. Βλέπουν το τέμπλο χωρίς εικόνες, που τις είχαν κρύψει όταν ακόμα κρατούσε η μάχη του Ρήγα και αμέσως βάζουν φωτιά. Η Εκκλησία γίνεται πυροτέχνημα. Οι καπνοί φθάνουν ως τον ουρανό και τους βλέπουν από μακριά οι Ραβνιώτες που έντρομοι τρέχουν να σωθούν προς τα ενδότερα της Χαλκιδικής και το Άγιο Όρος. Οι Τούρκοι όμως δεν ησυχάζουν. Ψάχνουν για τις εικόνες και τελικά τις βρίσκουν εκεί που ήταν κρυμμένες. Αμέσως τραβούν τα σπαθιά τους και πρώτα χτυπούν με λύσσα και καταξοσχίζουν το άχραντο πρόσωπο της Παναγίας μας και του μικρού Χριστού που κρατά στην αγκαλιά της. Στη συνέχεια τις

μαζεύουν ένα σωρό και τις παραδίδουν στις φλόγες. Όλες γίνονται στάχτη. Σώζεται όμως μία εικόνα. Η εικόνα της Παναγίας της Οδηγήτριας, της Παναγίας με τις μαχαιριές. Σώζεται για να διαλαλεί στους αιώνες τη φρίκη απ' την καταστροφή και τα θαύμα της διάσωσής της. Είναι η εικόνα που μέχρι σήμερα βρίσκεται στο τέμπλο του Ναού. Μια επιγραφή, γραμμένη το 1924 και καρφωμένη στο κάτω μέρος της, περιγράφει το ΧΑΛΑΣΜΟ και το θαύμα της διάσωσής της.

Κατά Μάιον του 1821, τον καιρόν της επανάστασεως των Ελλήνων κατά των Τούρκων, επαναστάτησεν και η Χαλκιδική, η δε χώρα μας αριθμούσα υπέρ τας 500 οικογενείας κατεστράφη παντελώς ως και ο τότε μόλις προ δεκαετίας κτισθείς Ναός μας, παραδόντες τα πάντα εις παρανάλωμα του πυρός.

Ολίγον προ της εισβολής των Τούρκων, οι ενταύθα χριστιανοί συναθροίσαντες τας Αγίας εικόνας του Ναού απέκρυψαν εις βατοειδές τι μέρος ολίγον μακράν αυτού, ακριβώς πέραν της Κρανίτσης εις τον κήπον του Κρομυδά. Αλ' ευρόντες αυτάς οι αλητήριοι αγαρηνοί, όλως ασεβώς δια μαχαιρών κατεξέσχισαν και τω πυρί πάσας παρέδωκαν. Πλην, ω του θαύματος, ώσπερ η βάτος του

Η Παναγία η Οδηγήτρια με τις μαχαιριές στον Ι. Ν. Προφ. Ηλιού Πετροκεράσων

1. «Από 1ης μέχρι 5ης Ιουλίου 1821 (Π.Η.) 150 γυναικόπαιδα από τη Γαλάτισσα και 400 από τα Ραβνά (σημερινά Πετροκέρασα) επωλήθησαν ενταύθα (δηλ. στη Θεσσαλονίκη) εις τον προσφέροντα το μεγαλύτερο ποσόν. Μερικαί γραιοί επωλήθησαν προς 40 έως 60 πιάστρα. Άλλα γυναικόπαιδα προς 200-300 και έφερον και άλλα 500 (ενν. γυναικόπαιδα) τα οποία επωλήθησαν αργότερα».

Περικοπή από επιστολή του Αμερικανού ιεραποστόλου Pliny Fist που δημοσίευσε ο Γ. Σούλης στα ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ τόμ. Β' σελ. 586, 1953.

Μωυσέως καιομένη ου κατεφλέγετο, ούτω και η παρούσα Αγία Εικών της Υπερευλογημένης Δεσποίνης ημών Θεοτόκου και αιειπαρθένου Μαρίας, πληγών και εγκυμάτων πολλών τα ίχνη φέρουσα, απέστη και εκρύβη απ' αυτών περιωθείσα. Είτα πλέον των 5 μηνών μείνασα εκτεθειμένη εις τας θερμοτάτας του ηλίου του θέρους ακτίνας και εις την υγρότητα των βροχών και της νυκτός, εις ουδέν εβλάβη το άγιον πρόσωπόν Της, ως μέχρι του νυν φαίνεται. Ειρηνεύσαντος του τόπου ανεύρεν χριστιανός τις εις το ίδιον μέρος και την μετέφερεν εις το χωριόν Αδάμ. Πλην ποθούσα να επιστρέψει και αύθις εις την ιδίαν ημών Πατρίδα δια μετατοπίσεων και οράσεων εφανέρωσεν τον σκοπόν της και ούτω παρελήφθη και μετεφέρθη ευλαβώς υπό των πατέρων μας ενταύθα προς σκέπην και παρηγορίαν. Ταύτα παρεδόθημεν εξ αρχής και νυν έτι μας διηγούνται οι αρχαιότεροι των γερόντων. 1924.

Και συνεχίζω.

Εξήντα ένα χωριά και πενήντα οχτώ μετόχια στη Χαλκιδική κήκαν, από τους Τούρκους και οι κάτοικοί τους διασκορπίστηκαν. Η Χαλκιδική ερήμωσε. Δεν είχε ούτε ανθρώπους ούτε ζώα. Για να ξαναστηθούν τότε τα χωριά, ώστε ν' αρχίσουν οι ραγιάδες να πληρώνουν φόρους, δόθηκε γενική αμνηστία.

Τότε γύρισαν στο χωριό και οι δικοί μας πρόγονοι. Ήταν χειμώνας του 1821 προς 1822. Γύρισαν όμως μόνο 15 οικογένειες. Οι άλλοι τι έγιναν; Γιατί δε γύρισαν; Οι νέοι άνδρες είχαν σκοτωθεί πολεμώντας στο πλευρό του Ρήγα. Οι γέροι είχαν εκτελεσθεί. Μέγα πλήθος συνελήφθησαν αιχμάλωτοι και πουλήθηκαν σαν ζώα στο σκλαβοπάζαρο της Θεσσαλονίκης, όπως το δηλώνουν αυτόπτες μάρτυρες της εποχής⁽¹⁾. Και τέλος όσοι τα κατάφεραν έφυγαν για να σωθούν προς το

'Άγιον Όρος, την Κασσάνδρα και τα νησιά.

Την Εκκλησία μας τη βρήκαν καμένη. Τότε ακριβώς με τη βοήθεια της Ι. Μ. του Ξηροποτάμου επισκευάστηκε το μικρό παρεκκλήσι των 40 Μαρτύρων, το οποίο εξυπηρέτησε τις ανάγκες του χωριού για 15 περίπου χρόνια, ως το 1835, που άρχισε η επισκευή της μεγάλης Εκκλησίας. Μαζί με τους μαστόρους δούλεψε τότε και ολόκληρο το χωριό. Έτσι κατασκευάστηκε η καινούργια σκεπή και το ταβάνι με τον παντοκράτορα, ο γυναικωνίτης, τα αναλόγια, το δεσποτικό, ο άμβωνας, τα στασίδια, η 'Άγια Τράπεζα που σώζονται μέχρι ανέπαφα μέχρι σήμερα. Τότε κατασκευάστηκε και το τέμπλο, τότε παραγγέλθηκαν και οι μεγάλες εικόνες. Η προμήθεια τους έγινε τμηματικά μέσα στη δεκαετία του 1836-1846, πλην της θαυματουργής εικόνας της Παναγίας της Οδηγήτριας, της Παναγίας με τις μαχαριές, που είναι η μόνη προεπαναστατική εικόνα η οποία με τρόπο θαυματουργό, όπως μόλις πριν λίγο αναφέραμε, επέστρεψε στη θέση που είχε πριν ο Ι. Ναός καεί.

Αργότερα επέστρεψαν και άλλες οικογένειες, κυρίως χήρες με ορφανά, αλλά και οικογένειες από άλλα μέρη, κυρίως τεχνίτες για την ανασυγκρότηση του χωριού. Αυτό το μαρτυρούν τα πατριδωνυμικά επίθετα που συναντούμε μέχρι σήμερα, και που φανερώνουν κάποιον τόπο, κάποια καταγωγή π.χ. Λειβαδιώτης από το Λειβάδι, Δουμπιώτης από τα Δουμπιά, Θασίτης από τη Θάσο, Καρτσιώτης πιθανόν από την Καρύτσα του Κισάβου, Λέκκας από τη Βόρ. Ήπειρο, Κώττας από τον Αυγερινό Κοζάνης κ.ά.

Και η ζωή του χωριού συνεχίζεται. Μικρότερο βέβαια σήμερα σε ψυχές, αλλά με έντονη παρουσία στο εθνικό, θρησκευτικό, πολιτιστικό και κοινωνικό γίγνεσθαι των καιρών μας.

Τιμητική διάκριση του Ανώτερου Ταξίαρχου του Τάγματος του Σωτήρος για τον Μαργαρίτη Σχοινά

Στην γιορτή της 47ης επετείου της Αποκατάστασης της Δημοκρατίας, στις 24 Ιουλίου, βραβεύτηκε από την πρώτη πολίτη της χώρας, την πρόεδρο της Δημοκρατίας, κ. Κατερίνα Σακελλαροπούλου, με την τιμητική διάκριση του Ανώτερου Ταξίαρχου του Τάγματος του Σωτήρος ο κ. **Μαργαρίτης Σχοινάς** Αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Προώθηση του Ευρωπαϊκού Τρόπου Ζωής.

Ο δικός μας άνθρωπος, ο Χαλκιδικιώτης, λαμβάνει αυτήν την υπέρτατη τιμή του τάγματος του Σωτήρος που είναι ιεραρχικά το πρώτο τάγμα Αριστείας, όπως αποφασίστηκε το 1829, από την τέταρτη Εθνοσυνέλευση του Άργους.

Το Τάγμα του Σωτήρος, η κορυφαία αυτή διάκριση αποδίδεται σε Έλληνες πολίτες που διακρίθηκαν στην προάσπιση των συμφερόντων της χώρας ή στην προσφορά εξαιρετών υπηρεσιών στο δημόσιο τομέα

εντός ή εκτός Ελλάδος.

Ο Μαργαρίτης Σχοινάς, από όλα τα αξιώματα που κατείχε μέχρι σήμερα, μαχόταν και συνεχίζει να μάχεται για τον τόπο του και την πατρίδα του, ενώ με το ήθος του και την ισχυρή προσωπικότητά του προσπαθεί να ανεβάσει την Ελλάδα ψηλά.

Η τιμή που του αποδίδεται είναι μια αναγνώριση της σπουδαιότητας του έργου του και της έμπρακτης αγάπης που τρέφει για την Ελλάδα! Είμαστε υπερήφανοι για την αποδοχή που τυγχάνει και που επιβεβαιώνεται με τον πιο τιμητικό τρόπο από την ίδια την Εξοχότητα της Προέδρου της Δημοκρατίας!

Είμαστε βέβαιοι ότι τα δημιουργήματα και τα έργα του θα συνεχίσουν να είναι άξια διακρίσεων.

Συγχαρητήρια

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ ΤΟ 1821. ΕΝΑ ΚΟΡΥΦΑΙΟ ΑΛΛΑ ΑΓΝΩΣΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΓΕΓΟΝΟΣ

Υποχρέωση της Πολιτείας να ανακηρύξει την χερσόνησο ιστορικό τόπο

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΥΡΚΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΑΡΗΣ

Αρχιτέκτων

Η **έναρξη** της επανάστασης της ηρωικής χερσονήσου στις 17 Μαΐου του 1821, με τα γεγονότα του Πολυγύρου και τα όσα συνταρακτικά ακολούθησαν με τα χιλιάδες θύματα και τις κοσμογονικές καταστροφές, θα πρέπει να καθιερωθεί ως ημέρα μνήμης. Έχουν γραφεί πολλά για όλα αυτά που υπέστη η Χαλκιδική τη χρονιά της επανάστασης. Θα αναφερθώ

μόνο στην πυρπόληση των εβδομήντα οχτώ χωριών και των πενήντα εννιά μετοχιών της και στις ανυπολόγιστες απώλειες ανθρώπινων ζώων» (βλ. Στο συλλογικό έργο, «*Ελλάς. Η Ιστορία και ο Πολιτισμός του Ελληνικού Έθνους από τις απαρχές μέχρι σήμερα*», τόμ. Β', εκδ. Οργανισμός Πάπυρος, Αθήνα 1998, σελ. 75.). Ας παύσουν επιτέλους οι ασκούντες εξουσία στο ελληνικό κράτος

να «κατατάσσουν» την Χαλκιδική ...στα περιθώρια της «επίσημης»-ακαδημαϊκής Ιστορίας κι ας ακουστεί επιτέλους και καμιά σχετική είδηση από τα δημόσια ΜΜΕ για τα όσα συνέβησαν τότε στη Χαλκιδική... Ξέρω ότι ίσως κατηγορηθώ από ορισμένους με το γνωστό ...περί συμπλέγματος κατωτερότητας κι άλλα τέτοια! Δεν με απασχολεί. Ας ξέρουν μόνο ότι η επανάσταση της Χαλκιδικής, όπως άλλωστε και οι περισσότερες του είδους της, παρά την αποτυχία της είχε ευρύτερη σημασία του για τον Ελληνισμό, μέσα και έξω από τα σημερινά γεωγραφικά όρια της χώρας

Ο Εμμανουή Παππάς (Δοβίστα Σερρών 1772-1821) ακολουθώντας τις οδηγίες του Αλέξανδρου Υψηλάντη (Κων/πολη 1792-Βιέννη 1828), δηλαδή να προετοιμάσει το έδαφος και να ξυπνήσει τους κατοίκους της Μακεδονίας σε εξέγερση, φόρτωσε σε πλοίο όπλα και πυρομαχικά και ξεκίνησε στις 23 Μαρτίου από την Κωνσταντινούπολη και κατευθύνθηκε προς το Άγιο Όρος. Θεωρούσε ότι αυτό ήταν ο κατάλληλος τόπος για την έναρξη της εξέγερσης.

Όμως τα πράγματα εξελίχθηκαν τελείως διαφορετικά απ' ότι υπολόγιζε. Όπως εύστοχα σημείωσε ο Απ. Βακαλόπουλος (βλ. «*History of Macedonia 1354-*

1833», του Institute for Balkan Studies, Θεσσαλονίκη, 1973, σε μετάφραση Peter Megann, σελ. 592), δεν είχαν γίνει επαρκείς προετοιμασίες για εξέγερση, ούτε καλλιεργήθηκε εκεί επαναστατική ατμόσφαιρα που θα εναρμονίζονταν, κατά κάποιο τρόπο, με την θρησκευτικό-λατρευτικό κόσμο της μοναστικής πολιτείας του Άθου.

Γκραβούρα από το αρχείο του Γ. Αικατερινάρη, του 1821. Απεικονίζει μια φανταστική κατάληψη από τους Έλληνες ενός κάστρου της Χαλκιδικής

που συναντούσαν στο δρόμο τους. Οι τρομοκρατημένοι Έλληνες, περιμένοντας κάθε μέρα το ξέσπασμα της εξέγερσης και με αφορμή κι ορισμένα άλλα συμβάντα, πήραν τα όπλα την επαύριο -17 Μαΐου 1821- και προχώρησαν προς την τουρκική διοίκηση που στεγάζονταν στο «καρακόλι», όπου σκότωσαν τον διοικητή και 14 από τους άνδρες του, ενώ τραυμάτισαν άλλους τρεις. Το εξαιρετικής ιστορικής -και όχι μόνο- αξίας αυτό κτίριο, που βρίσκονταν στο ανατολικό τέρμα της σημερινής οδού 17ης Μαΐου 1821, ήταν κοντά στην κεντρική εκκλησία και στον οδικό άξονα της παλαιάς αγοράς. Δυστυχώς το τόσο ενδιαφέρον αρχιτεκτόνημα του ιστορικού κέντρου του Πολυγύρου -της συνοικίας Παπακύρκου παλαιότερα-, κατεδαφίστηκε μόλις πριν από 2-3 δεκαετίες...

Επικαλέστηκε ακόμη ο Βακαλόπουλος σ' αυτή του την αφήγηση τον ιστορικό Ι. Κ. Βασδραβέλλη (βλ. «*Οι Μακεδόνες εις τους υπέρ της ανεξαρτησίας αγώνας 1796-1832*», Θεσσαλονίκη 1950, 2η έκδ., σελ. 201) και σημείωσε ότι η εξέγερση εξαπλώθηκε από τον Πολύγυρο σε όλα τα χωριά της Χαλκιδικής και του Λαγκαδά. Μπορεί μάλιστα να κατανοήσει κανείς το μέγεθος, την ένταση και τις συνέπειες των γεγονότων που δι-

αδραματίστηκαν τότε στη Χαλκιδική (σημ. Τον τότε καζά της Κασσάνδρας) και στην μετέπειτα περίοδο, από τον αριθμό των αιχμαλώτων και προσφύγων στη νότιο Ελλάδα, τις πυρπολήσεις οικισμών και αγιορείτικων μετοχιών, τις απώλειες ανθρώπινων ζώων αλλά και περιουσιακών στοιχείων...

Ένας από τους λόγους που επιλέχτηκε η Χαλκιδική ως τόπος έναρξης της εξέγερσης -παρά το αρνητικό δεδομένο της μικρής σχετικά απόστασής της από την Κωνσταντινούπολη- ήταν ότι ήταν δυσπρόσιτη λόγω της τοπογραφίας, του ανάγλυφου του εδάφους της και της διασποράς των οικισμών της σε μια μεγάλη και πολυδαίδαλη γεωγραφική έκταση. Μέτρησε ακόμη το γεγονός ότι κατοικούνταν από συμπαγή πληθυσμό, ελληνόφωνο, ομογενή και ορθόδοξο ως προς θρησκευτικό δόγμα.

Ως προς το τελευταίο θα αναφερθώ τόσο στα πληθυσμιακά στοιχεία των τελευταίων χρόνων πριν την απελευθέρωση της Μακεδονίας, όσο και στα οθωμανικά μνημεία που πιστοποιούσαν τον κατά πολύ μικρότερο αναλογικά αριθμό τουρκόφωνων ή άλλης γλώσσας πληθυσμών, σε σχέση με άλλες επαρχίες. Από τον συνολικό αριθμό των κατοίκων του καζά της Κασσάνδρας (υποδιοίκησης Χαλκιδικής) οι μουσουλμάνοι - Τούρκοι κάτοικοι ήταν μόνο 2.995 (βλ. Αθαν. Χαλκιόπουλος, Η Μακεδονία, Εθνολογική στατιστική των βιλαετιών Θεσσαλονίκης και Μοναστηρίου, Αθήναις 1910, σελ. 9), ενώ όλοι σχεδόν οι υπόλοιποι ήταν Έλληνες.

Αντίστοιχες πληθυσμιακές αναλογίες, όπου το ελληνικό στοιχείο ήταν πολύ επάνω από το 95%, δεν συναντούσε κανείς σε καμιά άλλη Μακεδονική περιφέρεια. Η πληθυσμιακή αυτή υπεροχή των Ελλήνων πιστοποιούνταν και από ένα άλλο γεγονός, το οποίο περιέγραψε ο Άγγλος περιηγητής William Martin Leake (1777-1860), όταν επισκέφθηκε την περιοχή το 1806. Οι Έλληνες του βορειοανατολικού τμήματος της χερσονήσου συσπειρώθηκαν και εντάχθηκαν σε μια ενδιαφέρουσα ιστορικά, αλλά και οικονομικά (σημ. με ειδικό καθεστώς φορολόγησης) αυτοδιοικούμενη συλλογική οργάνωση, κάτι που συναντούσε κανείς και στην αντίστοιχη των Χασικοχωριών της Χαλκιδικής με πρωτεύουσα τον Πολύγυρο.

Στην προκειμένη ωστόσο περίπτωση επρόκειτο για την ομοσπονδία των Μαντεμοχωριών, την οποία αποτελούσαν τα παρακάτω 12 «Ελευθεροχώρια», όπως χαρακτηριστικά τα αποκαλούσαν: Γαλάτιστα, Βάβδος, Ραβνά (Πετροκέρασα), Στανός, Βαρβάρα, Λιαρίγκοβη (Αρναία), Νοβοσέλο (Νεοχώρι), Ίσβορος (Στρατονίκη), Χωρούδα, Ρεβενίκια (Μεγάλη Παναγία), Ιερισσός και η πρωτεύουσά τους ο Μαχαλάς (σημερινά Στάγειρα) (βλ. και Εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος Λαρούς Μπριτάνικα, τ. 8, σελ. 633). Οι κάτοικοί τους εκλέγανε κάθε χρόνο τους τέσσερις ομοεθνείς τους για να τη διοικήσουν. Ήταν οι «άρχοντες» ή «βεκίλι-

δες», από την αραβική λέξη «ουακίλ», που σημαίνει πληρεξούσιος, αντιπρόσωπος, αλλά και οικονομικός διαχειριστής. Γι' αυτό το λόγο, παράλληλα με τα διοικητικά τους καθήκοντα, είχαν την ευθύνη των οικονομικών και ασκούσαν και δικαστική εξουσία στα όρια της περιοχής τους.

Παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον ένα έγγραφο που συντάχθηκε στην Επίδαυρο με ημερομηνία «1826 Απριλίω» με το οποίο «Οι πληρεξούσιοι των εν τη ελευθέρω Ελλάδι από των Ανατολικομεσημβρινών Επαρχιών της Μακεδονίας, Μαδεμοχωριών μετά των πέριξ, Κασσάνδρας (χερσονήσος) και Χασικοχωριών, Δημήτριος Χρ. Σταγειρίτης, Αθανάσιος Μαυροϊδής Πολυγυρινός, Νικόλαος Ιωαννίδης εκ Κασσάνδρας και Δημήτριος Κοκκαλιώτης» απευθύνθηκαν προς «Προς την Ιεράν του Έθνους Συνέλευσιν» και όπως έγραφαν για την ενημέρωση όσων συμμετείχαν σ' αυτή «ίνα ως μέλη της του Γένους ημών ολομελείας εμφανισθώμεν διά πληρεξουσίων ημών εις την Ιεράν Συνέλευσιν. (...) Αλλ' επειδή διά τας καθ' οδόν θαλασσίους δυσκολίας εφθάσαμεν ενταύθα μόλις ήδη περί τα τέλη της Ιεράς Συνελεύσεως, εμφανιζόμεθα εις αυτήν αμέσως διά της παρουσίας μας, το προς αυτήν προσήκον ημών Σέβας και την τοιαύτην διάθεσιν των Πατριωτών μας προσφέροντες κ.λπ. κ.λπ.»

Δεν ήταν ασφαλώς άσχετο ότι στο κέντρο των Μαδεμοχωριών, λειτουργούσαν τα μεταλλεία του Μαντέμ Λάκο όπου απασχολούνταν κυρίως Έλληνες. Η εξόρυξη και κατεργασία μετάλλων, με τα τότε συμβατικά μέσα, ώθησαν την οθωμανική ηγεσία στην ίδρυση τον 15ο αιώνα ενός από τα μεγαλύτερα νομισματοκοπεία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας (βλ. Π. Κόκκας, Γ. Νικολάου, «Θησαυροί» νεότερων χρόνων του Νομισματικού Μουσείου (15ος- 20ος), Υπουργείο Πολιτισμού - Νομισματικό Μουσείο, Αθήνα 2005, σελ. 339).

Το μεγάλης σημασίας νομισματοκοπείο βρισκόταν στα Σιδηροκαύσια (Siderokapsa ή Siderokaissi), κοντά στα σημερινά Στάγειρα. Η εκεί λειτουργία του επί αιώνες προσείλκυε τουρκόφωνους ως επί το πλείστον εργαζόμενους, οι οποίοι αυξήθηκαν όταν κατά τους ύστερους χρόνους της τουρκοκρατίας η παρακείμενη κωμόπολη του Ίσβόρου (Στρατονίκη) είχε ορισθεί ως έδρα της τουρκικής υποδιοίκησης της Χαλκιδικής. Αυτός προφανώς ήταν κι ένας πρόσθετος λόγος, πέρα από την κεντρική θέση της στην περιοχή, που η επισκοπή Ιερισσού και Αγίου Όρους μετέφερε την έδρα της από την Ιερισσό εκεί.

Αποτέλεσμα όλων αυτών ήταν η αύξηση των οικονομικών δυνατοτήτων πολλών από τους Έλληνες της περιοχής και η ευνοϊκή για τους σκοπούς της επανάστασης μύησή τους στη Φιλική Εταιρεία, για την οποία υπάρχει γραπτή μαρτυρία, την οποία θα δημοσιεύσω σύντομα σε εργασία μου που βρίσκεται στην

τελική της φάση. Πέραν αυτών ιδιαίτερη σημασία είχε και η πληθυσμιακή υπεροχή των Ελλήνων της Χαλκιδικής, συγκριτικά με άλλες περιοχές στις οποίες ζούσε ένας μεγάλος αριθμός κατοίκων με διάφορες άλλες εθνολογικές ταυτότητες, οι περισσότεροι των οποίων ήταν προφανώς Τούρκοι.

Πρόσθετη επιβεβαίωση αυτής της πραγματικότητας αποτελούσε, εκτός από την πληθώρα των ελληνικών μνημείων της Χαλκιδικής και ο εντοπισμός και η καταγραφή των αντίστοιχων οθωμανικών, τόσο σ' αυτή όσο και σ' ολόκληρη τη Μακεδονία, έστω κι αν τα περισσότερα απ' αυτά βρισκόνταν σε ερειπιώδη κατάσταση. (βλ. σχετικά, *Γενική Διοίκησης Μακεδονίας συλλογή οργανικών διατάξεων, εγκυκλίων, διαταγών και οδηγιών του Γενικού Διοικητού Μακεδονίας εκδοθείσαι κατά το έτος 1914, εν Θεσσαλονίκη 1914*).

Ο αριθμός λοιπόν των οθωμανικών μνημείων στη Χαλκιδική, σε αντίθεση με τις άλλες περιοχές του Μακεδονικού χώρου, ήταν πολύ περιορισμένος και κατά το πλείστον εντοπισμένος στους μωαμεθανικούς κυρίως θήλακες της Καλαμαριάς, στη δυτική δηλαδή περιοχή της, την κειμένη επί της ακτής του Θερμαϊκού κόλπου. Κι εδώ για να μην υπάρξει παρεξήγηση θα πρέπει να διευκρινίσω ότι η αναφορά μου στην ύπαρξη και τον αριθμό των μουσουλμανικών αρχιτεκτονημάτων, ως ενδεικτικών στοιχείων για τον προσδιορισμό της πληθυσμιακής σύνθεσης μιας περιοχής, γίνεται με την παραδοχή ότι όλα τα μνημεία συγκαταλέγονται στα πιο αξιόπιστα τεκμήρια της ιστορικής διαδρομής ενός τόπου. Γι' αυτό δράττομαι της ευκαιρίας να παρουσιάσω μερικά από τα περιορισμένα έτσι κι αλλιώς σε αριθμό, αλλά σημαντικά για την αρχιτεκτονική κληρονομιά της Χαλκιδικής μνημεία.

Με αυτή τη θεώρηση, πέρα από το νομισματοκοπείο και το κτίριο της τουρκικής διοίκησης στον Πολύγυρο, στα οποία προαναφέρθηκα, σώζονται και σήμερα στη χερσόνησο τα ιαματικά λουτρά της Θέρμης και της Απολλωνίας στα τότε όρια του καζά της Κασσάνδρας (υποδιοίκησης Χαλκιδικής), αλλά και τα υπολείμματα ενός συγκροτήματος (πύργος, λουτρό και δεξαμενή) στη θέση Πισιόνα, 250-300 μ. από την εθνική οδό Θεσσαλονίκης-Πολυγύρου, λίγο έξω και δυτικά των Βασιλικών (βλ. Θεόδωρος Τσιτρούλης, Ένα μικρό τουρκικό λουτρό στην Πισιόνα Βασιλικών, χρον. έκδ.1981, Βιβλιοθήκη Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών).

Αλλά τα πιο σημαντικά απ' όλα, που ενισχύουν και την σπουδαιότητα της περιοχής κατά την μεσαιωνική περίοδο, ήταν ότι στην περιοχή του Μαχαλά και του νομισματοκοπείου, το οποίο φαίνεται να σταμάτησε τη λειτουργία του τον 19ο αιώνα, βρέθηκαν ενδιαφέροντα αλλά και κατεστραμμένα ως ένα βαθμό αρχιτεκτονικά μνημεία, για ορισμένα από τα οποία (λουτρά, Χαμάμ) υπήρξαν σχετικές δημοσιεύσεις (βλ. Π. Γεωρ-

γάκη, *Δύο οθωμανικά λουτρά στο μεσαιωνικό οικισμό Σιδηροκαυσίων Χαλκιδικής*, Θεσσαλονικέων Πόλις 17, Απρίλιος, σσ. 24-57, Θεσσαλονίκη 2005, σελ. 24). Στο ένα, το μικρότερο που βρίσκεται στο λόφο του Αγίου Δημητρίου, η 10η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων Χαλκιδικής εκπόνησε το 2007 μελέτη αποκατάστασής του και διέκοψε τη χρήση του ως στάβλου. Υπήρξε στη συνέχεια μια υποδειγματική αποκατάσταση, γι' αυτό και αξίζει κανείς να το επισκεφτεί. Εκτός από τα λουτρά, που κατά πάσα πιθανότητα χρονολογούνται από τις αρχές του 16ου αιώνα, υπήρχαν δύο πύργοι, τα ερείπια ενός κονακιού, τα θεμέλια ενός μιναρέ και άλλα αρχιτεκτονικά υπολείμματα.

Καθώς τα σημαντικότερα γεγονότα της επανάστασης της Χαλκιδικής τα έχουν περιγράψει αρκετοί και ιδιαίτερα αρκετοί από τους αγαπητούς συμπατριώτες μου, θα περιοριστώ στα παραπάνω, άγνωστα ίσως στους πολλούς. Εκείνο ωστόσο που έχει σημασία και γι' αυτό καταθέτω αυτά τα στοιχεία τεκμηρίωσης, είναι να κινηθούν οι τοπικές αρχές και φορείς (Αντιπεριφέρεια, Δήμοι, Επιμελητήρια, Ομοσπονδίες της εκπαίδευσης, σύλλογοι για τον Πολιτισμό, την Λαογραφία και την Ιστορία όπως η Ι.Α.Ε.Χ., ο «Παγχαλκιδικός Σύλλογος», ο «Σύλλογος Χαλκιδικιωτών της Αθήνας» κ. ά.) και οι βουλευτές και να απαιτήσουν **να αναγνωρισθεί η Χαλκιδική ως ιστορικός τόπος υψίστης ιστορικής σημασίας**. Παράλληλα θα πρέπει να καθιερωθεί ως δημόσια γιορτή όχι μόνο για την ίδια, αλλά και για ολόκληρη τη Μακεδονία.

Υπενθυμίζω ότι η Νάουσα με το Β.Δ. 17/8/1955, ΦΕΚ αριθ. φ. 240/3-9-1955 χαρακτηρίστηκε ως «ηρωική πόλη» για τους αγώνες και τις θυσίες των κατοίκων της κατά τον δεύτερο χρόνο της επανάστασης (1822) και επικυρώθηκε επισήμως από την Βουλή ως ιστορικός τίτλος, χρόνια αργότερα με το Πρόγραμμα Καλλικράτης του ν. 3852/2010 (ΦΕΚ 87Α). Κάτι ανάλογο υποθέτω ότι ζητά και το Δ.Σ. του Δήμου Σερρών με την υπ. αριθμ. 110/2021 απόφασή του στη συνεδρίαση της 17ης Μαΐου 2021. Ίσως μάλιστα εκ παραδρομής να χρησιμοποιήθηκαν ορισμένα στοιχεία που δεν ανταποκρίνονται στα πραγματικά περιστατικά, όπως για παράδειγμα ο χρόνος έναρξης της επανάστασης, όπου σημειώνεται ότι: «Τότε ο Εμμανουήλ Παπάς, αφού συγκέντρωσε όλους τους ηγούμενους των μοναστηριών στις Καρυές κήρυξε την επανάσταση στις 17 του μηνός...».

Είναι υποθέτω προφανές ότι μια επανάσταση χαρακτηρίζεται από τον τόπο στον οποίο πραγματοποιήθηκε, με τις συνακόλουθες συνέπειες της απώλειας χιλιάδων ανθρώπινων ζωών και της πρόκλησης τόσων άλλων δεινών και όχι από την καταγωγή ενός από τους πρωταγωνιστές της, όσο κι αν αυτός ήταν μια ισχυρή και ηρωική προσωπικότητα, όπως εν προκειμένω ο Εμμανουήλ Παπάς.

Η ΑΦΗΓΗΣΗ ΜΙΑΣ ΠΟΛΥΓΥΡΙΝΗΣ ΠΟΥ ΕΖΗΣΕ ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΤΟΥ 1821

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΝΑΤΑΣ

Πρ. Εκπαιδευτικός - Συγγραφέας

Δεν θα πρέπει να υπάρχει πιο συγκλονιστική μαρτυρία, που να περιγράφει τα δεινά που υπέστησαν οι πρόγονοί μας από τους Τούρκους κατά την επανάσταση της Χαλκιδικής του 1821 και να αποδίδει παραστατικότερα το τραγικό κλίμα της εποχής, απ' αυτή που αφηγήθηκε μια γηραιά Πολυγυρινή και περιλαμβάνεται μαζί με άλλες αφηγήσεις Ελληνίδων στο βιβλίο «**Οι Ελληνίδες προς τις Γαλλίδες, αφήγηση της δύστυχης ζωής τους**», **Βρυξέλες 1827, (Chez Brohez, Libraire-Editeur)** μεταφρασμένο από τα ελληνικά από μία φιλέλληνα, σύμφωνα με το εξώφυλλο του βιβλίου και έδωσε σημαντική ώθηση στη δημιουργία φιλελληνικού κλίματος στις χώρες της Ευρώπης και ιδιαίτερα στη Γαλλία.

Αποσπάσματα της μαρτυρίας αυτής δημοσίευσε πρώτος ο αείμνηστος δικηγόρος και **ερευνητής Στέφανος Κότσιανος** στο αριθμ. 82/Μάρτιος 1973 τεύχος της «Μακεδονικής Ζωής», μέρος των οποίων περιλάβαμε κι εμείς στην έκδοση του «Π», «Πολύγυρος, ο τόπος και οι άνθρωποι», του 2010. Μας κάνει εντύπωση που ο αείμνηστος ιστοριοδίφης παρέλειψε μεγάλο μέρος της αφήγησης, που αποτελεί σπάνιο ιστορικό ντοκουμέντο για τον Πολύγυρο και τη Χαλκιδική γενικότερα.

Σ' αυτό το τεύχος παρουσιάζουμε ολόκληρη τη συγκλονιστική μαρτυρία, μεταφρασμένη από την Πολυγυρινή **καθηγήτρια Γαλλικών Ευαγγελία Ασβεστά**, με την οποία συνεργαστήκαμε και στην έκδοση του «Π» «**Πολύγυρος, ο τόπος και οι άνθρωποι**». Πολύτιμη ήταν και η βοήθεια του τακτικού μας συνεργάτη και **ερευνητή, Νίκου Παπαοικονόμου** από τα Δουμπιά, ο οποίος ανακάλυψε την εν λόγω έκδοση στο διαδίκτυο.

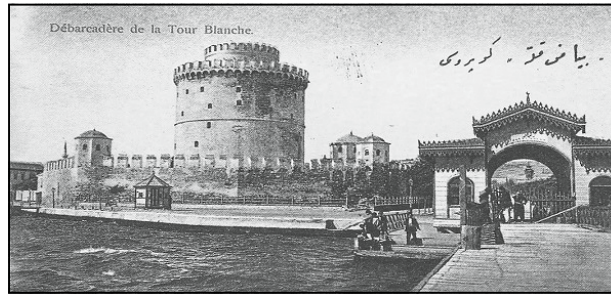
Παραθέτουμε παρακάτω ολόκληρη την αφήγηση:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

Δίγηση μιας ηλικιωμένης γυναίκας από τη Θεσσαλονίκη

Λίγο προτού σβήσει το καντήλι της ζωής μου, έριξε μια τελευταία λάμψη για να φωτίσει μπροστά στα μάτια μου μια τρομερή σκηνή βαρβαρότητας. Ογδόντα χειμώνες βαραίνουν την ετοιμόρροπη πλάτη μου, χίλιες αναπηρίες εξαντλούν τις παγωμένες μου αισθήσεις, και μόρεσα, χωρίς ν' αφήσω να ξεφύγει ούτε ένας αδύναμος και τελευταίος αναστεναγμός, μόρεσα να φέρω στο νου μου το μαρτύριο μιας

αγαπημένης κόρης, τη ντροπή ενός άλλου από τα παιδιά μου και να δω με τα μάτια μου τη σπαρακτική αγωνία τόσων χριστιανών μαρτύρων. Το όπλα των βαρβάρων δεν με έστειλαν στον τάφο, στον τάφο που χίλιες φορές άνοιξε για να με κατασπαράξει. Ω! εσείς που γίνετε μητέρα, αισθάνεστε τις οδύνες μιας καρδιάς εξαντλημένης από τα χρόνια, που έζησε μια ζωή γεμάτη πόνο; Κλάψτε για τα δυστυχημένα μου παιδιά και λυπηθείτε τη μητέρα τους, ζει, και μεταξύ αυτών για τους οποίους κλαίει, το ένα πρόσωπο δεν υπάρχει πια,

Θεσσαλονίκη, Λευκός Πύργος 1821

το άλλο έχει αμαυρωθεί... Πού είσαι, τρυφερή Έλενα; Πού είναι αυτό το χαριτωμένο χαμόγέλο σου, σαν ένα όνειρο αθωότητας, αυτή η όμορφη κόρη με τις χρυσές μπουκλές, αυτά τα ουράνια χαρακτηριστικά, αυτό το αέρινο παράστημα; Θησαυρέ νεότητας και ομορφιάς, τι απέγινες; Αν τουλάχιστον αναπαύσουν παγωμένη όπως το μάρμαρο του τάφου, μέσα στην καταθλιπτική μοναξιά του!...

Όμως αλοίμονο! Ήσουν η λεία ενός αποκρουστικού τερατώδους αιματοβαμμένου εγκληματία...

Οι απεσταλμένοι του Αλή-Τεμπελέν είχαν συγκεντρωθεί στα heteristes (:). Έσπειραν στις επαρχίες το πνεύμα της εξέγερσης. Ο πασάς έσπευσε να ξανασοβατίσει τα τείχη και να ασπρίσει τους σαράντα πύργους της Θεσσαλονίκης, για να εκφοβίσει τους χωρικούς, οι οποίοι συγκεντρώνονταν με όπλα στο όρος Χορτιάτη. Ο Αγάς των Γενίτσαρων οργάνωσε τις στρατιές του και είτε για να τους κρατά σε εγρήγορση είτε για να τους συνηθίσει στη θέα του αίματος, διέταξε σφαγές. Υπό το ειδεχθές πρόσχημα ότι οι μη εξεγερμένοι Έλληνες προσεύχονται υπέρ των ξεσηκωμένων ομοεθνών τους, βλέπαμε να δένονται χιλιάδες αθώα θύματα στους πασσάλους και στους στύλους που υψώνονταν στις δημόσιες πλατείες. Μ' αυτό τον τρόπο χάθηκε ένας μεγάλος αριθμός φίλων μου.

Οι Ισραηλίτες της Θεσσαλονίκης ανταποκρίθηκαν στην παλιά τους φήμη για αγριότητα. Αυτός ο λαός, ο υποτιμημένος από τον προφήτη Μωυσή, στρατολογήθηκε κάτω από τη σημαία του Ισλάμ. Σύντομα εξακόσιοι απ' αυτούς ... σχημάτισαν την αντάξια συνοδεία του σκληρού πασά. Ο αποκρουστικός στρατός του Σουλτάνου κινείται συνεχώς στην ύπαιθρο, ακολουθούμενος από τις ορδές των γενίτσαρων, το κανόνι είναι μπροστά τους, τα μουσουλμανικά τάγματα ξεδιπλώνονται στην εξοχή και οι Έλληνες, υπό την καθοδήγηση του Εμμανουήλ Παπά, έρχονται με θάρρος να τους συνα-

ντήσουν. Το κανόνι αρχίζει να βροντά και να κεραυνοβολεί τους Χριστιανούς.

Οι Έλληνες που δεν είχαν κανόνι υποχωρούν αρχικά τρέμοντας από λύσσα. Ατρόμητοι ορμούν με το σπαθί στο χέρι ενάντια σ' αυτά τα καταχθόνια στόματα που ξερνούν το θάνατο. Όμως οι οβίδες και το μυδράλιο τους θερίζουν, οπισθοχωρούν και το εχθρικό ιππικό, στο οποίο αντιπαραθέτουν μόνο το θάρρος τους, καταλήγει να τους αποτελειώσει.

Καταφθάνουν στη Γαλάτιστα, ακροτηριασμένοι μετά από τρεις ώρες μάχης, έχοντας εγκαταλείψει το πεδίο της μάχης γεμάτο νεκρούς και τραυματίες. Οι Έλληνες που επιζούν βλέπουν με φρίκη τους βαρβάρους να διαμελίζουν τους νεκρούς χριστιανούς αδελφούς τους, αλλά κι αυτούς που ανέπνεαν ακόμη και να φτιάχνουν από τα ματωμένα απομεινάρια τους ανατριχιαστικά τρόπαια.

Μετά απ' αυτή την καταστροφική ημέρα, όλη η περιοχή της Θεσσαλονίκης παραδόθηκε στις ληστείες των Οθωμανών και των Εβραίων. Τα Βασιλικά, ο Πολύγυρος, χωριά που βρίσκονται στην πεδιάδα Crossea λεηλατήθηκαν από τις ορδές που ήταν υπό τις διαταγές του Αχμέτ-Μπέη, οι άντρες σφαγιάστηκαν, οι γυναίκες και τα παιδιά οδηγήθηκαν στα σκλαβοπάζαρα.

Κατοικούσα στον Πολύγυρο, ήταν ο τόπος όπου είχα γεννηθεί και εκεί διέμεινε και η οικογένειά μου. Εκεί αναπαύονταν και ο σύζυγός μου, που ο Θεός τον ευεργέτησε χαρίζοντάς του τον θάνατο, μια που δεν έζησε για να δει τον βάνανσο θάνατο ενός από τα παιδιά του και την ακόμη περισσότερο αδυσώπητη ατιμωση του άλλου.

Είχα μια κόρη που ήδη ήταν μητέρα. τον σύζυγό της, ο οποίος είχε επιβιβαστεί σ' ένα πλοίο από Candie¹, τον κατάπιαν τα κύματα της θάλασσας. Ο θάνατός του σε μια ξένη και μακρινή παραλία, χωρίς ενταφιασμό, ήταν ο πρώτος κρίκος της αλυσίδας των δυστυχιών, που δεν έπαψαν από τότε να πλήττουν την οικογένειά μου.

Ο άτυχος προστάτης της οικογένειάς μας άφησε πίσω του ένα ευαίσθητο παιδί, την κόρη του. Η παρουσία της παρηγορούσε τις δυο χήρες, τη μητέρα της και μένα. η αξιολύπητη ευγένειά της γινόταν καμιά φορά αφορμή για να ξεχάσουμε τις συμφορές μας. Ήταν σχεδόν 15 χρονών. Θεσπέσια ομορφιά, βλέμμα αστραφτερό και ευαίσθητο, θεική γλυκύτητα, χάρη, ευθυμία, τα πάντα σ' αυτό το γοητευτικό πλάσμα την έκαναν ξεχωριστή ανάμεσα στις συνομήλικές της. Όταν ο ήχος του σιτάρ συγκέντρωνε τα κορίτσια του Πολυγύρου κάτω από τα σκιώδη πλατάνια, η Έλενα έλαμπε ανάμεσά τους σαν ένας αστραφτερός πλανήτης στον έναστρο ουράνιο θόλο. Ήταν ένα πρωινό λουλούδι στολισμένο

με δροσιά και πλούσιο από αρώματα. Αλλοίμονο! Η νύχτα ήρθε, η νύχτα είδε το όνομά της να αμαυρώνεται ... και από ποιο χέρι;... Ένας απαίσιος βάρβαρος ...

Ω! εσείς που ζητάτε από μένα να σας διηγηθώ αυτή την αδυσώπητη ιστορία, παρακαλώ ανεχθείτε τα δάκρυά μου. Κλαίω για τις δικές μου συμφορές, όταν έχω να μιλήσω για τις συμφορές της πατρίδας μου; Όμως ο πόνος της μάνας μπορεί να εξαφανιστεί μπροστά στο καθήκον;... Έλενα, τρυφερή Έλενα, τρέχεις σαν τρελή να βρεις καταφύγιο στην αγκαλιά μου που τρέμει. Απαίσιοι μανιακοί καταφτάνουν με μάτια που αστράφτουν από λαγνεία. Ο ένας απ' αυτούς πιο απαίσιος ακόμα. Θεέ και Κύριε! Τι κάνατε τους κεραυνούς σας; Μπορέσατε να φωτίσετε το πιο φρικτό κακούργημα; να ρίχνατε τους κεραυνούς σας προτού να συμβεί πάνω στο τέρας ή στο θύμα! να χτυπούσατε εμένα την ίδια, από οίκο! Κακόμοιρη Έλενα! Σε σέρνουν και για τελευταία φορά

Βιοπραγίες Οθωμανών

ακούω τη φωνή σου αλλοιωμένη από απελπισία: Έλενα, από τότε δεν σε ξανάδα... Η δυστυχής μητέρα σου δεν υπήρξε μάρτυρας αυτού του εγκλήματος: ένας βάρβαρος την είχε ήδη δέσει με αλυσίδες και την είχε σύρει σ' ένα καράβι μαζί με άλλες γυναίκες που προορίζονταν για εξωμοσία². Η σειρά μου έφτασε, με έσυραν και μένα στο καραβάνι της κόρης μου. Υποφέροντας από το ατιμωτικό σχοινί που έσφιγγε τα μέλη μας, αλλά υποφέροντας χίλιες φορές περισσότερο βαθιά μέσα μας, ακολουθήσαμε

τους βάρβαρους γιους του Μοχάμετ μέχρι τη Θεσσαλονίκη, όπου έκαναν τη θριαμβευτική τους είσοδο περιτριγυρισμένοι από αιματοβαμμένα λάφυρα.

Ωστόσο οι Έλληνες που είχαν καταφέρει να ξεφύγουν από το μακελειό, είχαν οχυρωθεί στη χερσόνησο της Κασσάνδρας. Υπό τις διαταγές του καπετάνιου Διαμαντή και μαζί με 500 Σκυπητάραιους, επιτέθηκαν και νίκησαν αρχικά τους Τούρκους, οι οποίοι αποδυναμώνονταν κάθε μέρα από την ασθένεια και την ερήμωση της υπαίθρου. Τα νέα διαδόθηκαν στη Θεσσαλονίκη και αυτό προμήνυε αιματηρά αντίποινα. Χιλιάδες χριστιανοί από την αρχή των διώξεων ρίχτηκαν μέσα στις εκκλησίες που είχαν μεταμορφωθεί σε φυλακές. Κάθε μέρα έβγαζαν έξω μερικούς για να τους υποβάλλουν σε βασανιστήρια μέχρι να ομολογήσουν το μέρος όπου είχαν θάψει τα χρήματά τους και μόλις ο μάρτυρας έκανε την ομολογία, τον σκότωναν. Ο Aboulouboud, (Αμπού Λουμπούτ) αυτός ο σκληρός ο γενίτσαρος που τα είχε καταφέρει, επρόκειτο να διοριστεί πασάς της Μακεδονία. Αυτός ο Τούρκος, ο πιο στυγνός απ' όλους τους ανθρώπους έβαλε φωτιά και

συνέχεια στη σελίδα 31

1. Ίσως πρόκειται για το Ηράκλειο της Κρήτης.

2. Εξωμοσία: Θρησκευτική πράξη κατά την οποία αποκηρύσσει κάποιος με όρκο την θρησκευτική του πίστη.

**Από τον εορτασμό της 200ής επετείου της μάχης των Βασιλικών,
στην Ι.Μ. της Αγίας Αναστασίας και στο μνημείο της ομώνυμης μάχης τον Ιούνιο του 1821**

(βλ. ρεπορτάζ σελ. 44)

Η τέλεση του μνημοσύνου

Ο Πρόεδρος του Παγκληδικού εκφωνεί τον λόγο της ημέρας

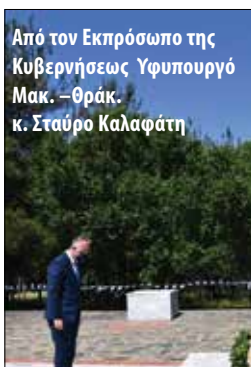

Οι επίσημοι καλεσμένοι στην εκκλησία

Επιμνημόσυνη δέηση από τον Σεβ. Μητροπολίτη Μιλήτου κ.κ. Απόστολο, μπροστά στον ανδριάντα του καπετάν Χάψα

Κατάθεση στεφάνων

Από τον Εκπρόσωπο της Κυβερνήσεως Υφυπουργό Μακ. –Θράκ. κ. Σταύρο Καλαφάτη

Από τον εκπρόσωπο της Βουλής των Ελλήνων βουλευτή κ. Γεώργιο Βαγιώνα

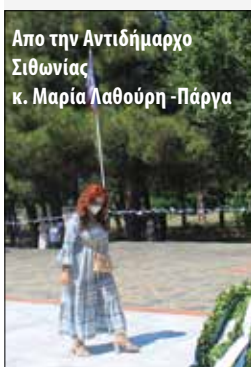
Από τον Αντιπεριφερειάρχη Χαλκιδικής κ. Ιωάννη Γιώργο

Από τον Αντιδήμαρχο Πολυγύρου κ. Ιωάννη Σιμώνη

Από τον Δήμαρχο του Δήμου Εμμανουήλ Παπά κ. Δημήτριο Νότα

Απο την Αντιδήμαρχο Σιθωνίας κ. Μαρία Λαθούρη -Πάργα

Απο τον Αντιδήμαρχο Θέρμης κ. Στέλιο Γκιζάρη

Απο τον Πρόεδρο της Κοινότητας Γαλάτισσας κ. Εμμ. Σειρά

Απο τον Πρόεδρο του Συλλ. Απανταχού Ταξιαρχιωτών κ. Αστέριο Λυρτζή

Απο τον Πρόεδρο του Παγκληδικού κ. Ιωάννη Κοτσάνη

**Από τις εκδηλώσεις για τα 200 χρόνια από τη μάχη
και το ολοκαύτωμα των Βασιλικών. 13/06/2021 (βλ. ρεπ. σελ. 48-49)**

Στο μνημείο του Ολοκαυτώματος

Άποψη των καλεσμένων

**Από την εκδήλωση τιμής και μνήμης για τα 200 χρόνια
από τον Χαλασμό των Πετροκεράσων. 8/8/2021 (βλ. ρεπ. σελ. 50)**

Επιμνημόσυνη δέηση στο μνημείο του Χαλασμού

Μερική άποψη του ακροατηρίου στην πλατεία των
Πετροκεράσων

Ο ομιλητής
κ. Μιχαήλ Θ. Καρτσιώτης,
επίτιμος Πρόεδρος
της Κοινότητας Πετροκεράσων

**Από τις εκδηλώσεις της Ιεράς Μητροπόλεως Ιερισσού, Αγ. Όρους & Αρδαμερίου
για τα 200 χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση. Ιερισσός 4/9/2021 (βλ. ρεπ. σελ. 47-48)**

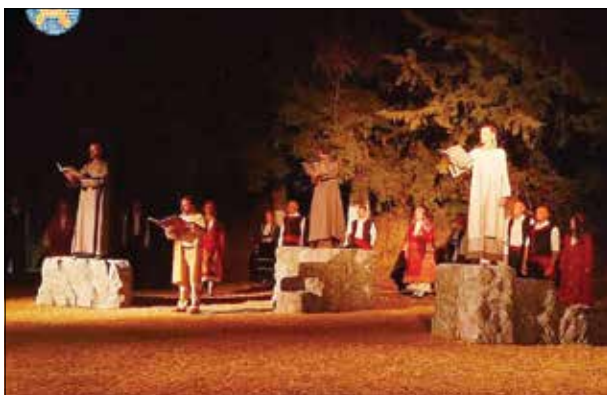

Το χορευτικό της Ιερισσού και το ακροατήριο

Κλείσιμο της εκδήλωσης από τον Σεβ. Μητροπολίτη κ.κ. Θεόκλητο

Από την αφηγηματική θεατρική παράσταση για την Επανάσταση της Χαλκιδικής, του Δήμου Αριστοτέλη, στο Άλσος του Αριστοτέλη και στην Ιερισσό. (βλ. ρεπ. σελ. 44-45)

Οι ηθοποιοί της παράστασης με τμήμα του Χορευτικού Ιερισσού στο Μαύρο Αλώνι. 12/9/21

Η χορωδία της Αρναίας με τον πρωταγωνιστή της παράστασης στο Άλσος του Αριστοτέλη. 10/9/2021

Από το 2ο Διαβαλκανικό Forum για τον θεματικό τουρισμό και τις νέες τεχνολογίες του Δήμου Αριστοτέλη. Στάγειρα, 31/7/2021 (βλ. ρεπ. σελ. 45)

Στο Άλσος του Αριστοτέλη

Στην Αρχαία Αγορά των Σταγείρων

Από τον 51ο Διεθνή Κολυμβητικό Διάπλου του Τσρωναίου κόλπου. 17/7/2021 (βλ. ρεπ. σελ. 46)

Οι κολυμβητές κατά την εκκίνηση

Βράβευση του νικητή από τον Δήμαρχο Σιθωνίας

Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ ΤΟ 1821

Πίνακας Ζωγραφικής με τα γεγονότα της Επανάστασης του 1821 στη Χαλκιδική από το ζωγράφο κ. Παράσχο Καραδήμο

Από την αναστήλωση του ναού (εκκλησάκι) στον οικισμό Πανεπιστημιακών του Α.Π.Θ. στην Φούρκα, 18/7/2021 (βλ. ρεπ. σελ. 54)

Άποψη των καλεσμένων

Το εκκλησάκι των Αγίων Θεοδώρων

Βράβευση της ΑΞ.Τ.Α.Δ.Α.
από το Επιμελητήριο Χαλκιδικής
(βλ. ρεπ. σελ. 55)

Ο Δήμαρχος Αριστοτέλης με την Πρόεδρο, την Αντιπρόεδρο και τον Διευθ. Σύμβουλο της ΑΞ.Τ.Α.Δ.Α.

Από το Πνευματικό Συμπόσιο
στην Ιερά Μονή Αγίου Κοσμά Αρναίας
(βλ. ρεπ. σελ. 48)

Άποψη των καλεσμένων στο Συμπόσιο

συνέχεια από τη σελίδα 26

σίδηρο στα μοναστήρια του Άθωνα και προχώρησε εναντίον της Νάουσας, της οποίας οι κάτοικοι είχαν τη μοίρα των νικημένων αδελφών τους. Αφού εγκλημάτησε φρικτά με τα όπλα, ο Aboulouboud θέλησε να κάνει αισθητή την είσοδό του στη Θεσσαλονίκη χρησιμοποιώντας μεθόδους δόλιες: θρηνούσε δημόσια για τη δυστυχία της εποχής και έστελνε το ασκέρι του στα σπίτια Ελλήνων για να τους λεηλατήσει και να τους σκοτώσει στη συνέχεια. Είχε φέρει από τη Βέροια πολλούς ομήρους δεμένους δύο-δύο και τους παρέδωσε στα βασανιστήρια. Τριάντα τέσσερις απ' αυτούς τους δυστυχημένους αντιστάθηκαν στη δοκιμασία του πυρωμένου σιδήρου και του καυτού λαδιού. Αλλά όλη του η βαναυσότητα επρόκειτο να ξεδιπλωθεί εναντίον των γυναικών που ήταν προορισμένες για εξωμοσία. Θα διηγηθώ εδώ τι υπέφερε η κόρη μου. Ναι, θα το διηγηθώ με όλες τις φρικτές λεπτομέρειες για να νοιώσουν όλοι οι άνθρωποι και για πάντα απέχθεια για τους απαίσιους Τούρκους.

Μερικές ημέρες έπειτα από την άφιξή μας στη Θεσσαλονίκη, μας οδηγούν την κόρη μου και μένα, μπροστά στον Aboulouboud: Μόλις μας βλέπει, φωνάζει: “Κόρες του Issa (Ιησού) αρνηθείτε το Χριστό, λατρέψτε τον προφήτη”. Απαντάμε κάνοντας το σταυρό μας και αυτός κοιτώντας μας με αγριότητα, μας παραδίδει στους δήμιους. Σύντομα, σπαρακτικές κραυγές ανακατεμένες με φρικτά νιαουρίσματα φτάνουν μέχρι τ' αυτιά μας. Μια ευρύχωρη μάντρα εμφανίζεται μπροστά στα μάτια μας. Ω, τι φρικτή έκπληξη! Σάκοι που περιέχουν ζωντανά όντα περιφέρονται πάνω στο λιθόστρωτο. Κάποιος σάκος κλείνει ήδη μέσα του μια γυναίκα κομματιασμένη από δαγκώματα πεινασμένων ποντικών ή γάτων. Άλλοι σάκοι κουνιούνται, κατοικούνται επίσης, περιμένουν κάποιο θύμα.

Ο Aboulouboud, ακολουθούμενος και από άλλους αξιωματούχους καταφθάνει για να παρευρεθεί στα βασανιστήριά μας και να κάνει τα βάσανά μας ακόμη πιο φρικτά. Το σινιάλο για το μαρτύριό μας δίνεται και για κακή και ψυχρή μου τύχη, οι δήμιοι πιάνουν πρώτα την κόρη μου. Ενάρετε και καρτερική άγγελέ μου με τη ψυχή ρημαγμένη από την οδύνη της πρόσφατης απώλειας, δεν άφησες να ξεφύγει κανένα παράπονο, καμιά κραυγή για το δικό σου μαρτύριο. Οι απαίσιοι δήμιοι χλευάζουν. Τη βρίζουν πριν τη σπρώξουν μέσα στο σάκο για να τη καταπιούν τα ζώα. Κι αυτή με τα μάτια υψωμένα προς τον ουρανό, αφήνει την τελευταία της πνοή παραδίδοντας το σώμα της στη λύσσα των τρωκτικών. Δεν ανήκει πια σ' αυτό τον εγκληματικό κόσμο. Θεέ μου! Έλεος! Είναι τα μόνα λόγια που εκφράζουν τη φρικτή της αγωνία. Και εγώ με τις σπαρακτικές κραυγές μου κάλυπτα τις κραυγές εκατό θυμάτων. Ικέτευα το Θεό και τους βαρβάρους να λυπηθούν την αθώα και τόσο άτυχη κόρη μου. Αλλοίμονο! Εγώ βρέθηκα να έχω κάποιον προστάτη, ενώ τα παιδιά μου μπόρεσαν να έχουν μόνο τους δήμιους... Εγώ, μιας κάποιας ηλικίας, ανάπηρη, χαμένη απ' την απελπισία, σώθηκε, ενώ το παιδί μου χάθηκε από ένα φονικό βασανιστήριο...

Μεταξύ των Τούρκων που συνόδευαν τον Aboulouboud, βρισκόταν ένας πρώην κατής του Πολυγύρου, στον οποίο ο σύζυγός μου είχε στο παρελθόν κάνει μια σημαντική εξυπηρέτηση. Αυτός ο Τούρκος ήταν άνθρωπος, δεν ξέχασε τον ευεργέτη του. Οι σπαρακτικές κραυγές μου τράβηξαν το βλέμμα του και αναγνώρισε σε μένα τη σύζυγο του ανθρώπου στον οποίο είχε υποχρέωση. Κάνοντας μια γενναϊόδωρη κίνηση, προσκυνά μπροστά στον πασά και του ζητά τη ζωή μου. Αυτή η παράκληση δεν μπορούσε να απαξιωθεί από τον φιλόδοξο Aboulouboud, διότι ο Τούρκος κατής ήταν επιστήθιος φίλος του Reiss-Effenti. Ο Τύραννος με κοίταξε μ' ένα πικρό χαμόγελο κι έκανε σήμα στους αμείλικτους Ισραηλίτες να με απαλλάξουν από το θάνατο, χωρίς εντούτοις να με ελευθερώσουν. Θέλησε αυτό το φρικτό τέρας, λυσσασμένος επειδή δεν μπορούσε να με παραδώσει στο μαρτύριο, να υποβάλλει τη ψυχή μου σε δοκιμασία, υποχρεώνοντάς με να είμαι παρούσα μέχρι το τέλος της μέρας στα φρικτά βασανιστήρια.

Ικανοποιήθηκε... μόλις η κόρη μου άφησε την τελευταία της πνοή. Εκατό ακόμη άτυχες γυναίκες εξέπνευσαν βασανιζόμενες με τον ίδιο τρόπο. Έκλεινα τα μάτια μου να μην βλέπω πια το τρομακτικό θέαμα. Αλλά δεν μπορούσα να εμποδίσω τον εαυτό μου να ακούει τον κομπασμό των εγκληματιών και τον σπαραγμό των θυμάτων.

Το όνομα κάποιας επιφανούς μάρτυρος που ακούστηκε από τους δήμιους, έκανε τα τρεμουλιαστά βλέφαρά μου να ανοίξουν: Θεέ μου! Ήταν η ενάρετη σύζυγος του γενναίου καπετάνιου Τάσσου και το βασανιστήριο που την περίμενε, ξεπερνούσε ακόμη κι αυτό των υπόλοιπων Ελληνίδων. Ο Aboulouboud, ευτυχής που είχε την ευκαιρία να εκδικηθεί τον θαρραλέο σύζυγό της μέσω αυτής της άτυχης γυναίκας, διέταξε να τοποθετήσουν μπροστά της ένα σάκο γεμάτο φιδιά. Ήλπιζε ότι αυτά τα απαίσια ερπετά κατατρώγοντας τα σπλάχνα της θα της προκαλούσαν αβάσταχτους πόνους. Αλλά συνέβη το θαύμα! Αυτή τη φορά ο Θεός έδειξε οίκτο. Οι αμέτρητες οχιές που τη δάγκωσαν, την έριξαν με το δηλητήριό τους σε έναν λήθαργο, εξέπνευσε χωρίς πόνους, παρακαλώντας του Θεό να συγχωρήσει τους δήμιους της.

Αυτό ήταν το τελευταίο έγκλημα εκείνης της ολέθριας ημέρας. Οι δολοφόνοι ήταν κουρασμένοι από τα αποτρόπαια εγκλήματά τους και οι τύραννοι είχαν βαρεθεί να ακούν τις σπαρακτικές κραυγές. Τότε ήρθε και ο προστάτης μου να με πάρει απ' αυτόν το φρικτό τόπο. Διέταξε να με οδηγήσουν στη σκηνή του. Εκεί διαπραγματεύτηκε την επιστροφή μου με κάποιους παράγοντες από τους Έλληνες. Φτάνοντας στο στρατόπεδο των αδελφών μου, τους διηγήθηκα τα πάντα και αυτοί απάντησαν με κραυγές τρόμου και εκδίκησης. Από τότε εξιστόρησα τις συμφορές μου σε όλους όσους θέλησαν να τις ακούσουν και σήμερα ξαπλωμένη στο κρεβάτι, στη δύση της ζωής μου, μαζεύω τις τελευταίες μου δυνάμεις για να χαράξω αυτό το γραπτό που θα διαβαστεί στην Ευρώπη και αν λυπάμαι για κάτι είναι που δεν θα μπορώ να εξιστορώ η ίδια όσα έζησα στους αιώνες των αιώνων.

ΔΥΟ ΙΣΤΟΡΙΚΑ – ΕΠΙΚΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΚΙ' ΕΝΑ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ ΑΓΝΩΣΤΟ ΒΑΡΒΑΡΟΕΙΔΕΣ «ΑΘΛΗΜΑ» ΛΕΥΤΕΡΙΑΣ Η ΘΑΝΑΤΟΥ ΣΤΟ ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΙ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

ΑΡΧΕΙΑΚΟ ΥΛΙΚΟ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Γ. ΣΙΩΚΟΣ
Ιατρός

ΣΥΝΤΑΞΙ – ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΚΕΙΜΕΝΟΥ – ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ
ΟΛΓΑ ΣΙΩΚΟΥ-ΣΙΟΒΑ

Ο λόγος για δύο δημόδη άσματα, τα οποία τραγουδιούνται στο Παλαιοχώρι την τρίτη ημέρα της Λαμπρής⁽¹⁾ στην «Απάνω Ακκλησιά» του Αρχιστρατήγου Μιχαήλ σε μακρόσυρτους ρυθμούς διαντικριστά – αντιφωνικά με επαναλαμβανόμενο στίχο από τους χορευτές – άνδρες και γυναίκες – και χορεύονται σε κυκλοτερείς σχηματισμούς διαβραχιόνιας ζεύξης ισχύος -«...εν τη ενώσει»- αφενός [Α] και αλληλοστηριζόμενης πικρής παρηγοριάς αφετέρου [Β] κατά καθ' έκα στον άσμα ανάλογα.

[Α] Το πρώτο: «...και στο σημάδι ρίχνουνε και το σημάδι παίρνουν...»

Πέρα σε 'κείνο το βουνό, Σύρμου Μαλαματένιου μου,
Άιντε παιδιά μου γιαλό – γιαλό, Γιε μ' στα 'δώθε, Γιε μ' στα 'κείθε,

ΒΑΡ(α)ΤΕ ΛΕΒΕΝΤΑΔΕΣ μ' ΒΑΡ(α)ΤΕ!

Έχουν οι κλέφτες σύναξι, Γιε μ' κι οι καπεταναραιοί⁽²⁾,

Έχουν αρνιά που ψήνονται, κριάρια σουβλισμένα,

Έχουν κι ένα παλιό κρασί, που πίν' τα παλληκάρια,

ΚΑΙ ΣΤΟ ΣΗΜΑΔΙ ΡΙΧΝΟΥΝΕ ΚΑΙ ΤΟ ΣΗΜΑΔΙ

ΠΑΙΡΝΟΥΝ..

ΒΑΡ (α)ΤΕ ΛΕΒΕΝΤΑΔΕΣ μ' ΒΑΡ (α)ΤΕ!

Είναι ένα ιστορικό, επικό τραγούδι και έχει ένα περιεχόμενο με επαναλαμβανόμενο σε κάθε στροφή τον προτρεπτικό, επαναστατικό στίχο.. «ΒΑΡ (α)ΤΕ ΛΕΒΕΝΤΑΔΕΣ μ' ΒΑΡ(α)ΤΕ!» και έχει και έναν ισχυρότατο απόηχο μιας κοινής βαθειάς ανάσας δύναμης και επικής αυτογνωσίας και αυτοπεποίθησης και υπεροχής... «παλληκάρια... κλέφτες... λεβένταδες... καπεταναραιοί..», που τόσο πολύ ανάγκη τα είχε ο καταδυναστευόμενος Ρωμιός.. και συνοδεύει έναν χορευτικό δυναμικό βηματισμό αργόσυρτο μεν, που έχει όμως εμφανέστατα τα στοιχεία μιας θριαμβικής επιθετικότητας σαν να «κινεί», να οδηγεί και να ρυθμίζει τον βαρύ μα σταθερό και αποφασιστικό αυτό ενμέλωδο βηματισμό μαζί του στιχιμένη η ακαταμάχητη Μακεδονική φάλαγγα..!

Κατά την διάρκεια των μεγάλων θρησκευτικών

εορτών γενικά και ειδικότερα κατά τις εορτές της Λαμπρής οι υπόδουλοι μα ψυχικά πάντα ακμαίοι Ρωμιόι με διάφορα Μπαχτσίσια, με Τεμενάδες και κατά τόπους και κατά περιστάσεις κάνοντας χρήσι και κάποιων ειδικών προνομίων⁽²⁾ «κατάφερναν» και εξασφάλιζαν κάποιας μορφής αμνηστία (?), ελευθερία (?) για να ασκήσουν τα στοιχειώδη θρησκευτικά τους καθήκοντα και την λατρεία στον Τριαδικό Θεό τους, πάντα, βέβαια όμως, υπό το άγρυπνο και δύσπιστο και άγριο βλέμμα του καχύποπτου κατακτητή.

Οι θρησκευτικές εορτές κατά παραχώρησι και «γενναιοδωρία» του «Αφέντη Αγά» θα μπορούσαν επίσης να περιλαμβάνουν και κάποιες άλλες συναφείς δραστηριότητες και εκδηλώσεις.

Οι κάτοικοι του Παλαιοχωρίου επετύγγχαναν και έπαιρναν την <<άδεια>> από τον «Μαντέμ Αγά» (ο Αγάς -ανώτατος διοικητής- των Σιδηροκαυσίων) για να γιορτάσουν τις κορυφαίες χριστιανικές τους εορτές της Μεγάλης Εβδομάδας και της Λαμπρής.

Προετοιμαζόμενοι από καιρό κάθε χρόνο και συγκεκριμενοποιημένα και με το πρόσχημα αυτών όντως των εθιμικών θρησκευτικών εκδηλώσεων «κατάφερναν» να συναντώνται τελικώς και με τους ημιπαράνομους, τους κυνηγημένους και φευγάτους για να σωθούν στα βουνά και στις δασωμένες ράχες και στις σπηλιές της ευρείας περιοχής⁽²⁾.

Κι όλοι αυτοί οι ανυπότακτοι είχαν και εκμεταλλεύονταν την ευκαιρία να κατεβούν στο ιστορικό κεντρικό κεφαλοχώρι της περιοχής για να λειτουργηθούν και να μεταλάβουν και πάντα διακριτικά και συγκε-

Απ' το πρόγραμμα της εβδομάδας των Λαμπριάτικων Εθίμων – ΠΕΠ 1973, 1977

1. Μετά την κατανυκτική -συνήθως Αρχιερατική- Θεία Λειτουργία και την μεγάλη -μέχρι τα Στριβάδια- Λιτανεία με «Μπαριάκια», Σημαίες και Εικονίσματα για μνήμη και για ευλογία..

2. Voyage dans la Macedoine, Espirit m. Cuisinery, 1793

<<Λαμπριάτικα έθιμα από την περίοδο της Τουρκοκρατίας>>
Εβδομάδα πολιτιστικών εκδηλώσεων 1977
Πολιτιστική Εταιρία Παλαιοχωρινών (ΠΕΠ -1972--από το 1978-
«Οι Μακεδνοί»

καλυμμένα να συμμετέχουν στις όλες θρησκευτικές και παράλληλες ποικίλες εκδηλώσεις και στα αθλητικά αγωνίσματα, που ελάμβαναν έτσι κι αυτοί μέρος και αμιλλώνταν νέοι και πρεσβύτεροι ανάλογα..

...Και στο λιθάρι και στα άλματα και στην διελκυστίνδα και στην πάλη και στις ιππο-μουλαροδρομίες μα ιδιαίτερα με τις οδηγίες των εμπειρότερων ασκούνταν όλοι στην Σκοποβολή.

Η πανέξυπνη μέχρι τα βαθιά της γεράματα «γραιά» Μαρία Δημ. Τσελεπή – χήρα του Αθανασίου Γ. Σιώκου θυμόταν και μας διηγούνταν με λεπτομέρειες τα περί των αθλητικών αγώνων τεκταινόμενα. Ιδιαίτερα για την μεγάλη άσπρη στουρναρόπετρα που είχαν για σημάδι, και υπήρχε στην ανατολική όχθη του μεγάλου Λάκκου μέχρι και τις αρχές της δεκαετίας του '50, με εμφανή τα σημάδια των βολών και του μπαρουτιού, ακριβώς κάτω και απέναντι από τον πανοραμικό λόφο της εκκλησιάς.

Ο γερο-Μήτσιος Γ. Σιώκος, γεννημένος κατά το τρίτο τέταρτο του 19ου αιώνα, κατά τις μνήμες και τις διηγήσεις του για τα ιστορικά της περιόδου της Οθωμανοκρατίας -από τους προγόνους του διά ζώσης μεταφερόμενα-, επέμενε μετ' επιτάσεως ότι στις γιορτές αυτές τις μεγάλες παλιότερα -τουλάχιστον μέχρι πριν την εξέγερση του 1821- ο Οθωμανός Δυνάστης και Δήμιος έβγαζε ένα ιδιαίτερο «φιρμάνι» αμνηστίας ή θανάτου για τους θανατοποινίτες, βαρυποινίτες φυλακισμένους αντιστασιακούς και επαναστάτες των βουνών και των σπηλιών.

«Αρέσκονταν» αυτά τα σαδιστικά καθάρματα να

παρακολουθούν όσους το επιθυμούσαν ή και τους εξανάγκαζαν, τους κατάδικους να επιχειρήσουν να καβαλικέψουν (εφιππεύσουν) ξεκαπίστρωτα και ξεσέλωτα ατίθασα – ημιάγρια άλογα στον ανοιχτό κάμπο.

Όσοι το κατάφερναν κέρδιζαν την ελευθερία τους, οι άλλοι περνούσαν απ' το γιαταγάνι του Δυνάστη..

Επ' αυτού επέμενε ο σεβάσμιος γερο-Μήτσιος ότι, παρότι ο ίδιος δεν το έζησε, οι πρόγονοι του, το μετέφεραν στον ίδιο αληθινά, επακριβώς και αξιόπιστα.

Κι έτσι προετοιμάζονταν και ψυχικά, κυριευμένοι από οργή και αγανάκτηση και μίσος για τις οθωμανικές βαναυσότητες και εξασκημένοι στο τουφεκίδι.. και οπλισμένοι παράλληλα και με σθένος και δύναμη για την αποτίναξη του δυσβάσταχτου ζυγού.

Κι ήρθε ο Μεγάλος Ξεσηκωμός.. και σήμαναν οι μεγάλες καμπάνες στα καμπαναριά και στις εκκλησιές κι άδραξαν όλοι τ' άρματα.. και συντάχτηκαν και ορκίστηκαν κι όρμησαν οι υπερήφανοι υπόδουλοι στον Αγώνα για το «...καλύτερα μιας ώρας ελεύθερη ζωή...» και «...για του Χριστού την Πίστη την Αγία και...», όπως απ' άκρου εις άκρον της Ρωμιοσύνης και στην Χαλκιδική των γενναίων πατέρων μας..

Κι ακολούθησε δυστυχώς για την Μακεδονία μας, για την Χαλκιδική μας η φρικώδης συμφορά.. ο όλεθρος..

[B] Μεσ' στου Χαρ'κού τ' αλώνι⁽³⁾ του μαρμαρινού παίζουν τη 'μαδα, παίζουν γιος κι' βασιλιάς.
Κανείς και δεν την παίζει σαν τον κυρ Παννή.
Ο ήλιος κι' ο Γιαννάκης στοιχημα βάζουν στα κεφάλια τους,
το ποιος θα πάγει πρώτος στή μαννούλα του.
Ο ήλιος πάει στή μάννά του και βραδιάστηκε κι' ο Γιάννης εβραδιάσθη στο μισό στρατί.
Περνούσαν οι διαβάτες και τον έκλαιγαν και τα καλά κορίτσια τον μοιρολογούν..
-Γιάννη μ' δεν έχεις μάννα, νούδε κι' αδερφή, νούδε καλή γυναίκα να 'ρθη να σε δει.
Να 'την κι' η μάννα του που 'ρθε, να κι' η αδερφή, να κι' η καλή γυναίκα που 'ρθε να τον δει, με δυο παιδιά στά χέρια κι' άλλο (τρίτο) στην κοιλιά.
-Δεν στο 'λεγα 'γω Γιάννη μ' δεν στ' ορμήνευα στους χίλιους να μην πάγεις και στους εκατό.
-Δεν ήταν μάννα μ' χίλιοι, νούδε εκατό, μον' ήταν τρεις χιλιάδες κι' όλ' αρβανιτιά.
Είχαν και τ' άλογα τους παιχνιδιάρικα, στά μάρμαρα πατούσαν και κουρνιαχτίζαν, στους κάμπους περπατούσαν κι' έβγαζαν νερό.

3. Δεν βρέθηκαν(4,5) ούτε και θα έμεναν προφανώς μετά από τόσες καταστροφές λείψανα ενός μαρμαρινού αλωνιού, που η παραφθορά στην εκφορά του Λόγου δεν το συγκράτησε επακριβώς αν ήταν «τ' χαλκού» ή το επισκίασε η οδύνη του θανάτου εκείνο το φθινόπωρο του 1821 και «το 'δωσε» στους μεταγενέστερους ως «τ' χαρ'κού τ' αλώνι». Όμως είτε «τ' χαλκού» είτε «τ' χαρ'κού τ' αλώνι» η εντονότατη ζώσα παράδοσι στους Παλαιοχωρινούς το συνδέει άρρηκτα με τον όλεθρο και την καταστροφή του τόπου τους.

4. Το 1935 ο Σύλλογος των «Απανταχού Παλαιοχωρινών» ζήτησε από τον σεμνό υπογράφοντα να συντάξει την «Επιγραφή Μνήμης και Τιμής» προς τους Παππούδες μας Παλαιοχωρινούς οσιομάρτυρες του αγώνα για του Χριστού την Πίστι την Αγία και της Πατρίδας την Ελευθερία. (Μαρμάρινη στήλη στην βορεινή πλευρά της εκκλησίας στον χώρο όπου στείνονται οι χοροί)

5. Ο Ιερός Ναός του Ταξιάρχου Μιχαήλ επανεκτίσθη το 1835 επί των ερειπίων του Παλαιότερου Ναού του πυρποληθέντος μαζί με όλο το χωριό (κτίσματα και οικίες κα αχυρώνες και ζεύγη βοών κλπ. ΕΜΣ -Βασβραβέλλης) από το φρικώδες εκδικητικό μένος κατά αγύχων, ζωντανών και ανθρώπων από τον Οθωμανό δυνάστη, πιθανότατα κατά την αρχή του φθινοπώρου του 1821 (στις 8 Νοεμβρίου πανηγυρίζει ο ομώνυμος, κοιμητηριακός τώρα, Ναός του Ταξιάρχου Μιχαήλ.

Πρόκειται για ένα ιστορικό μακρόσυρτο - λυπητερό τραγούδι και με επιμέρους μοιρολογιστική εκφορά, το οποίο βέβαια είναι ευρύτερης αναπαραγωγικής τραγουδιστικής λαλιάς και διάδοσης και ποικίλων διασκευών και μελωδιών μα που εκφράζει, με τις κάποιες ιδιαιτερότητες του, απόλυτα τον αγώνα και την θυσία και την αναπόφευκτη τραγική καταστροφή των Παλαιοχωρινών «..Μέσ' στου χαρ'κού (τους) τ' αλώνι το μαρμαρινό..»

ΑΦ'ΕΝΟΣ μεν περιγράφει στις λιτές αλληγορικές στροφές του αρχικά μεν τον ηρωισμό και βεβαίως και το παράτολμο έως (παρ'ότι και συγκεκαλυμμένα και με δέος διατυπωμένα) και «υπεροπτικό» του «εγχειρήματος» της ειλημμένης απόφασης(του αδιαμφισβητήτου και ακαταμαχητου πρωτου στην <<μάδα>>) του Γιαννάκη -Ζωής και Θανάτου «...στα κεφάλια τους...»-, να 'βάλλη στοίχημα με τον Βασιλιά Ήλιο...

και αναφέρεται επίσης αλληγορικά αμέσως μετά με συμβολικές μεταφορές και στην οδυνηρή του ήττα..

«...κι' ο Γιάννης εβραδιάσθη στό μισό στρατί...»

ΑΦ'ΕΤΕΡΟΥ δε, στη συνέχεια απολύτως εμφαντικά αποκάλυπτα και ευθέως απαριθμεί και παραθέτει τα πραγματικά αίτια της τραγικής απόληξης του Ξεσηκωμού.

«...Δεν ήταν μάννα μ' χίλνιοι, νούδε ικατό...

μον' ήταν τρεις χιλιάδες..., είχαν και τ' άλογα τους παιχνιδιάρικα...»

...Ατέλειωτες ορδές-ασκέρια βαρβάρων υπέρτερα εξοπλισμένων με ιππικό και εφιαλτικά ισχυρότερη δύναμι πυρός...

Οι χοροί περιλαμβάνουν κι άλλα συμβολικά τραγούδια και της τραγωδίας μα και της ελπίδας...

Ο ανυπότακτος Παλαιοχωρινός Ρωμιός δεν εγκαταλείπει την ελπίδα του... καλεί και επικαλείται και ελπίζει με τις επικλήσεις του και την Παναγία και τον Αρχιστράτηγο Μιχαήλ πως θα ξαναλαλήσουν τα πουλιά, θα ξανανθίσουν και θα ξανακαρπίσουν απ' τις στάχτες και τα αποκαΐδια και τ' αμπέλια και η ζωή και η λευτεριά..!

Αναφέρουμε ένα, ίσως και Παμμακεδονικής λαλιάς, απ' αυτά:

[Γ] «Άλισι κούκι 'μ λάλισι όπως λαλούσις πρώτα..

Γιατί λαλεις παράφωνα και παραπονεμένα;

Τι να λαλήσω μάννα μ', τι να πω, τι να σας 'μολογήσω; Μας βρήκε η Άνοιξη πικρή, το καλοκαίρι μαύρο...»

Σ.Σ. Στην ορθογραφία του κειμένου με αίτημα του συντάκτη τηρήθηκε το "ι" των τριτοκλήτων και η στίξη.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΣΕ ΟΛΟΥΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΥΛΛΟΓΟ

Στην ετικέτα με τη διεύθυνσή σας, που είναι κολλημένη στο σελοφάν με το οποίο είναι τυλιγμένο το περιοδικό σας, αναγράφεται πάνω από το όνομά σας το έτος μέχρι το οποίο έχετε εξοφλήσει τη συνδρομή σας.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΟΥΚΟΥΜΠΗΣ

Μιά αυθεντική φωνή τῆς παράδοσης τοῦ Πολυγύρου

ΙΕΡΟΜ. ΣΥΝΕΣΙΟΣ

Ἱερὸν Ἀνδρῶν Ἡσυχαστήριον
«Ὁσιος Ἀρσένιος ὁ Καππαδόκης»
Βατοπαίδιον Χαλκιδικῆς

*Πότε θά 'ρθεῖ ἓνας καιρὸς, τὸ Μάη τὸ καλοκαίρι,
ν' ἀριφουντώσουν τὰ κλαδιά, ν' ἀνοίξουνε τὰ δένδρα,
νά βγοῦν οἱ βλάχοι στὰ βουνά, νά βγοῦν κι οἱ βλαχοπούλες...*

Τραγουδοῦσε μέ τῆ γλυκόλαλη φωνή του ὁ Χρῆστος Κωνσταντίνου Κουκουμπῆς αὐτὸ τὸ ἀγαπημένο του τραγούδι, ὅπως καὶ τόσα ἄλλα τοῦ τόπου μας! Καὶ ἔτυχε καὶ ἦρθε ἓνας καιρὸς, τὸ Μάη τὸ καλοκαίρι καὶ ἔφυγε ὁ Χρῆστος, γιὰ νά συναντήσῃ ὄχι πιά τὴν ὀλάνθιστη ἀνοιξη στὰ βουνά καὶ στὰ βοσκοτόπια, ὅπου παιδιόθεν ἔζησε καὶ ἐργάστηκε, ἀλλὰ τὴν αἰώνια ἀνοιξη κοντὰ στὸν Χριστὸ καὶ στὴν Παναγία, τῆς ὁποίας τοὺς Χαιρετισμοὺς ἤξερε ἀπὸ στήθους καὶ καθημερινὰ τοὺς ἔλεγε. Πῆγε νά βρεῖ τὸν πατέρα του Κωνσταντῖνο καὶ τὴ μητέρα του Μαρία, τὸ γένος Κουγιώνη, πού τόσο νωρὶς τὴν στερήθηκε, τὸν θεῖο του Χρῆστο, ἀδερφό τοῦ πατέρα του, πού χάθηκε νέος καὶ πῆρε αὐτὸς τὸ ὄνομά του.

Χρῆστος Κουκουμπῆς

Ἦταν μοναχογιὸς ὁ Χρῆστος ἀνάμεσα σὲ τρεῖς ἀδελφές καὶ ἔφυγε τελευταῖος στὰ γεμάτα του 95 χρόνια (Μάρτιος 1926-Μάιος 2021), πλήρης ἡμερῶν καὶ μέ διαύγεια πνεύματος καὶ καθαρότητα λόγου μέχρι τὴν τελευταία στιγμή, Σάββατο 15 Μαΐου τὸ μεσημέρι.

Ἀπὸ τὰ παιδικὰ του χρόνια δὲν θυμήθηκε τίποτα ἄλλο παρά τὰ γίδια στὸ μεγάλο κοπάδι τοῦ πατέρα του στὰ δυτικά τοῦ Πολυγύρου, στὴν τοποθεσία πού μέχρι σήμερα φέρει τὸ ὄνομα τῆς οἰκογένειάς τους, *στ' Ζαργάνη τοῦ μαντρί*. Ἐκεῖ εἶχαν τὴ βάση τους, καὶ τὸ καλοκαίρι ἔβγαιναν *στ' ἀνοιξιάτικο μαντρί* πιὸ ψηλά. Τὸν ρώτησα κάποτε:

– Πῶς αἰσθάνεσαι, μπάρμπα Χρῆστο, ὅταν ἔρχεσαι στὸ μαντρί, τώρα πού δὲν ἔχεις καὶ τὰ γίδια;

Ἀπάντησε βουρκωμένος καὶ μέ φωνή, πού ἔτρεμε ἀπὸ συγκίνηση:

– Τόσα χρόνια ἔρχομαι ἐδῶ καὶ κάθε φορά μέ φαίνεται σάν νά εἶμαι στὸν Παράδεισο!

Τελειώνοντας τὸ Δημοτικὸ, ἀμέσως ἐπιστρατεύτηκε μόνιμα στὰ γίδια. Φυσικὰ βοηθοῦσε καὶ νωρίτερα, κάνοντας μικροθελήματα στὸν πατέρα του: πῆγαινε ψωμί στὸ μαντρί, ἔφερνε τὸ γάλα, σαλαγοῦσε τὰ γίδια στὸ ἄρμεγμα, ἔβοσκε τὰ κατσίκια... Τότε,

ἐκεῖνα τὰ χρόνια, ὅλα τὰ ραχώνια καὶ τὰ λαγκάδια ἔσφυζαν ἀπὸ ζωὴ: τσομπάνηδες, μελισσάδες, ξυλάδες καὶ λίγο ἀργότερα καὶ οἱ φοβεροὶ ἀντάρτες, πῆγαιναν καὶ ἔρχονταν μέρα νύχτα καὶ δούλευαν καὶ ἔτρωγαν τὸν τόπο, κατὰ τὸ κοινῶς λεγόμενο. Ὅλα αὐτὰ ὁ μικρὸς Χρῆστος τὰ ἀποτύπωνε μέσα του καὶ τὰ διηγόταν μέχρι τὰ βαθιά του γεράματα μέ τὴν ἴδια ζωντάνια καὶ παραστατικότητα, σάν νά τὰ ἔλεγε πρώτη φορά.

Μιά ζωὴ ὀλόκληρη ἔξω στὰ βουνά καὶ στὰ *ρ'μάνια*, βόσκοντας τὰ γίδια, ἔκαναν τὸν κυρ-Χρῆστο ἀκριβῆ γνώστη τῶν καιρικῶν φαινομένων, καθὼς μιλοῦσε γιὰ τοὺς ἀέρηδες, τὰ *'μερομήνια*, τὴ δόξα (οὐράνιο τόξο), τὰ *ἀμόνια* (πυκνά σύννεφα στὸν ὀρίζοντα) ἢ προέβλεπε τὸν καιρὸ μέ βάση τὴ γνωστὴ ἀρχὴ τῆς ποιμενικῆς

ζωῆς *πέντε μῆνες παρά πέντε μέρες*. Γνώριζε ἀκόμη ἄριστα τὴ χλωρίδα καὶ τὴν πανίδα τοῦ τόπου μας, καὶ ἦταν πολῦτιμος ὁδηγὸς καὶ ξεναγὸς στὶς τοποθεσίες γύρω ἀπὸ τὸν Πολύγυρο, ιδιαίτερα στὶς βόρειες καὶ δυτικὲς περιοχές. Μαζὶ μέ τὴν ἀπαρίθμηση δεκάδων τοποθεσιῶν ἔλεγε καὶ στὶς περισσότερες ἀπ' αὐτές καὶ τὴ σχετικὴ ἱστορία, ἀπὸ τὴν ὁποία πῆραν τὸ ὄνομά τους. Ἦ πάλι διηγόταν περιστατικά, πού συνέβησαν σ' αὐτές, ἢ θρύλους, πού ἄκουσε ἀπὸ τοὺς παλαιότερους γιὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα. Ἔτσι μιλοῦσε γιὰ τὸν Ἄι-Γιώργη, πού ἐμφανίστηκε σάν καβαλάρης καὶ ἔσωσε τὸν Πολύγυρο ἀπὸ τὴν ἐκδικητικὴ μανία τῶν Τούρκων στὴν ἐπανάσταση τοῦ 1854, γιὰ τὸν καλόγερο στὸ Λουζίκι, γιὰ τ' *Σκ'λᾶ τοῦ Μύλου*, γιὰ τοῦ *Μουρένου*, γιὰ τ' *Παλαίπουρτα*, γιὰ τὸν θεῖο του τὸν γερο-Θεοδόση Ζαργάνη στὸ *Γιαν(ι)σιάτ'κου*, γιὰ τὸν Μητροπολίτη Εἰρηναῖο, πού πῆγε κάποτε στὸ πανηγύρι τοῦ Ἁγίου Νικολάου τοῦ Ὁρφανοῦ καὶ τόσα ἄλλα...

Εἶχε πολλὰ νά διηγηθεῖ! Ὁ λόγος του ἦταν πηγαῖος, λιτός, σαφής, χωρὶς ἐπαναλήψεις καὶ ἄκρως κατανοητὸς ἀπὸ ὅσους τὸν ἄκουγαν. Εὐθύμες καὶ τραγικὲς ἱστορίες, μασάλια, ἀνέκδοτα, παραμῦθια, θρύλους, γε-

γονότα πού ξίχσε ή άκουσε, όλα μέ τήν ίδια έκφραστική-κότητα, πού σ' έκανε νά μή χορταίνεις νά τόν άκούσ. Πραγματικά, ποτέ δέν ένωσα ότι λέει κάτι περιττό ή ότι άναμασά τά ίδια και τά ίδια, άν και τόν άκουσα πολλές-πολλές ώρες τά τελευταία είκοσι χρόνια, ήχο-γραφώντας τον στό σπίτι, στό βουνό, στό ρ' μάνια πού γυρίζαμε, γιά νά μάς δείξει τίς τοποθεσίες, μέσα στό αυτοκίνητο και στό λεωφορείο πηγαίνοντας μέ γκρουπ πολλών άτομων διάφορες έκδρομές μέσα στην πατρίδα μας αλλά και στην Κωνσταντινούπολη και στη Μικρά Ασία, όπου είχε πολεμήσει κάποτε ο πατέρας του και άλλοι γνωστοί του Πολυγυρινοί. Μιλούσε για τό φάντασμα, πού ένα χειμωνιάτικο βράδυ τούς έσκιαζε τά γίδια στό γρέκι και εκείνα τρομαγμένα δέν ξαναπάτησαν εκεί, ώσπου τά άλλαξαν τόπο. Άνέφερε τόν τραγικό θάνατο του Γκόβα, πού δέν τόν ξίχσε αλλά άκουσε την ιστορία από τή μητέρα του. Μέ συγκίνηση διηγόταν την προστασία της Παναγίας, όταν μικρό παιδί νυχτώθηκε γυρίζοντας από τό μαντρί και φοβήθηκε τόσο πολύ στην παρουσία ενός άγνωστου καβαλάρη, πού τόν άκολουθούσε, χωρίς ποτέ νά τόν φτάνει στό μονοπάτι.

Άκόμα και τό συμβάν, πού ή μπάρμπας ή Γιάννης τούς έκλεψε δώδεκα κατσίκια και άλλη φορά δύο γαλάρια γίδια και τούς έβαλε σε περιπέτειες μέ ανακρίσεις της χωροφυλακής, τό έλεγε μέ γλαφυρότητα σαν νά τό βλεπε μπροστά του εκείνη τή στιγμή: "Όταν κατάλαβε ότι λείπουν τά κατσίκια και τό είπε στον πατέρα του, εκείνος, αφού κατονόμασε μέ σιγουριά τόν δράστη, πού ήταν και γείτονας και φίλος, υποτίθεται, έστειλε τόν Χρήστο στό μαντρί του κλέφτη νά δεί εκεί και νά παρατηρήσει ψηλά στις πουρνάρες, όπου πιθανόν νά βρίσκονταν σφαγμένα και κρυμμένα τά κατσίκια, πού έλειπαν.

"Ύστερα από την ανακάλυψη μέρους των κλοπιμαίων και την παρέμβαση της χωροφυλακής ή μπάρμπας ή Γιάννης, φορτωμένος στην πλάτη ένα από τά κατσίκια εκείνα, παρήλασε μέσα στην αγορά του Πολυγύρου πρós παραδειγματισμόν και έκφοβισμόν και άλλων επίδοξων κασικοκλεφτών.

"Όταν άρχισαν τά επεισόδια στον συμμοριτοπόλεμο, έβλεπε μέρα μέ τή μέρα νά αποδεκατίζεται τό κοπάδι τους, καθώς τούς έπαιρναν μέ τό έτσι θέλω γίδια και τραγιά και κατσίκια. Καί, όπως έλεγε: - Πού νά κρίνεις (νά μιλήσεις); Θά σ' έπαιρναν τό κεφάλι! Άναγκάστηκαν, όπως και όλοι οι Πολυγυρινοί τσομπάνηδες, νά

φέρνουν κάθε βράδυ, βασίλεμα ήλιου, τά γίδια μέσα στό χωριό και νά τά βοριάζουν στις αυλές τους. Μέσα στη φοβερή εκείνη δίνη γνώρισε και τή φρίκη των διαμελισμένων και αποσυντιθεμένων πτωμάτων στά μέρη πού έβασκε τά γίδια. Τά σκυλιά μύριζαν και έβγαζαν απ' τό χώμα ανθρώπινα μέλη και κρατώντας τα στό στόμα τους τά έφερναν εκεί, στό άφεντικό τους...

"Όταν ήρθε ή ώρα νά στρατευθεί, τό 1947, παρουσιάστηκε μέ τόν παιδικό του φίλο και συνομήλικο (δύο μήνες διαφορά είχαν) Νίκο Ζέρβα στην Κρήτη. Από 'κει βρέθηκαν στά βουνά της Δ. Μακεδονίας, στό Γράμμο και τό Βίτσι, νά υπερασπίζονται την Πατρίδα τους στον συμμοριτοπόλεμο. Έκεί του ήρθε ή είδηση για τόν πρόωρο θάνατο της άγαπημένης του μητέρας Μαρίας. Έσφιξε την καρδιά του τό παλληκάρι και συνέχισε τόν άγώνα της ζωής.

Στη στάνη

"Όταν άπολύθηκε από τόν στρατό, συνέχισε και πάλι αυτό πού έκανε και πριν, αυτό πού παρέλαβε από τόν πατέρα του Κώστα, κι εκείνος πάλι από τόν δικό του πατέρα τόν Άθανάσιο Ζαργάνη, τόν γενάρχη αυτής της μεγάλης οικογένειας, ή όποία φέρεται μέ τό ένα ή τό άλλο επίθετο (Κουκουμπής ή Ζαργάνης). Πήρε γυναίκα του την Άννα Κατσαγόνη από την Όρμυλία και έφεραν στον κόσμο τόν Κώστα και τή Μαρία, οι όποιοι έδωσαν τή χαρά και

τήν ευτυχία στους γονείς τους νά δούν και νά καμαρώνουν στά γεράματά τους τέσσερα έγγονια.

Κατά καιρούς έσμιγε τό κοπάδι του μέ τά γίδια κάποιου άλλου, για νά έχει και περισσότερο έλεύθερο χρόνο και νά άσχολείται και μέ άλλες δουλειές, όπως τά κτήματα. Τά τελευταία χρόνια, πριν πουλήσει τά γίδια και άποσυρθεί από την επίπονη και σκληρή ζωή του τσομπάνη, είχε σμίξει μέ τόν Πωρήκα Ψαθά, πού τόν είχε και δεύτερο ξάδερφο. Οι γιαγιάδες τους ήταν άδερφές, Κυριακού και Μαρία αντίστοιχα, Μανωλίνες τό γένος. Παροιμιώδης ή φράση στους παλιούς Πολυγυρινοί: "Όμορφες σαν τίς Μανωλίνες!

Πάνω από δέκα χρόνια έκανε μαζί μέ τόν Ψαθά και αυτό τό χρονικό διάστημα ήταν από πίο ευλογημένα της ζωής του. Μέσω του Πωρήκα γνώρισε τό Περιβόλι της Παναγίας, τό Άγιον Όρος, και πολλούς ευλαβείς Άγιορείτες, όπως τόν πνευματικό παπα-Μάξιμο Ίβηρίτη, τόν παππού όπως τόν έλεγε, τόν άγιο Παΐσιο στην Παναγούδα, τόν παπα-Πρόδρομο στη Λαύρα (νύν ήγούμενο σ' αυτήν), τούς Δανηλαίους κ.ά. Οι επισκέψεις του στό Άγιον Όρος συνεχίστηκαν και άργότερα

μέ τό Νίκο Ζέρβα καί ἄλλους φίλους, καθώς καί μέ μένα, τόν γράφοντα. Μαζί πήγαμε καί στήν Κωνσταντινούπολη, στά Πριγκηπόνησα καί στή Μικρά Ἀσία, Πέργαμο, Αἰβαλί, Μοσχονήσια, Προῦσα, Ἀρτάκη καί Μαρμαρονήσια. Καί μέσα στήν Ἑλλάδα στά Μετέωρα, στήν Κόνιτσα, στή Μονή Στομίου, στά Γρεβενά, στίς Πρέσπες... Σέ ὅλα αὐτά πάντα μαζί μέ τό Νίκο Ζέρβα, τόν νηπιόθεν ἀχώριστο φίλο του.

Ἦταν ἀπόλαυση ἀλλά καί συγκίνηση γιά μᾶς στό λεωφορεῖο ἢ πάνω στό πλοῖο ν' ἀκούμε τόν κυρ-Χρήστο νά διηγείται καί νά τραγουδά! Καί πάντα ἔλεγε ἀπό μετριοφροσύνη στήν ἀρχή τοῦ τραγουδιοῦ: – Μή περιμένετε καί πολλά πράγματα, γιατί τώρα τά χρόνια πέρασαν καί ἡ φωνή χάλασε. Κι ὅμως, αὐτή ἡ «χαλασμένη» φωνή πόσα ρίγη συγκινήσεως δέν ἔφερνε στήν ψυχή μας!

Ἦταν μέγας μάστορας ὁ Χρήστος στά τραγούδια καί στά καθιστικά καί στά χορευτικά. Ἀπό μικρός τά εἶχε μεράκι. Τά περισσότερα τά ἔμαθε ἀπό τή μητέρα του. Ἄκουσε ὅμως καί τούς παλιούς Πολυγυρινούς, πού εἶχαν αὐτό τό χάρισμα καί χάραξε ἀνεξίτηλα μέσα του καί τή μουσική καί τούς στίχους. Ἐλεγε ὅτι, ὅταν ἦταν μικρός καί εἶχε δίψα νά μάθει ὅσα πιά πολλά τραγούδια μπορούσε, πλησίαζε τούς μεγάλους πού γνώριζαν καί κατά κάποιον τρόπο τούς προκαλοῦσε στό νά τόν διδάξουν. Καί ἦταν κανόνας γιά τόν Χρήστο: Ὅ,τι ἀκούγε τό 'πιανε ἀμέσως καί τό τύπωνε μέσα του.

Ἔτσι τά τελευταῖα χρόνια ὁ Χρήστος Κουκουμπῆς ἦταν ἴσως ἡ πιά αὐθεντική πηγή τῶν δημοτικῶν τραγουδιῶν τοῦ τόπου μας. Μᾶς εἶπε τραγούδια μοναδικά, τά ὁποῖα ἠχογραφήσαμε, καί τά ὁποῖα ἄλλοι Πολυγυρινοί δέν γνώριζαν. Στό πανηγύρι τοῦ Ἁγίου Δημητρίου κάποια χρονιά τραγούδησε τό Κάστρο τῆς Ὠριάς, τό παλαιότατο αὐτό περίφημο ἀκριτικό πανελλήνιο ἄσμα. Ὅλοι ἐκεῖ σῶπασαν καί ἄκουγαν μέσα ἀπό τή φωνή τοῦ Χρήστου τήν ἀθάνατη ἐλληνική ψυχή νά διηγείται μελωδικά, μέ ἱερότητα καί μεγαλοπρέπεια, σάν νά 'ταν βυζαντινὸ χερουβικό, τά πάθη τῆς πονεμένης Ρωμιοσύνης!

Ἀπήγγελλε ἀπό στήθους πολὺστιχα δημοτικά τραγούδια, ἀφοῦ προηγουμένως εἶχε τραγουδήσει τά πρώτα στιχάκια. Δεκάδες τραγουδιῶν μᾶς εἶπε! Τό ρεπερτόριό του ἦταν πολὺ μεγάλο. Στήν ἐκδοση τοῦ βιβλίου «Νερό ἀπό τίς Ἐξι Βρύσες» συμμετείχε μέ 75 δημοτικά τραγούδια. Σέ ἐλάχιστα ἀπ' αὐτά δέν γνώ-

ριζε τό μέλος, τό σκοπό, ὅπως λέμε. Ἡ φωνή τόν βοήθοῦσε πολὺ, ἀλλά καί ἡ γερή του μνήμη. Κάποτε, νεώτερος ὅταν ἦταν, τόν κάλεσαν στό Δημαρχεῖο καί τόν ἠχογράφησαν καί μόνο του καί μέ ἄλλους Πολυγυρινούς καί Πολυγυρινές. Ἐκείνες οἱ ἠχογραφήσεις ἀποτελέσαν ἕνα δίσκο, πού κυκλοφόρησε στή δεκαετία τοῦ '70 μέ πολυγυρινὰ τραγούδια.

Εἶχε τό Βασίλη Καραβλαχιώτη, τόν περίφημο γκαϊντατζή, γαμπρό στήν ξαδέρφη του Μαρία Σταμνᾶ. Ἦταν φοβερό δίδυμο, ὁ Βασίλης νά παίξει γκαϊντα καί ὁ Χρήστος νά τραγουδάει. Αὐτό τό θυμήθηκε κάποτε στό Αἰβαλί, πού εἶχαμε πάει, καί ὁ Νίκος Ζέρβας καί μέ ἐνθουσιασμό φώναξε:

– Ἄ, ρέ Χρήστο, νά εἶχαμε τώρα καί τόν Καραβλαχιώτη μέ τή γκαϊντα καί τ'νάξουμε ἕναν χουρὸ μέσα στ' Αἰβαλί!

Στο μοναστήρι

Τότε ἦταν, πού μᾶς τραγούδησε καί τό *Μέ γέλασαν μιά χαραυγή τῆς ἀνοιξης τ' ἀηδόνια*, χαρακτηριστικό τραγούδι γιά τή ματαιότητα αὐτῆς τῆς ἐφήμερης ζωῆς. Τ' ἀηδόνια τῆς ἀνοιξης, πού συμβολίζουν τίς πρόσκαιρες χαρές τοῦ ἀνθρώπινου βίου, παρέσυραν μέ τή γλυκιά λαλιά τους τόν θνητὸ ἄνθρωπο, πού νόμιζε ὅτι θά ἦταν παντοτινὸς πάνω στή γῆ. Μέσα σέ λίγους λιτούς στίχους ἡ σοφὴ δημοτικὴ

μουσα συμπύκνωσε τό μέγιστο αὐτό πρόβλημα τοῦ ἀνθρώπου. Καί ὅταν ὁ Κύριος τῆς ζωῆς καί τοῦ θανάτου ἀποφάσισε νά καλέσει κοντά του τόν πολὺ ἀγαπητό μας συμπολίτη Χρήστο Κωνσταντίνου Κουκουμπῆ καί νά τόν ξεκουράσει ἀπό τούς πολλούς κόπους μιᾶς αἰωνόβιας ζωῆς, ἦταν ἡ καρδιά τῆς ἀνοιξης, τότε πού

*λαλοῦν τά ἀηδόνια τό πρωί μέ τή δροσιά,
γεια σου, Χρήστο λεβεντιά!*

Σκέφτομαι καί λέω μετά βεβαιότητος ὅτι ἂν ὁ κυρ-Χρήστος εἶχε τήν εὐκαιρία νά λάβει μεγαλύτερη μόρφωση στή ζωή του, θά ἦταν ἴσως ἕνας λογοτέχνης, ποιητής, ἀφηγηματογράφος καί μουσικός μέ πτυχίο. Τίς περγαμηνές ὅμως πού δέν ἔλαβε ἀπό τήν κοσμικὴ παιδεία, τίς εἶχε ἤδη μέσα του, σπουδάζοντας στό σχολεῖο τῆς παράδοσης καί τοῦ λαϊκοῦ πολιτισμοῦ τοῦ τόπου μας. Ἦταν ἕνας χαρισματοῦχος ἄνθρωπος, ταπεινὸς καί ἀφανής, κρυμμένος πίσω ἀπὸ τήν κάπα τοῦ ἄσημου τσομπάνη...

Αἰωνία σου ἡ μνήμη, ἀξιομακάριστε καί ἀείμνηστε πατέρα μας! Μᾶς ἐμπιστευθήκες μιά πολὺτιμη πνευματικὴ κληρονομιά! Μακάρι νά φανοῦμε ἄξιοι συνεχιστές τῆς!

«ΠΑΛΙΟΓΙΑΤΡΕ, ΘΑ ΣΙ ΛΟΥΣΟΥ»

ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΣΙΚΟΥΛΑΣ

Ομ. Καθηγητής Παιδιατρικής Α.Π.Θ.

«Παλιόγιατρε, παλιόγιατρε, θα σι βάνου μέσ' σντ' κουπάνα¹ κι θα σι λούσου, παλιόγιατρε, θα σι λούσου πουλύ».

Η απειλή αυτή αποτελεί μια από τις πιο χαρακτηριστικές απειλές, που έχω δεχτεί από παιδάκια, ως παιδίατρος. Μου την εκτόξευσε κατά πρόσωπο ένα πατριωτάκι μου Χαλκιδιωτάκι αμέσως μετά το εμβόλιο, που του έκανα στο μπουτάκι του, ενώ το προσωπάκι του ήταν γεμάτο δάκρυα, μίσος και παράπονο για το «κακό», που του είχα κάνει εμβολιάζοντάς το!

Οι γιατροί γενικά είναι ένα αναπόφευκτο, ένα αναγκαίο κακό για τον άνθρωπο. Κανένας, εμού μη εξαιρουμένου, δεν θέλει να έχει επαγγελματικά πάρε-δώσε μαζί τους. Ενώπιον τους όμως όλοι συνηθίζουν να τους λένε «Γιατρέ μου, σωτήρα μου. Γιατρέ μου, απ' το Θεό και στα χέρια σου» κλπ κλπ. Όταν όμως δεν είναι ενώπιον τους οι γιατροί, αλλά ξοπίσω τους, όχι σπάνια, τους σέρνουν «τα εξ' αμάξης». Από μικρός άκουγα να λένε οι αγαπημένοι μου συμπατριώτες για τους γιατρούς: «Οπ' αλλού να τα δίνουμι τα λεφτά μας δε μας πειράζ' (ι). Τσ' γιατροί να μην τα δίνουμι». Άκουγα βέβαια και ακούω να λένε και άλλα πολλά ξοπίσω τους, «ων ουκ έστι αριθμός» και που τα περισσότερα δεν γράφονται. Αλλά μόνο ξοπίσω τους, ποτέ ενώπιον τους. Εμείς όμως οι παιδίατροι στον τομέα αυτόν εξαιρούμαστε. Τα παιδάκια, των οποίων παρακολουθούμε την υγεία, ό,τι αισθήματα νιώθουν για μας δεν τα εκφράζουν ξοπίσω μας, αλλά τα δείχνουν ενώπιον μας και άμεσα και όχι μόνο με λόγια απειλητικά και υποτιμητικά, αλλά και με έργα (γρατζουνίσματα, φτυσίματα, μαλλιοτραβήγματα, χαστούκια, μπουνιές, κλωτσιές κλπ)

Πράγματι τα αισθήματα που νιώθουν τα μικρά παιδιά (βρέφη και μικρά νήπια) είναι άκρως εχθρικά για εμάς τους παιδίατρος. Δύο είναι οι βασικοί λόγοι, που μας κάνουν μισητούς στα παιδάκια της ηλικίας αυτής. Ο πρώτος είναι το «**ξυλάκι**», το γλωσσοπίεστρο δηλαδή, που τους βάζουμε στο στόμα πάντα σχεδόν βίαια, παρά την θέλησή τους για να εξετάσουμε τις αμυγδαλές τους και ο δεύτερος και κυριότερος λόγος οι «**ενέσεις**», δηλαδή τα εμβόλια, που τους κάνουμε κατά τακτά διαστήματα πάντα βίαια και ποτέ με τη θέλησή τους. Αυτοί οι δυο λόγοι μας κάνουν μισητούς στα μικρά παιδάκια, που με την αδυναμία τους να καταλάβουν γιατί τους τα κάνουμε αυτά και με την αδυναμία

τους να υποκριθούν, μας δείχνουν, όπως είπα, ενώπιον μας και άμεσα τα αντιιατρικά τους αισθήματα.

Αργότερα βέβαια μεγαλώνοντας καταλαβαίνουν ότι αυτά που τους κάνουμε είναι για το καλό τους, ότι δεν είμαστε μπαμπούλες και μας εκδηλώνουν με συγκινητικό πολλές φορές τρόπο την αλλαγή των συναισθημάτων τους. Αργότερα όμως.

Η απειλή λοιπόν για «**το λούσιμο**» που δέχτηκα από το εν λόγω πατριωτάκι μου έχει χαραχθεί έντονα στη μνήμη μου και κάθε φορά που την ανακαλώ γεμίζει η ψυχή μου τρυφερότητα και συγκίνηση. Το πατριωτάκι αυτό, ένα αγοράκι ηλικίας 3-4 χρονών, μετά την εξέταση στην οποία το υπέβαλα με το «**ξυλάκι**» και την «**ένεση**» που του έκανα στο μπουτάκι του με κοίταξε ασκαρδαμυκτί με ένα φονικό και συγχρόνως γεμάτο παράπονο βλέμμα και είπε ενώπιον μου και κατάμουτρα και εις άπταιστον Χαλκιδικιώτικη ντοπιολαλιά αυτά που ανέφερα στην αρχή:

«Παλιόγιατρε, παλιόγιατρε θα σι βάνου μεσ' σντ' κουπάνα κι θα σι λούσου, παλιόγιατρε, θα σι λούσου πουλύ».

Δεν κατάλαβα ακριβώς το νόημα της απειλής του και το ρώτησα: «Τι θα με κάνεις, παιδάκι μου;». «**Θα σι λούσου, θα σι λούσου, παλιόγιατρε**» μου απάντησε και το βλέμμα έγινε φονικότερο και πιο παραπονεμένο. Πάλι δεν κατάλαβα το νόημα της απειλής του οπότε η μάνα του ανέλαβε να μου το εξηγήσει. «Κυρ-γιατρέ» μου λέει «το χειρότερο πράγμα για το παιδάκι μου αυτό είναι το λούσιμο. Όταν φέρνω την κουπάνα και το βάζω μέσα για να το λούσω γίνεται χαμός. Ακούει τις σιρίδες του όλη η γειτονιά. Πρέπει να το κρατούμε δύο-τρία άτομα για να καταφέρουμε να το λούσουμε. Γι' αυτό, καλέ μου γιατρέ, σε φοβερίζει ότι θα σε βάλει στην κουπάνα και θα σε λούσει, γιατί θαρρεί ότι θα σου κάνει το μεγαλύτερο κακό, τη μεγαλύτερη τιμωρία. Να το **συμπαθάς**² κυρ-γιατρέ μου»

Έμεινα άναυδος από την πρωτοτυπία της απειλής αυτής. Κατόν ησα όμως το φόβο για το λούσιμο που ήταν συνηθισμένος στα παιδάκια της εποχής εκείνης λόγω του τρόπου πού γινόταν το λούσιμο τότε: κουπάνα στη μέση του δωματίου, νερό κρύο ανακατωμένο με ζεστό νερό (που ενίοτε το ένα υπερίσχυε του άλλου και προκαλούσε δυσφορία), σαπούνια που παρασκευάζονταν στα σπίτια κι όταν σαπούνιζαν με αυτά τα μαλλιά έτσουζαν τα μάτια των παιδιών, που δεν μπο-

1. Κουπάνα: λεκάνη

2. Να το συμπαθάς: να το συγχωρείς (εξ ου και η έκφραση «με το συμπάθειο» τουτέστιν «μετά συγχωρήσεως»)

ρούσαν να τα κρατήσουν κλειστά. Έτσι κατανοώντας το δεν του κράτησα κακία! Το «**συμπάθησα**» όπως με συμβούλεψε η μαμά του. Το συγχώρεσα!

Όπως είπα, η απειλή αυτή του μικρού Χαλκιδικιώτη με αρκετές άλλες γεμίζουν την ψυχή μου τρυφερότητα και συγκίνηση όταν τις θυμάμαι. Ξαναβλέπω τα εχθρικά και παραπονεμένα προσωπάκια των άρτι εμβολιασθέντων υπ' εμού να με απειλούν για το «κακό» που τους έκανα. Δηλώνω όμως ευθαρσώς ότι είμαι

αθώος! Δεν τους έκανα κακό εμβολιάζοντάς τα, τους έκανα μεγάλο καλό, όπως με προστάζει η Επιστήμη, που υπηρετώ. Τα εμβόλια τότε και τώρα είναι η κύρια σωτηρία για την αντιμετώπιση όλων των μικροβίων και των ιών, που καταδυναστεύουν την ανθρωπότητα. Προσωπικά θα εξακολουθήσω να εμβολιάζω τα λατρεμένα μου παιδάκια και να ενθαρρύνω τους εμβολιασμούς έστω κι αν διατρέχω τον κίνδυνο να με «**βάλουν σε μια κουπάνα και να με λούσουν**»!

* * *

ΑΝΑΖΗΤΗΣΕΙΣ

ΣΤΑΥΡΟΣ ΑΥΓΟΛΟΥΠΗΣ

Ομ. Καθηγητής Αστρονομίας, Α.Π.Θ.

Με την Οκτωβριανή Επανάσταση του 1917, ο προσωπικός ιατρός του τσάρου Νικολάου Β' της δυναστείας Ρομανόφ, με την ειδικότητα του ορθοπαιδικού, έφυγε από τη Ρωσία και εγκαταστάθηκε στην Αμερική, όπου και η κόρη του σπούδασε ιατρική. Ο εγγονός του επηρεασμένος σε πολύ μεγάλο βαθμό από τις διηγήσεις του παππού του, καθώς σπούδαζε στην Αμερική και αυτός στην Ιατρική Σχολή, αποφάσισε να εγκαταλείψει τις πανεπιστημιακές σπουδές του και να αντιστρέψει σε κάποιο βαθμό το βέλος της πορείας της ζωής του παππού του.

Σαν πρώτη λύση στους προβληματισμούς του αυτούς, έχοντας μέσα του βαθιά τις Ορθόδοξες Χριστιανικές Παραδόσεις, που διδάχθηκε από τον παππού του, βρήκε την αναχώρησή του για το Άγιο Όρος, όπου υπάρχει το Ρώσικο Μοναστήρι του Αγίου Παντελεήμονος. Πραγματοποίησε την απόφασή του αυτή, αφού όμως προηγουμένως μελέτησε σημαντικά Θεολογικά Βιβλία.

Στο Άγιο Όρος η ενατένισή του προς το Θείο βρήκε την κατάλληλη ατμόσφαιρα, καθώς ξύπνησε μέσα του κάθε πτυχή κληρονομικότητας και κάθε άκουσμα από τον παππού του, ο οποίος έζησε πολύ κοντά στον βαθιά θρησκευόμενο Τσάρο Νικόλαο Β'. Έτσι, τα βήματά του γρήγορα τον οδήγησαν στη μεγάλη απόφαση να γίνει μοναχός στο Άγιο Όρος για τη λύση όλων των πνευματικών φοιτητικών του αναζητήσεων.

Η Ιερά Μονή της προτίμησής του ήταν από την αρχή ξεκάθαρη και έτσι εκάρη μοναχός στο Ρώσικο Μοναστήρι του Αγίου Παντελεήμονος. Στο Άγιο Όρος, μακριά από την πολύβουη Αμερική, όλα κυλούσαν ήρεμα και σιωπηλά. Κάτω από το ημίφως των κεριών ξετυλίγονταν μπροστά του οι ατελείωτες σελίδες των βίων των Αγίων και των καθημερινών εορτάσιμων ψαλμών μέσα σε μια βυζαντινή μυσταγωγία.

Η προσπάθεια, όμως, για ολονύκτια προσευχή με σκοπό την ταλαιπωρία του σώματος προς όφελος

της ψυχής τον βρήκε απροετοίμαστο, σύμφωνα με τα βιώματα του αμερικάνικου τρόπου ζωής, που είχε γνωρίσει. Ευτυχώς που η ομορφιά της πολυπόικλης αγιορείτικης άγριας φύσης, οι κρημνώδεις κατακόρυφες πλαγιές του κωνικού Άθωνα με την κορυφή του να καρφώνεται μεσουράνα και οι κατακάθαρες νύχτες με ολόγιοιμους αστέρια ουρανούς μακριά από τη φωτορρύπανση των πόλεων τον γοήτευαν και κρατούσαν σε καθημερινή ένταση το νου και τις αισθήσεις του.

Πέρασαν μερικά χρόνια μοναχισμού στο Άγιο Όρος και άρχισε να νοιώθει μέσα του την ανάγκη για μεγαλύτερη προσφορά στην κοινωνία ευρισκόμενος πιο κοντά στα καθημερινά προβλήματα των ανθρώπων. Ο Μητροπολίτης της Ιεράς Μητροπόλεως Ιερισσού, Αγίου Όρους και Αρδαμερίου αντιλήφθηκε τα χαρίσματά του για κοινωνική προσφορά και τον τοποθέτησε ιερέα στο χωριό μας, τη Μεγάλη Παναγία Χαλκιδικής.

Οι γονείς μου είχαν μια ιδιαίτερη αγάπη για την εκκλησία και με κάθε ευκαιρία προσέφεραν τις υπηρεσίες τους. Ο πατέρας μου μάλιστα πολύ συχνά μου επαναλάμβανε ότι από μικρός είχε μεγάλο μεράκι να γίνει ιερέας, αλλά, λόγω των προβλημάτων που αντιμετώπισε με την γερμανική κατοχή και με τον εμφύλιο πόλεμο, που ακολούθησε, δεν του δόθηκε αυτή η δυνατότητα. Είχε όμως χαρισματική ικανότητα στη βυζαντινή μουσική και πάντα άμισθα βοηθούσε τους ψάλτες και παρότι ήταν απόφοιτος μόνον της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης ήξερε να ψάλει όλα τα τροπάρια των Αγίων, τις Ιερές Ακολουθίες και μερικούς Αποστόλους ακόμη και χωρίς τα αντίστοιχα βιβλία.

Πίστευαν μάλιστα και οι δυο τους ότι «ο άνθρωπος έχει μόνον αυτά που δίνει» και επομένως πρέπει να μοιράζεται με τους συνανθρώπους του τα υλικά και πνευματικά αγαθά που αποκτά, γιατί έτσι μόνο όντως έχουν νόημα ύπαρξης και κατοχής. Υπηρετούσαν έμπρακτα, λοιπόν, και με αγάπη την έννοια της προσφοράς μέσα

στην καθημερινότητά τους και με τη λογική αυτή εύρισκαν συμπαράσταση και φιλοξενία και όλοι οι ιερείς που πρωτοέρχονταν στο χωριό μας.

Έτσι και ο νεοδιορισμένος ιερέας, ο παπα-Νικόδημος, επισκέπτονταν δύο και τρεις φορές την εβδομάδα το σπιτικό μας για συζήτηση με τον πατέρα μου σε εκκλησιαστικά θέματα, αλλά και για να απολαύσει καλομαγειρεμένα σπιτικά φαγητά από τη μητέρα μου. Η ζωή του είχε πλέον διαφοροποιηθεί αρκετά και συνεχώς αναζητούσε τρόπους για να βρσκεται κοντά στα προβλήματα και στις ανησυχίες των κατοίκων. Έτσι, τελικά και αγάπησε τους συγχωριανούς μας και αγαπήθηκε από αυτούς σε μεγάλο βαθμό.

Δεν έφυγε όμως από το μυαλό του η σκέψη για αναζήτηση όσο το δυνατόν περισσότερων ευκαιριών για μεγαλύτερη κοινωνική προσφορά και σε υψηλότερο βαθμό. Ο τόπος καταγωγής του παππού του ήταν συνεχώς στα όνειρά του, ενώ η Αμερική δεν απασχολούσε καθόλου πλέον τις σκέψεις του και πολύ σπάνια μιλούσε γι' αυτήν και για τις σπουδές του, που είχε εγκαταλείψει.

Έτσι κάποια χρονιά μετά το φοβερό πυρηνικό ατύχημα στο Τσέρνομπιλ που, ως γνωστό, συνέβη στις 26 Απριλίου 1986, αποφάσισε να πάει στο Κίεβο της Ουκρανίας. Το Κίεβο απέχει μόλις 140 χιλιόμετρα από το Τσέρνομπιλ και είχε πληροφορηθεί ότι στην περιοχή αυτή της Ουκρανίας υπήρχαν περισσότεροι από 200 χιλιάδες Ορθόδοξοι Χριστιανοί ελληνικής καταγωγής.

Πίστεψε ότι είχε τη δυνατότητα να προσφέρει πολλά σ' αυτούς τους ανθρώπους και μάλιστα ότι θα του δίνονταν αυτή η δυνατότητα στο χώρο της εκκλησίας του Κιέβου και έτσι έκανε το τρίτο μεγάλο βήμα στις αναζητήσεις, που κυριαρχούσαν στη ζωή του.

Στο Κίεβο γνώρισε από κοντά πολλές ελληνοορθόδοξες οικογένειες και γέμισε με πολλές αισιόδοξες ελπίδες για την πραγμάτωση των ονείρων του. Αμέσως μου ζήτησε να του αποστείλουμε με το τρένο όσα περισσότερα βιβλία όλων των τάξεων του Δημοτικού Σχολείου μπορούσαμε να εξοικονομήσουμε από τα περισεύματα των Δημοτικών Σχολείων της Θεσσαλονίκης. Με τη βοήθεια της συζύγου μου, που τότε ήταν καθηγήτρια της Αγγλικής Γλώσσας σε Δημοτικά Σχολεία της Θεσσαλονίκης, βρέθηκαν πολλοί δάσκαλοι που με ιδιαίτερη χαρά βοήθησαν και έτσι έφθασαν στο Κίεβο, στα χέρια του παπά- Νικόδημου αρκετά βιβλία για το πρόγραμμα εκμάθησης της Ελληνικής Γλώσσας, που είχε ήδη οργανώσει για τους μικρούς μαθητές.

Ενθουσιάστηκε τόσο πολύ από την πρόοδο των προσπαθειών του, ώστε το φθινόπωρο του 1995 με τη βοήθεια και της κυρίας Τατιάνας από το Κίεβο, που είχε εμπειρία στα κατηχητικά Σχολεία, τα οποία ο ίδιος είχε οργανώσει εκεί, έφερε στο χωριό μας αρκετά μικρά παιδάκια, που είχαν γεννηθεί το 1986, τη χρονιά του πυρηνικού ατυχήματος στο Τσέρνομπιλ.

Μόλις τα παιδάκια κατέβηκαν από το λεωφορείο στην πλατεία του χωριού, έτρεξαν διάφορες συγχωριανές μας, που εκτιμούσαν τον παπά-Νικόδημο, για να πάρουν κάποιο παιδάκι για φιλοξενία στην οικογένειά τους και το οποίο θα έμενε μαζί με τα δικά τους παιδιά. Η εβδομηκονταπεντάχρονη τότε μητέρα μου, που είχε πλέον πολλά ορθοπδικά προβλήματα έφθασε και αυτή σιγά-σιγά με το μπαστούνακι της, για να πάρει κάποιο παιδάκι στο φτωχικό σπιτάκι μας, όπου έμεινε με τον γεωργοκτηνοτρόφο πατέρα μου.

Ο παπά-Νικόδημος, που γνώριζε τα ορθοπδικά της προβλήματα, τη συμβούλεψε να πάρει τη δασκάλα των παιδιών, την κυρία Τατιάνα. Η κυρία Τατιάνα είχε καλές ηθικές, πνευματικές και χριστιανικές αρχές τις οποίες εκτίμησαν οι γονείς μου και έτσι έμεινε κοντά τους για αρκετούς μήνες και όταν ακόμη έφυγαν τα παιδάκια αυτά στο Κίεβο. Με τη βοήθεια μάλιστα κυρίως της μητέρας μου έμαθε πολύ γρήγορα, σε μερικές μόνον εβδομάδες, να μιλάει ελληνικά, διότι, όπως έλεγε, εύρισκε πολλές ομοιότητες με τα Ουκρανικά ως προς τις κλήσεις και τα γένη.

Η επικοινωνία με τους γονείς μου και όταν εκείνη επέστρεψε στο Κίεβο ήταν πολύ συχνή, ωστόσο διεκόπη ξαφνικά. Στις 17 Δεκεμβρίου 1997, το γνωστό Πιάκοβλεφ, το άτυχο αυτό αεροσκάφος με τους 72 επιβαίνοντες έπεσε στα χιονισμένα Πιέρια Όρη κάτω από πολύ άσχημες καιρικές συνθήκες. Δεν έχουμε μάθει ακόμη, εάν είναι αλήθεια αυτό που φοβούνται οι γονείς μου ή κάποια άλλη σύμπτωση συνέβη και διεκόπη η επικοινωνία τους. Αυτή η άλλη σύμπτωση εύχονταν οι γονείς μου, έως ότου ζούσαν, να συνέβη για το καλό της και να είναι εν ζωή.

Δυστυχώς, στις αρχές του 1998, διαδόθηκε στο χωριό μας ότι ο ήρωας της πραγματικής αυτής ιστορίας, ο παπά-Νικόδημος, με τις πολλές συνεχώς, κατά τη γνώμη του, αναβαθμιζόμενες αναζητήσεις του, άφησε πολύ νωρίς για την ηλικία του την τελευταία του πνοή στο Κίεβο αφήνοντας όμως σε εξελικτική τροχιά ένα μεγαλόπνοο σχέδιο υψηλής κοινωνικής και πνευματικής προσφοράς.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου εκφράζει τις ευχαριστίες του στην Κα **Καίτη Ζωγράφου – Αξιώτη** από την Αρναία για την προσφορά ενός πίνακα ζωγραφικής του Ν. Χατζηκυριάκου-Γκίκα (αντίγραφο), φόρο τιμής στον Γκρέκο.

Ο ΚΑΙΡΟΣ ΣΤΗ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΠΕΡΑΣΜΕΝΟ ΧΡΟΝΟ 2020

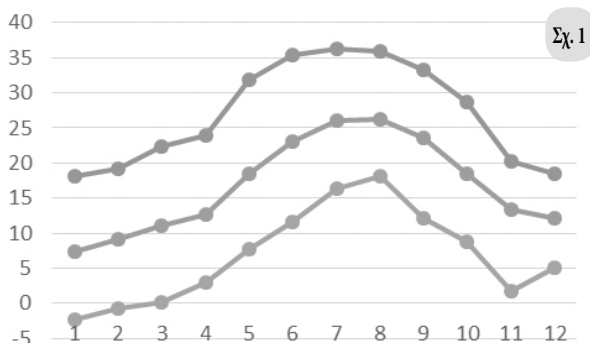
ΤΙΜΟΛΕΩΝ ΜΑΚΡΟΓΙΑΝΝΗΣ
Ομ. Καθηγητής Μετεωρολογίας Α.Π.Θ.

Ο όρος καιρός αναφέρεται, ως γνωστόν, στην εκάστοτε φυσική κατάσταση της ατμόσφαιρας. Εκτιμάται με τις τιμές των διαφόρων μετεωρολογικών παραμέτρων όπως: θερμοκρασία του αέρα, βροχόπτωση, ηλιοφάνεια, υγρασία του αέρα κ.α.

Στην παρούσα εργασία γίνεται αναφορά στις παραμέτρους: α) θερμοκρασία του αέρα και β) βροχόπτωση, σε διάφορες περιοχές της Χαλκιδικής.

Πηγή αυτών των δεδομένων υπήρξε, το αρχείο των μετεωρολογικών σταθμών Χαλκιδικής, το οποίο ανήκει στο Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών. Ο κρατικός αυτός φορέας έχει, φυσικά, και την επιστημονική ευθύνη. Αξίζει να σημειωθεί ότι με τις τιμές των διαφόρων μετεωρολογικών παραμέτρων, αυτού του δικτύου των σταθμών, καθίσταται δυνατή και η πρόγνωση του καιρού στη Χαλκιδική, με σημαντική αξιοπιστία, για ένα τριήμερο μπροστά. Ο κάθε ενδιαφερόμενος μπορεί, από οποιοδήποτε σημείο του πλανήτη, να γνωρίζει έτσι, καθημερινά, τα του καιρού της Χαλκιδικής μέσω της ιστοσελίδας: <http://www.meteo.gr>

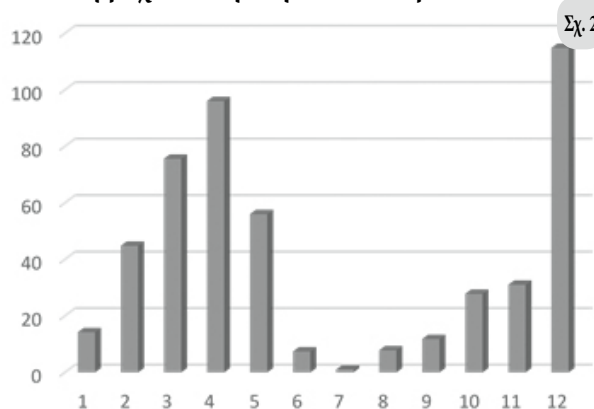
1. Η θερμοκρασία του αέρα στην Κασσάνδρεια

Σχ. 1. Η ετήσια πορεία της θερμοκρασίας του αέρα (°C) στην Κασσάνδρεια (μέγιστες, μέσες και ελάχιστες τιμές) κατά το έτος 2020.

Όπως είναι φανερό η μέση ετήσια κύμανση της θερμοκρασίας του αέρα, είναι απλή με μέγιστο (26.2) τον Αύγουστο και ελάχιστο (7.3) τον Ιανουάριο. Η κύμανση των απόλυτα μέγιστων τιμών είναι επίσης απλή, με μέγιστο (36.2), στις 31/7/20, και ελάχιστο (18.1) τον Ιανουάριο. Η κύμανση τέλος των απόλυτα ελάχιστων τιμών έχει κύριο μέγιστο (18.1) τον Αύγουστο και κύριο ελάχιστο (-2.3) στις 9/1/20.

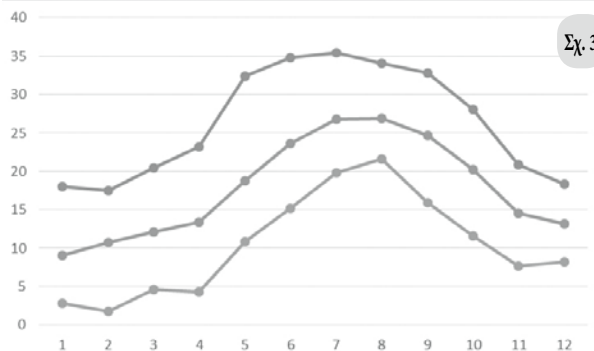
2. Η βροχόπτωση στην Κασσάνδρεια

Σχ. 2. Η ετήσια πορεία της βροχής (mm) στην Κασσάνδρεια κατά το έτος 2020

Όπως είναι φανερό ο μήνας με το μεγαλύτερο ποσό βροχής ήταν ο Δεκέμβριος (114.8) mm. Το ετήσιο βροχομετρικό ύψος ήταν 488.3 mm. Επειδή το μέσο ετήσιο βροχομετρικό ύψος στην Κασσάνδρεια είναι 540 mm, σημαίνει ότι κατά το έτος αυτό η συνολική ετήσια βροχόπτωση, ήταν αρκετά μικρότερη του μέσου όρου. Επισημαίνεται ότι το μεγαλύτερο ημερήσιο ποσό βροχής (37) mm σημειώθηκε στις 4/4/20.

3. Η θερμοκρασία του αέρα στον Νέο Μαρμαρά

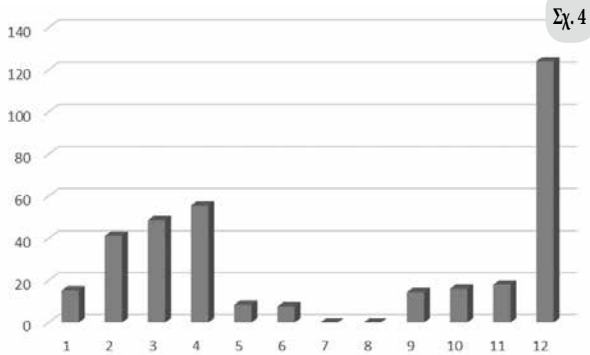

Σχ.3 Η ετήσια πορεία της θερμοκρασίας του αέρα στον Ν. Μαρμαρά (μέγιστες, μέσες και ελάχιστες τιμές) κατά το έτος 2020.

Από το Σχήμα 3 είναι φανερό ότι οι μέσες μηνιαίες τιμές εμφανίζουν απλή κύμανση με μέγιστο 26.9 °C τον Αύγουστο και ελάχιστο 9 °C τον Ιανουάριο. Η κύμανση

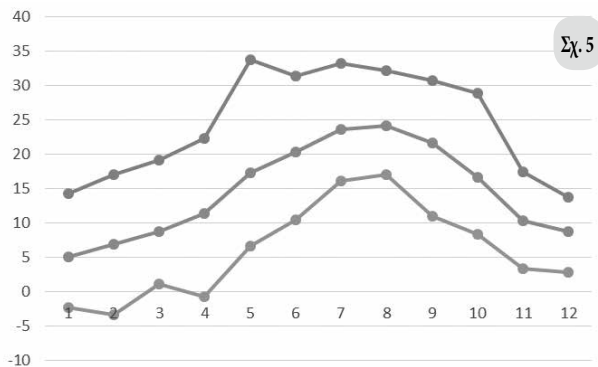
ση των **απόλυτα μέγιστων τιμών** είναι επίσης απλή με μέγιστο (35.4), 30 Ιουλίου και ελάχιστο (17.5), τον Φεβρουάριο. Η κύμανση τέλος των **απόλυτα ελάχιστων τιμών** είναι επίσης απλή με μέγιστο (21.6), τον Αύγουστο, και ελάχιστο (1.8) τον Φεβρουάριο.

4. Η βροχόπτωση στο Ν. Μαρμαρά

Από το Σχ. 4 προκύπτει ότι το μεγαλύτερο ποσό βροχής 124.6 mm έπεσε τον Δεκέμβριο και μετά τον Απρίλιο 55.6 mm. Το ετήσιο βροχομετρικό ύψος ήταν 349.6 mm, σχετικά μικρό. Το μεγαλύτερο ημερήσιο ποσό βροχής 37 mm σημειώθηκε 7 Δεκεμβρίου.

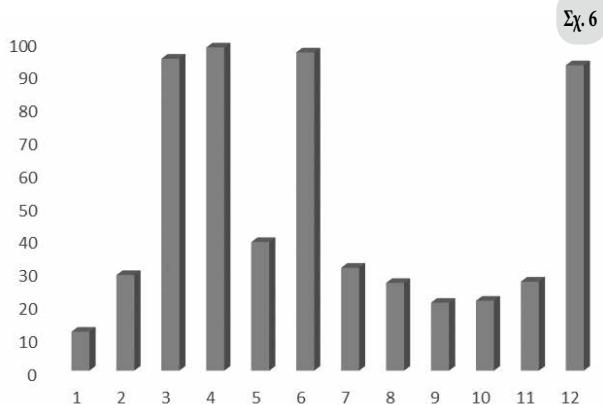
5. Η θερμοκρασία του αέρα στον Πολύγυρο

Σχ. 5 Η ετήσια πορεία της θερμοκρασίας του αέρα στον Πολύγυρο (**μέγιστες, μέσες και ελάχιστες τιμές**) κατά το έτος 2020.

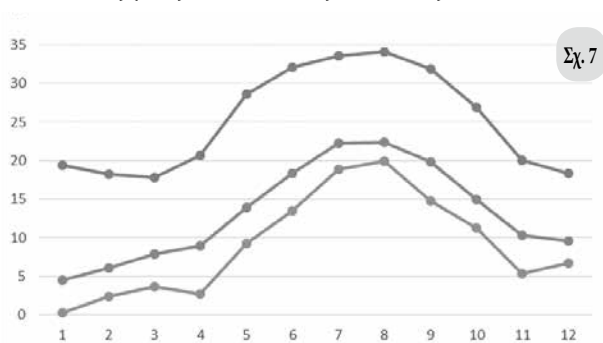
Από το Σχήμα 5 είναι φανερό ότι οι **μέσες** μηνιαίες τιμές εμφανίζουν απλή κύμανση με μέγιστο 22.4 °C τον Αύγουστο και ελάχιστο 5.1 °C τον Ιανουάριο. Η κύμανση των **απόλυτα μέγιστων τιμών** έχει μέγιστο (33.8), 16 Μαΐου και ελάχιστο (13.8), τον Δεκέμβριο. Η κύμανση τέλος των **απόλυτα ελάχιστων τιμών** είναι επίσης απλή, με μέγιστο (17.0), 7 Αυγούστου και ελάχιστο (-3.4), την 7η Φεβρουαρίου.

6. Η βροχόπτωση στον Πολύγυρο

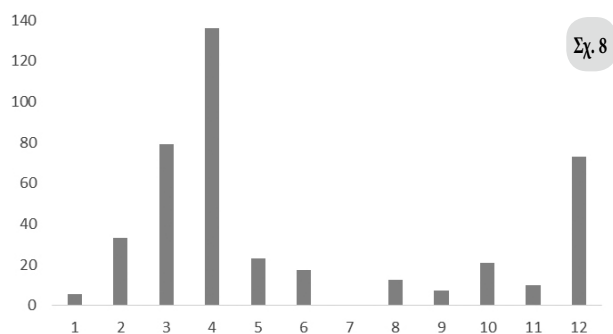
Από το Σχ. 6 προκύπτει ότι το μεγαλύτερο ποσό βροχής 98 mm έπεσε τον Απρίλιο και μετά τον Ιούνιο 96.5 mm. Το ετήσιο βροχομετρικό ύψος ήταν 588.2 mm. Το μέγιστο ημερήσιο ποσό 32.8 mm έπεσε 21 Ιουνίου.

7. Η θερμοκρασία του αέρα στο Στρατώνι

Από το Σχ. 7 είναι φανερό ότι οι **μέσες** μηνιαίες τιμές εμφανίζουν απλή κύμανση με μέγιστο 22.4 °C τον Αύγουστο και ελάχιστο 4.5 °C τον Ιανουάριο. Η κύμανση των **απόλυτα μέγιστων τιμών** είναι απλή, με κύριο μέγιστο (34.1), 9 Αυγούστου και κύριο ελάχιστο (17.8), 12 Μαρτίου. Η κύμανση τέλος των **απόλυτα ελάχιστων τιμών** είναι επίσης απλή, με μέγιστο (19.9), 28 Αυγούστου, και ελάχιστο (0.3), 8 Ιανουαρίου.

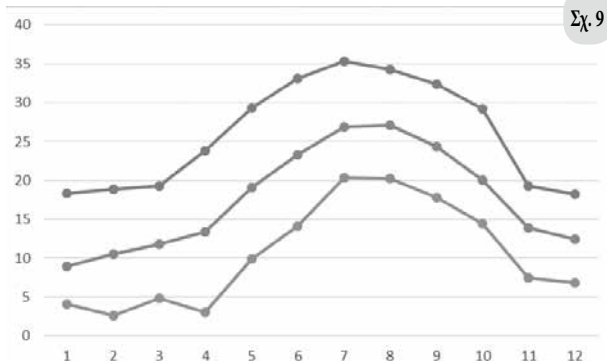
8. Η βροχόπτωση στο Στρατώνι

Από το Σχ. 8 προκύπτει ότι το μεγαλύτερο ποσό βροχής 136 mm έπεσε τον Απρίλιο και μετά τον Μάρ-

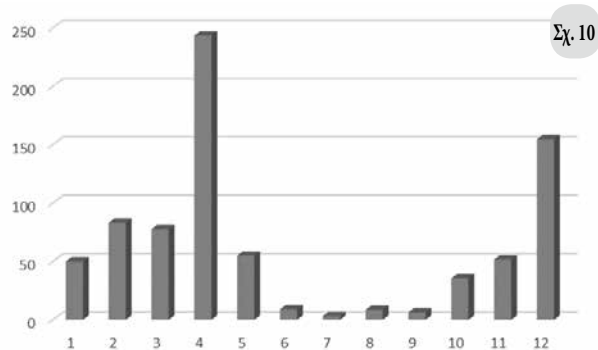
τιο 79 mm. Το ετήσιο βροχομετρικό ύψος ήταν 419 mm, σχετικά μικρό. Το μέγιστο ημερήσιο ποσό, 49 mm, έπεσε 5 Απριλίου.

9. Η Θερμοκρασία του αέρα στο Μοναστήρι Μ. Λαύρα του Αγίου Όρους

Από το Σχ. 9 προκύπτει ότι οι **μέσες** μηνιαίες τιμές εμφανίζουν απλή κύμανση με μέγιστο 27.1 C τον Αύγουστο και ελάχιστο 8.9 τον Ιανουάριο. Η κύμανση των **απόλυτα μέγιστων τιμών** είναι επίσης απλή, με μέγιστο (35.3), 31 Ιουλίου και ελάχιστο (18.2), 26 Δεκεμβρίου. Η κύμανση τέλος των **απόλυτα ελάχιστων τιμών** είναι απλή με μέγιστο (20.2), 20 Αυγούστου και ελάχιστο (2.6), 8 Φεβρουαρίου.

10. Η βροχόπτωση στο Μοναστήρι Μ. Λαύρα

Το μεγαλύτερο ποσό βροχής 243.4 mm έπεσε τον Απρίλιο και μετά τον Δεκέμβριο 154.6 mm. Το ετήσιο βροχομετρικό ύψος ήταν 777.8 mm. Το μέγιστο ημερήσιο ποσό 97.4 mm έπεσε 2 Απριλίου.

Σημ. Με βάση αυτές τις τιμές μπορεί να λεχθεί, κατ' εκτίμηση, ότι το κλίμα της Χαλκιδικής είναι **Θαλάσσιο Μεταβατικό (Μεσογειακό) με ήπιους χειμώνες και δροσερά, σχετικά, καλοκαίρια. Με άλλα λόγια πολύ κατάλληλο για Τουριστική Ανάπτυξη.** Στις 12/10/20 Υδροστρόβιλος (Σίφωνας Θάλασσας) εμφανίστηκε στη θάλασσα της Ν. Ποτίδαιας.

ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ Δ.Σ. ΓΙΑ ΠΛΗΡΩΜΗ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

Λόγω της έλλειψης εσόδων, εξαιτίας της πανδημίας και ελλείψει χορηγών καθίσταται προβληματική η συνέχιση της έκδοσης του περιοδικού μας. Γι' αυτό σας παρακαλούμε για την καταβολή της συνδρομής 2020 και 2021, διότι είναι πλέον η μοναδική πηγή εσόδων του Παγχαλκιδικού Συλλόγου.

Υπενθυμίζουμε ότι η συνδρομή 15 Ευρώ τον χρόνο μπορεί να καταβληθεί ηλεκτρονικά στον λογαριασμό της Τράπεζας Πειραιώς IBAN **GR 8001712330006233040032572** ή στον Ταμία και σε οποιοδήποτε άλλο μέλος του Δ.Σ. (με συνεννόηση) καθώς και στους παρακάτω συνεργάτες –εισπράκτορες

Ζηνοβία Πάχτα (τηλ. 6937313294) και **Ιπποκράτη Πάχτα** (τηλ.6947145119) για Θεσ/νίκη και Αρναία.

Νικόλαο Πιτσόρλα για Πολύγυρο και τα πέριξ (τηλ.6979816851)

Χρυσοβαλάντη Μπουλούση για την Κασσάνδρα τηλ.(6944989934)

Αθανάσιο Χατζηπαππά για τα Ν.Μουδανιά τηλ (τηλ.6976762043)

Σημειώνουμε ότι σύμφωνα με ρύθμιση που έκανε το Δ.Σ. με την καταβολή 30 ΕΥΡΩ των 2 τελευταίων ετών 2020 και 2021 καλύπτονται όλες οι συνδρομές των προηγούμενων ετών.

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ

Αγαπητά μέλη και φίλοι. Στην ιστοσελίδα του Συλλόγου ranchalkidikos.gr αναρτώνται ενδιαφέροντα θέματα του Συλλόγου μας και της Χαλκιδικής. Όσοι έχετε πρόσβαση στο διαδίκτυο (internet) προτείνουμε να επισκέπτεστε τακτικά την ιστοσελίδα και να προωθείτε τα θέματα αυτά σε γνωστούς και φίλους για ενημέρωσή τους και γνωριμία με τον Παγχαλκιδικό.

Το Δ.Σ.

Η δράση του Συλλόγου μας

Ο Εορτασμός της 200ης επετείου της μάχης των Βασιλικών του Ιουνίου του 1821

Την Κυριακή 13 Ιουνίου 2021 εορτάσθηκε με επισημότητα και με τα απαραίτητα υγειονομικά μέτρα, λόγω του Covid - 19, η 200η επέτειος της Μάχης των Βασιλικών, στην οποία ο Καπετάν Χάψας και τα παλικάρια του συγκρούστηκαν με πολυπληθέστερες τουρκικές δυνάμεις στην οποία πολέμησαν με απaráμιλλη ανδρεία και έπεσαν στο πεδίο της μάχης. 63 παλικάρια ήταν από τη Συκιά. Η Περιφερειακή Ενότητα Χαλκιδικής σε συνεργασία με τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο και τον Δήμο Πολυγύρου τίμησαν και φέτος την θυσία του Καπετάν Χάψα και των παλικαριών του, καθώς και το ολοκαύτωμα της Μονής της Αγίας Αναστασίας. Στην Ιερά Μονή της Αγ. Αναστασία τελέστηκε Αρχιερατικό Μνημόσυνο, χοροστατούντος του Σεβ. Μητροπολίτου Μιλήτου κ.κ. Αποστόλου. Τον πανηγυρικό της ημέρας εκφώνησε ο Πρόεδρος του Παγχαλκιδικού κ. Ιωάννης Κοτσάνης. Τελετάρχης της εκδήλωσης ο Γενικός Γραμματέας του Παγχαλκιδικού κ. Αστέριος Λυρτζής

Τον φετινό εορτασμό τίμησαν με την παρουσία τους και κατέθεσαν στεφάνια μετά την επιμνημόσυνο δέηση, στο μνημείο του Καπετάν Χάψα:

- ≈ Από την Ελληνική Κυβέρνηση ο Αναπληρωτής Υπουργός Εσωτερικών κ. Σταύρος Καλαφάτης.
- ≈ Από την Ελληνική Βουλή ο Βουλευτής Χαλκιδικής κ. Γεώργιος Βαγιωνάς.
- ≈ Ο εκπρόσωπος του Στρατηγού/Γ' Σ.Σ.
- ≈ Από την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας ο Αντιπεριφερειάρχης Χαλκιδικής κ. Ιωάννης Γιώργος
- ≈ Από το Δήμο Πολυγύρου ο Αντιδήμαρχος κ. Ιωάννης Σιμώνης.
- ≈ Από το Δήμο Θέρμης ο Αντιδήμαρχος κ. Στέλιος Γκιζάρης
- ≈ Από το Δήμο Σιθωνίας η Αντιδήμαρχος κα. Μαρία Λαθούρη - Πάργα
- ≈ Από το Δήμο Εμμανουήλ Παππά Σερρών ο Δήμαρχος

κ. Δημήτριος Νότας

≈ Από την Ελληνική Αστυνομία, ο Διευθυντής της Διεύθυνσης Αστυνομίας Χαλκιδικής.

≈ Από το Πυροσβεστικό Σώμα ο Διοικητής Πυροσβεστικής Υπηρεσίας Χαλκιδικής.

≈ Ο Πρόεδρος του Συνδέσμου Εφεδρων Αξιωματικών Χαλκιδικής κ. Νίκος Βασιλάκης

≈ Ο Πρόεδρος της Δημοτικής Κοινότητας Γαλάτιστας κ. Εμμανουήλ Σειράς.

≈ Ο Τοπικός Σύμβουλος της Κοινότητας Γαλαρινού κ. Δημήτριος Τζηρίνης

≈ Ο Πρόεδρος της Τοπικής Κοινότητας Εμμανουήλ Παππά κ. Γεώργιος Πάνου.

≈ Ο Πρόεδρος του Συλλόγου «ΕΜΜ. ΠΑΠΠΑ» ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ κ. Κάρσιος Βασίλης

≈ Ο Πρόεδρος του ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ «Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ» κ. Ιωάννης Κοτσάνης

≈ Ο Πρόεδρος του Συλλόγου Απανταχού Ταξιαρχιωτών Χαλκιδικής κ. Αστέριος Λυρτζής

≈ Ο κ. Αναγνωστάρας Μιχάλης από τη Νικήτη

Στην εκδήλωση εκτός των παραπάνω παραβρέθηκαν η Περιφερειακή Σύμβουλος κ. Κατερίνα Ζωγράφου, μέλη του Διοικητικού συμβουλίου του Παγχαλκιδικού, καθώς και άλλα μέλη του Συλλόγου, Δημοτικοί Σύμβουλοι των Δήμων Πολυγύρου και Αριστοτέλη και, ο Διοικητής του Νοσοκομείου Πολυγύρου κ. Δρ. Δεδελούδης Κωνσταντίνος, με την σύζυγό του κ. Ζαφειρούλα Μυλωνά Διευθύντρια Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Χαλκιδικής και το επίτιμο μέλος του Παγχαλκιδικού ο κοσμήτορας του μνημείου κ. Αστέριος Σαμαράς.

Στο τέλος κρατήθηκε ενός λεπτού σιγή και στη συνέχεια όλοι οι παραβρισκόμενοι έψαλαν τον Εθνικό Ύμνο. Μετά την επιμνημόσυνη δέηση και την κατάθεση στεφάνων στο χώρο του μνημείου, δεν έγινε η καθιερωμένη δεξίωση. Ο Αντιδήμαρχος Πολυγύρου κ. Ιωάννης Σιμώνης προσέφερε κέρασμα στους προσκεκλημένους σε καφετέρια στην Γαλάτιστα.

* * *

Η δράση άλλων φορέων

ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ

200 χρόνια από την Επανάσταση της Χαλκιδικής «Η φλόγα της μνήμης, φωτιά γνώσης για τις επόμενες γενιές», Παρασκευή 10/9 και Κυριακή 12 /9

Εκατοντάδες θεατές μοιράστηκαν το προηγούμενο τριήμερο, 10-12 Σεπτεμβρίου, μια ιστορική εμπειρία μνήμης και τιμής για την Επανάσταση της Χαλκιδικής το 1821, στα χώματα της "σποράς" της από τη Φιλική Εταιρεία, τον Εμμανουήλ Παππά και 3.000 περίπου άνδρες, 1.000 ήταν μοναχοί, εκεί που "άνθισε" και θέριψε από το Κοινό των Μαδεμοχωριτών, αλλά και εκεί που τελεί-

ωσε με την ύστατη ρανίδα αίματος των 400 Ιερισσιωτών που σφαγιάστηκαν στο Μαύρο Αλώνι.

Η αφηγηματική θεατρική παράσταση σε δύο εκδοχές, με θέμα «Η εξέγερση των Μαδεμοχωριτών», στο Άλσος Αριστοτέλη την Παρασκευή 10 Σεπτεμβρίου και με θέμα «Η θυσία των 400 Ιερισσιωτών στο "Μαύρο Αλώνι"» την Κυριακή 12 Σεπτεμβρίου, αποτέλεσε τη συμβολή του Δήμου Αριστοτέλη, στην επέτειο μνήμης από τα 200 χρόνια της Επανάστασης του 1821, που σημάδεψε ανεξίτηλα και την ιστορία της Χαλκιδικής.

Υπό τη σκηνοθετική επιμέλεια του Στέλιου Καλαϊτζή, οι

ηθοποιοί Στέλιος Ψαρουδάκης, Ευθύμης Γεωργόπουλος, Βιργινία Ταμπαροπούλου και Βασίλης Τιγκριστάρης, πλαισιωμένοι από τη Χορωδία Αρναίας, το Χορευτικό Συγκρότημα Αριστοτελείου Πνευματικού Κέντρου Αρναίας, τον Χορευτικό Σύλλογο «Καγκελευτός» και το Χορευτικό Τμήμα και τη Χορωδία του Συλλόγου «Κλειγένης» Ιερισσού, συνδυάζοντας αφήγηση και δραματοποιημένα αποσπάσματα, αντλώντας αυθεντικά κείμενα από τις ιστορικές πηγές, απέδωσαν μια παράσταση υψηλών προδιαγραφών, αφιερωμένη στις κορυφαίες στιγμές της αιματοκυλισμένης Επανάστασης της Χαλκιδικής. Τη μουσική της παράστασης επιμελήθηκε ο Μάνος Αντωνιάδης ενώ τα σκηνικά και τα κουστούμια η Ελένη Σουμή. «Θυμόμαστε ήρωες, τιμούμε αθάνατους, ακουμπάμε στην παρακαταθήκη εκείνων και την μεταλαμπαδεύουμε στις επόμενες γενιές» δήλωσε μετά την ολοκλήρωση των εκδηλώσεων ο Δήμαρχος Αριστοτέλη κ. Στέλιος Βαλιάνος. «Ευχαριστώ όλους όσοι εργάστηκαν για αυτό το εγχείρημα που θα μείνει μετά την κινηματογράφησή του, ως κληρονομιά για τις επόμενες γενιές, για τις οποίες όμως θα κάνουμε κάτι ακόμα. Σε επαφή και συνεργασία με το ΑΠΘ, θα επιδιώξουμε την καταγραφή της ιστορίας της Επανάστασης της Χαλκιδικής σε ένα σύντομο και επαρκώς περιεκτικό πόνημα, που θα κατατεθεί στο Υπουργείο Παιδείας με την πρόταση αυτό να ενταχθεί σε σχολικά εγχειρίδια της Α ή της Β λυκείου. Έτσι ώστε οι επόμενες γενιές, να μάθουν, πως αν δεν είχαν κρατηθεί εδώ τουρκικές δυνάμεις 30.000 ανδρών, χάρη στον αγώνα και τη θυσία των Χαλκιδικιωτών, οι δυνάμεις αυτές θα είχαν σπεύσει κατά των Ελλήνων που ξεσηκώθηκαν στον Μωριά, δίνοντας ενδεχομένως άλλη τροπή στην ιστορία. Πριν 200 χρόνια, η φλόγα γίνηκε φωτιά που ελεύθερωσε τελικά την Ελλάδα. Σήμερα, ανάβουμε τη φλόγα της μνήμης και μ' αυτή, μεταδίδουμε φωτιά γνώσης, στις γενιές που ακολουθούν...»

Τις εκδηλώσεις τίμησαν Ο Μητροπολίτης Ιερισσού κ.κ.Θεόκλητος (στο Μαύρο Αλώνι, και εκπρόσωπός του στο Άλσος Αριστοτέλη), εκπρόσωποι του Ελληνικού Κοινοβουλίου, εκπρόσωποι πρώτου και δεύτερου βαθμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των σωμάτων Ασφαλείας της περιοχής, πολιτιστικών φορέων και εκατοντάδες κάτοικοι του Δήμου

Από το Γραφείο Τύπου

Σ.Σ. Το Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού εκφράζει τα θερμά συγχαρητήρια τόσο για την άφθογη οργάνωση των εκδηλώσεων, όσο και για την ιδέα της πραγματοποίησης των αφηγηματικών αυτών θεατρικών παραστάσεων. Ο Παγχαλκιδικός Σύλλογος εκπροσωπήθηκε από τον Πρόεδρο του Δ.Σ.

Τουριστική σύμπραξη Δήμων της Ν.Α. Ευρώπης και νέες τεχνολογίες για τον θεματικό τουρισμό στο 2ο Φόρουμ Διαβαλκανικής Συνεργασίας

Κάλεσμα για σύμπραξη δήμων των Βαλκανίων σε συνεργατικά εγχειρήματα υπέρ των πολιτών τους, στο πνεύμα

της αριστοτελικής σκέψης για την Ιδανική Πολιτεία που έχει ως στόχο την ευημερία των πολλών και σε συνδυασμό με ευκαιρίες που παρέχουν οι νέες τεχνολογίες, αλλά και η συμπίεση στο πλαίσιο των ευρωπαϊκών θεσμών, απηύθυνε το Σάββατο 31/7 ο Δήμαρχος Αριστοτέλη κ. Στέλιος Βαλιάνος, από το βήμα του 2ου Φόρουμ Διαβαλκανικής Συνεργασίας που οργάνωσε ο Δήμος Αριστοτέλη, με τη συμμετοχή της Υφυπουργού Τουρισμού κ. Σοφίας Ζαχαράκη και του πρώην Υπουργού Μακεδονίας-Θράκης και νυν επικεφαλής της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του ΟΑΣΕ κ. Θεόδωρου Καράογλου.

Από τη εμβληματική Αγορά των Αρχαίων Σταγείρων, γενέτειρας του αρχαίου Έλληνα Μακεδόνα φιλοσόφου Αριστοτέλη και απευθυνόμενος στους προσκεκλημένους δημάρχους, διπλωμάτες και εκπροσώπους φορέων Αυτοδιοίκησης από την Ελλάδα, τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία, ο κ. Βαλιάνος αναφέρθηκε στην οικουμενικότητα και διαχρονικότητα των διδαγμάτων του Αριστοτέλη, επιχειρώντας αναγωγή των χαρακτηριστικών της "Ιδανικής Πολιτείας" του Σταγειρίτη φιλόσοφου, στον σύγχρονο κόσμο και στις δυνατότητες συνεργασίας βαλκανικών δήμων.

Η κ. Ζαχαράκη, σημείωσε μεταξύ άλλων, πως με τα συγκριτικά πλεονεκτήματα που διαθέτει, το μοναδικό φυσικό περιβάλλον, την ιστορία και τον πολιτισμό της, η Ελλάδα μπορεί και σκοπεύει να προχωρήσει πέρα από το μοντέλο «ήλιος-θάλασσα», επενδύοντας στις θεματικές μορφές τουρισμού, όπως είναι ο περιπατητικός: «Αυτοδιοίκηση και κυβέρνηση μπορούμε να συνεργαστούμε σε τέτοια ζητήματα που αφορούν άμεσα στην περιφερειακή ανάπτυξη.

Από την πλευρά του, ο κ. Καράογλου υπογράμμισε: «Και με το νέο ρόλο στον Οργανισμό για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη στηρίζω το Φόρουμ Διαβαλκανικής Συνεργασίας του Δήμου Αριστοτέλη, διότι οφείλουμε να επιβραβεύουμε κάθε δράση που προάγει και ενισχύει τις προσπάθειες για διαβαλκανική συνεργασία. Ιδιαίτερα εκείνες που έχουν αποστολή τους τη σύνθεση δυνάμεων και στον πυρήνα τους την κοινή ευρωπαϊκή πορεία. Ο Δήμος Αριστοτέλη καινοτομεί και πρωτοπορεί σ' αυτόν τον τομέα».

Αναλυτικά για τη ζωή και το έργο του Αριστοτέλη μίλησαν ο υπεύθυνος αρχαιολόγος των Αρχαίων Σταγείρων κ. Κώστας Παπαστάθης και ο αναπληρωτής προϊστάμενος της Εφορείας Αρχαιοτήτων Χαλκιδικής και Αγίου Όρους κ. Γιώργος Σκιαδαρέσης.

Το πρωί της ίδιας ημέρας, από το Άλσος του Αριστοτέλη στα Στάγειρα, ο Πρόεδρος της Επιτροπής Τουριστικής Προβολής & Ανάπτυξης του Δήμου Αριστοτέλη κ. Νίκος Αυγερινός με αναφορές στα «φυσικά» του Αριστοτέλη, παρουσίασε τον ολοκληρωμένο και χαρτογραφημένο Αριστοτελικό Περίπατο ως την κορυφαία διαδρομή του δικτύου μονοπατιών του Δήμου Αριστοτέλη. Αίσθηση προκάλεσε η νέα εφαρμογή για κινητά τηλέφωνα και

tablets, με την επωνυμία "Αριστοτέλης ο Συνοδοιπόρος", την οποία παρουσίασε ο μηχανικός πληροφορικής κ. Νίκος Πάχτας, με τον φιλόσοφο Αριστοτέλη να συνοδεύει τους περιπατητές στην περιήγησή τους και να τους περιγράφει στοιχεία της φιλοσοφίας του ενισχύοντας την εμπειρία του περιπάτου. Ο ψηφιακός Αριστοτέλης δημιουργήθηκε με τη βοήθεια ενός αλγόριθμου και με βάση τις ελάχιστες προτομές του Αριστοτέλη που έχουν βρεθεί. Μέσω των QR CODES του Άλσους, τα οποία παρουσίασε η πρόεδρος της ΑΞΤΑΔΑ ΑΕ κ. Μαρία Ελένη Ζαμάνη, οι σύνεδροι είχαν την ευκαιρία να συνδέσουν τις δικές τους έξυπνες συσκευές με το road book του τοπικού περιπατητικού δικτύου και να βρουν όσες πληροφορίες χρειάζονται, παρέχοντας μια ολοκληρωμένη εμπειρία της περιοχής.

Από τις παράλληλες εκδηλώσεις της διοργάνωσης, ξεχώρισαν οι τρεις ξεναγήσεις των συμμετεχόντων με τη συνδρομή αρχαιολόγων και στελεχών του ΥΠΠΟ, στον Αριστοτελικό Περίπατο και στα Σιδηροκάυσια στα Στάγειρα, στον αρχαιολογικό χώρο των Αρχαίων Σταγείρων στην Ολυπιάδα και στην Μονή Ζυγού και στον Πύργο της Ουρανούπολης και το Μοναστηριακό Δείπνο στη μνήμη του Γέροντα Επιφάνειου του Μυλοποταμινού.

Τέλος, στο πλαίσιο του forum, παρουσιάστηκε από την αρωματοποιό – βοτανολόγο κ. Ζωή Στράντζαλη, από το Στρατώνι και το βοτανικό άρωμα με το όνομα «Αριστοτελικόν», το οποίο, εμπνευσμένο και δημιουργημένο από τα βότανα του Αριστοτελικού Όρους, θα αποτελέσει – μεταξύ άλλων – έναν από τους τρόπους διείσδυσης της Ανατολικής Χαλκιδικής στην ινδική τουριστική αγορά.

Στις συναντήσεις και στις παράλληλες εκδηλώσεις του 2ου Φόρουμ Διαβαλκανικής Συνεργασίας, συμμετείχαν μεταξύ άλλων ο πρώην Πρόεδρος της Βουλγαρίας κ. Rosen Plevnelievπου κάθε καλοκαίρι παραθερίζει στον Δήμο Αριστοτέλη, ο Δήμαρχος του Τσάρεβο της Βουλγαρίας κ. Georgi Larchev, οι Δήμαρχοι Καλαμαριάς κ. Γιάννης Δαρδαμανέλης, Κορδελιού-Ευόσμου κ. Κλεάνθης Μανδαλιανός, Νέας Ζίχνης κ. Παντελής Μπόζης, οι Περιφερειακοί Σύμβουλοι Κεντρικής Μακεδονίας κ. Κατερίνα Ζωγράφου (ως εκπρόσωπος του Περιφερειάρχη κ. Απόστολου Τζιτζικώστα) και κ. Ελένη Φύκα, διπλωμάτες από τη Βουλγαρία, τη Σερβία και τη Ρουμανία, ο Πρόεδρος της Συγκλήτου του Πανεπιστημίου Πετρελαίου και Αερίου της Κωσταντζα Ρουμανίας που μετέφερε και τον χαιρετισμό του Δημάρχου της Κωσταντζα κ. Vergil Tsitac, ο Πρόεδρος του Επιμελητηρίου Χαλκιδικής κ. Γιάννης Κουφίδης, αντιδήμαρχοι και στελέχη των Δήμων Λαγκαδά, Αμφίπολης, Δράμας, Κιλκίς, Αλεξάνδρειας, Θέρμης, Σερρών και Βέροιας, αντιπροσωπεία της Ένωσης Ελλήνων Ρουμανίας, ο πρόεδρος του Παγχαλκιδικού Συλλόγου, επιχειρηματίες από τον κλάδο του τουρισμού, καθώς και δημοσιογράφοι από την Ελλάδα και βαλκανικές χώρες.

Από το Γραφείο Τύπου

ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΣΙΘΩΝΙΑΣ

51ος Διεθνής Κολυμβητικός Διάπλους Τορωναίου Κόλπου, Σάββατο 17 Ιουλίου 2021

Παρά τις αντίξοες συνθήκες λόγω του Covid-19, με σεβασμό στην ιστορία του θεσμού, η Εκπολιτιστική Εταιρεία Νέων Νικήτης «Ο ΣΙΘΩΝ» κατάφερε και φέτος να φέρει εις πέρας τη διοργάνωση του 51ου Διεθνή Κολυμβητικού Διάπλου του Τορωναίου κόλπου, χωρίς βέβαια την οργάνωση παράλληλων εκδηλώσεων και τελετών έναρξης και τερματισμού. Ο αγώνας έγινε κανονικά με τα μέτρα ασφαλείας που επέβαλαν οι συνθήκες. Οι στιγμές που μας χάρισαν φέτος οι κολυμβητές μας ήταν μοναδικές και γεμάτες ένταση και συγκινήσεις και μας δίνουν δύναμη να συνεχίσουμε την προσπάθεια να οργανώνουμε τον πιο όμορφο και φιλόξενο κολυμβητικό διάπλου. Ο αγώνας τα είχε όλα και μας θύμισε εκείνον τον πρώτο διάπλου των «6 τρελών».

Από την εκκίνηση μπροστά από το ξενοδοχείο Παλλήνη

Πανέμορφες εικόνες, ευτράπελα, μαγικές στιγμές και σκηνές κατά τη διάρκεια του αγώνα, υπέροχο κολύμπι, πολύ αλάτι, υποδοχή απ' τους φίλους, στεφάνι ελιάς, και υποδοχή από εκπροσώπους του Δήμου Σιθωνίας. Ο ΤΟΡΩΝΑΙΟΣ ΕΙΝΑΙ ΕΔΩ...

Οι εραστές της κολύμβησης για πολλά χρόνια θα βαφτίζονται στα νερά της πιο όμορφης ερωτικής θάλασσας στα νερά του ΤΟΡΩΝΑΙΟΥ. Γιατί στη φιλόξενη Νικήτη, αυτός ο αγώνας ανήκει σε όλους τους λάτρεις της μαραθωνίας κολύμβησης και της θάλασσας.

Στην προσπάθεια αυτή συνέβαλλαν τα μέγιστα: η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας και ιδιαίτερα η Περιφερειακή Ενότητα Χαλκιδικής και ο Αντιπεριφερειάρχης κ. Ιωάννης Γιώργου, ο Δήμος Σιθωνίας και ο δήμαρχος κ. Κυπαρίσσης Ντέμπλας, η Κοινότητα Νικήτης, η Δημοτική επιχείρηση Σιθωνίας, οι Δημοτικοί Σύμβουλοι του Δήμου μας, η ΕΡΤ3 για την κάλυψη του αγώνα, τα τοπικά μέσα μαζικής ενημέρωσης, το halkidikigrblogspot ο κ. Θανάσης Θωμάς, η ηλεκτρονική εφημερίδα Chalkidiki Politiki. Ένα μεγάλο ευχαριστώ στους κολυμβητές που τίμησαν με την παρουσία τους στον φετινό αγώνα, στους Εθελοντές μας που ήταν όλες τις μέρες εκεί στην πρώτη γραμμή, τα σκάφη συνοδείας των αθλητών, τα ταχύπλοα που βοήθησαν στην ομαλή εξέλιξη και τη νομιμότητα

του αγώνα, σε όλους τους επαγγελματίες της Νικήτης που ενίσχυσαν οικονομικά την προσπάθειά μας, στους Έλληνες διασώστες για τη βοήθειά τους, αλλά πάνω από όλα στους χιλιάδες επισκέπτες που έδωσαν δυναμικό παρών και χειροκρότησαν τη μεγαλειώδη προσπάθεια των αθλητών με δάκρυα χαράς και συγκίνησης.

Ανανεώνουμε το ραντεβού μας για τον 52ο Διεθνή Κολυμβητικό Διάπλου του Τωρωναίου κόλπου το Καλοκαίρι του 2022

Κατάταξη 51ου Διεθνούς Κολυμβητικού Διάπλου Τωρωναίου κόλπου

ΧΡΥΣΙΚΟΠΟΥΛΟΣ ΣΠΥΡΟΣ 8:19':33", ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ: 8:28'32", ΚΟΥΡΛΙΟΥΡΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ 8:36'50", ΒΟΣΝΑΚΙΔΗΣ ΜΙΧΑΗΛ: 8:47'55", ΑΓΓΟΥΡΑΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ 8:54'20", ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ ΑΡΗΣ 9:09':00", BOGDAN ZURBAGIU 9:45':00", ΣΤΟΓΙΑΝΙΔΟΥ ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ 9:56'10", ΙΓΓΛΕΖΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ 11:39':05", ΧΑΤΖΗΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΣΟΥΛΤΑΝΑ 11:40':11", EDUART AGOLLI: 12:02':06, ΜΑΓΚΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ :12:08':14", ΜΠΑΜΠΑΝΙΚΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ 12:09':18", ΚΥΦΩΝΙΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ 13:42':14", ΚΟΥΤΛΙΑΝΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ 13:52':12", ΧΑΤΖΗΜΠΕΝΣ ΙΩΑΝΝΗΣ 14:54':20", ΚΑΡΑΜΟΥΤΣΟΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ ΜΕ ΧΡΗΣΗ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ 1ΜΙΛΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΚΤΗ 13:50':15", ΔΕΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΕ ΤΗΝ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ Η ΨΙΛΟΛΟΓΝΟΥ ΣΟΦΙΑ 6:30':05"

Έκθεση γλυπτικής στον Τεχνοχώρο ΑΠΟΘΗΚΗ στην παραλία της Νικήτης, Παρασκευή 2/7/2021

Ο Δήμαρχος Σιθωνίας με τον καλλιτέχνη

Μια σπάνια έκθεση γλυπτικής εγκαινιάσε στον Τεχνοχώρο ΑΠΟΘΗΚΗ στην παραλία της Νικήτης ο Δήμαρχος Σιθωνίας Κυπαρίσσης Ντέμπλας, δίνοντας το εναρκτήριο λάκτισμα των φετινών θερινών πολιτιστικών δράσεων. Ο καταξιωμένος δημιουργός Θόδωρος Παπαγιάννης που πέρασε στην ιστορία της ελληνικής γλυπτικής με το μοναδικό του ύφος, με έργα που κοσμούν μουσεία, ιδιωτικές συλλογές και το Προεδρικό Μέγαρο, παρουσιάζει μια σύνθεση από μνημειώδη γλυπτά που σπάνια εμφανίζονται λόγω μεγέθους.

Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους η αντιδήμαρχος Πολιτισμού Κατερίνα Γιουβαρλάκη, ο πρόεδρος της Κοινότητας Νικήτης Στυλιανός Κωστίκας, Ο Αντιπρόεδρος του Παγαλκιδικού Συλλόγου κ. Οικονόμου, Δημοτικοί και τοπικοί σύμβουλοι, εκπρόσωποι φορέων και πολιτιστικών οργανισμών καθώς και πλήθος κόσμου. Ο Δήμαρχος Κυπαρίσσης Ντέμπλας τόνισε την κρίσιμη σημασία τέτοιων πολιτιστικών γεγονότων για την περιοχή, τα οποία αναβαθμίζουν την εμπειρία του επισκέπτη και γίνονται μοχλός ενίσχυσης και προβολής της εικόνας της Σιθωνίας, τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Η αντιδήμαρχος Πολιτισμού Κατερίνα Γιουβαρλάκη από την πλευρά της υπογράμμισε τη σταθερή προσήλωση της Δημοτικής Αρχής στη στρατηγική αναβάθμισης των πολιτιστικών και τουριστικών υπηρεσιών που παρέχει ο Δήμος Σιθωνίας σε κατοίκους και επισκέπτες.

Αξίζει να σημειωθεί ότι την έκθεση επισκέφτηκε Ο Max Polyakov, διεθνής επιχειρηματική προσωπικότητα της αεροδιαστημικής, ιδρυτής της FireFly Aerospace και συνεργάτης της NASA. Κατά την επίσκεψή του στη Σιθωνία εντυπωσιάστηκε τόσο από τις φυσικές καλλονές του τόπου όσο και από το πολιτιστικό έργο που επιτελείται από την Αντιδημαρχία Πολιτισμού.

Επισκεπτόμενος τον Τεχνοχώρο ΑΠΟΘΗΚΗ στη Νικήτη, εξέφρασε τη θέλησή του να στηρίξει έμπρακτα τις προσπάθειες της Δημοτικής Αρχής, συμμετέχοντας χορηγικά σε μελλοντικές εκθέσεις και πολιτιστικά δρώμενα.

ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗΣ ΙΕΡΙΣΣΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ ΚΑΙ ΑΡΔΑΜΕΡΙΟΥ

Εκδήλωση για τα 200 χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση του '21. Σάββατο 5/9 και Κυριακή 6/9/2021

Με λαμπρές εκδηλώσεις στην Ιερισσό,η Μητρόπολη Ιερισσού, Αγίου Ορους και Αρδαμερίου τίμησε τα 200 χρόνια από την κήρυξη της Ελληνικής Επανάστασης του 1821.

Η Μητρόπολη σε συνεργασία με τον Δήμο Αριστοτέλη, υπό την αιγίδα και σύμφωνη έγκριση της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος, γιόρτασε το γεγονός με κάθε μεγαλοπρέπεια και λαμπρότητα.

Στο πλαίσιο της εκδήλωσης μίλησε ο καθηγητής και προκοσμήτορας της Θεολογικής Σχολής του Α.Π.Θ., Μιχαήλ Τρίτου με θέμα: «Η προσφορά των Νεομαρτύρων στο δούλο Γένος».

Ο Μητροπολίτης Κασσανδρείας διάβασε το μήνυμα της Ιεράς Συνόδου, το οποίο μεταξύ άλλων ανέφερε: "Η Χαλκικδική πρωταγωνίστησε κατά το πρώτο έτος της Ελληνικής επαναστάσεως. Άλλωστε είχε ρίξει τον σπόρο του ο Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός, ο οποίος πέρασε από τα μέρη αυτά και δικαίως τιμάται από τον ευλαβή λαό της Χαλκικδικής μέχρι και σήμερα. Είχαν ποτίσει το δέντρο της ελευθερίας και οι πολυάριθμοι νεομάρτυρες της Χαλκικδικής, άνδρες και γυναίκες.

Ο Σερραίος Εμμανουήλ Παπάς άφησε τις επιχειρήσεις

και το εμπόριο και προσέφερε ότι είχε για τον αγώνα. Ξεσήκωσε το Άγιο Όρος και τους μοναχούς, Έλληνες της Χαλκιδικής Χερσονήσου.

Ποιος μπορεί να λησμονήσει τις μάχες στη Ρεντίνα και στα Βασιλικά;

Τη θυσία του καπετάν Χάψα;

Τη σφαγή 400 κατοίκων της Ιερισσού το 1822;

Ποιος μπορεί να ξεχάσει την εθνική δράση των Ιεραρχών, του Ιερισσού, Ιγνατίου, του Αρδαμερίου, Ιγνατίου και του Μαρωνείας, Κωνσταντίου εκ Μαντεμοχωρίων Χαλκιδικής;

Ποιος μπορεί να αρνηθεί την γενναιότητα των κληρικών των μοναχών και των λαϊκών οι οποίοι έδωσαν τα πάντα για την Ελλάδα και την απελευθέρωση.

Η Εκκλησία της Ελλάδος τιμά τον αγώνα όλων των Ελλήνων κατά την διάρκεια της εθνεγερσίας και προβάλλει ως πρότυπα στους νέους μας την αγωνιστικότητα και το ελληνορθόδοξο φρόνημα των προγόνων μας».

Ακολούθησε μουσικοχορευτική εκδήλωση από την τριακονταμελή Χορωδία Βυζαντινή Κυψέλη, με η συνοδεία παραδοσιακών οργάνων, με χοράρχη τον μουσικολογιάτη Πρωτ. π. Χρήστο Κυριακόπουλο, Γεν. Αρχ. Επίτροπο Ιεράς Μητροπόλεως Κηφισίας, Αμαρουσίου και Ωρωπού. Παραδοσιακούς εθνικούς χορούς παρουσίασε το χορευτικό συγκρότημα της Ιερισσού.

Στην εκδήλωση η οποία σημείωσε μεγάλη επιτυχία παραβρέθηκαν οι Μητροπολίτες Ιερισσού, κ.κ Θεοκλήτος, Κασσανδρείας κ.κ. Νικόδημος και Μαρωνείας και Κομοτηνής κ.κ. Παντελεήμων. Επίσης ο αντιπεριφερειάρχης Χαλκιδικής, κ. Γιάννης Γιώργος, και η Περιφερειακή σύμβουλος κ. Κατερίνα Ζωγράφου οι δήμαρχοι Αριστοτέλη, κ. Στέλιος Βαλιάνος και Λαγκαδά, κ. Γιάννης Ταχματζίδης, η πρόεδρος του Δημ. Συμβουλίου κ. Μ. Ενεχλίδου, οι Αντιδήμαρχοι του Δήμου Αριστοτέλη, κ. Αντωνίου, (ο οποίος είχε όλη την προετοιμασία της εκδήλωσης), κ. Θαλασσινός, κ. Αυγερινός, κ. Ατζιαμής, και κ. Κεφαλάς Πολυγύρου κ. Κομπόγιαννος και κ. Ζαγκίλας, Δημοτικοί Σύμβουλοι των δύο Δήμων και πρόεδροι κοινοτήτων, ο αστυνομικός Διευθυντής Χαλκιδικής κ. Γεώργιος Παπαδόπουλος, ο Λιμενάρχης Ιερισσού κ. Ευθύμιος Πέτρου, ο πρόεδρος του Παγχαλκιδικού Συλλόγου κ. Γιάννης Κοτσάνης και άλλοι εκπρόσωποι φορέων και Συλλόγων της Χαλκιδικής.

Την εκδήλωση έκλεισε ο Μητροπολίτης Ιερισσού κ.κ. Θεοκλήτος, ο οποίος συνοψίζοντας το μήνυμα της βραδιάς τόνισε μεταξύ άλλων. Η Εκκλησία από το 1453 μέχρι το 1821 είχε εθναρχικό ρόλο στο υπόδοιλο γένος. Πέτυχε δε να τηρήσει αλώβητα: α) τη γλώσσα μας β) το ένδοξο ιστορικό παρελθόν μας και γ) την αποφυγή του εξισλαμισμού, με τη θυσία των ρασοφόρων τέκνων της και της γενιάς των νεομαρτύρων.

Την Κυριακή 5 Σεπτεμβρίου, συνεχίστηκαν οι επετειακές εκδηλώσεις της Ιεράς Μητροπόλεως. Στον Ιερό Ναό Αγίου Νικολάου Ιερισσού τελέστηκε πολυαρχιερατική Θεία

Λειτουργία προς τιμή των υπό των Οθωμανών αδικώς σφαγιασθέντων αδελφών ημών επί τη Εθνική Παλιγγενεσία, προεξάρχοντος του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κασσανδρείας κ.κ. Νικοδήμου, εκπροσώπου της Ιεράς Συνόδου, και συλλειτουργούντων των Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτών Μαρωνείας κ.κ. Παντελεήμονος, και Ιερισσού κ.κ. Θεοκλήτου. Ομιλητής της ημέρα ο Σεβ. κ. Παντελεήμων ο οποίος συνεδίασε θαυμάσια την θυσία των προγόνων μας του 1821 με τα Ευαγγελικά και Αποστολικά μηνύματα της ημέρας.

ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΚΟΙΝΟΒΙΑΚΗΣ ΜΟΝΗΣ ΑΓΙΟΥ ΚΟΣΜΑ ΑΡΝΑΙΑΣ. Πνευματικό Συμπόσιο. Δευτέρα 23/8 και Τρίτη 24/8

Η Ιερά Μητρόπολη Ιερισσού Αγίου Όρους και Αρδαμερίου σε συνεργασία με την Ιερά Γυναικεία Κοινοβιακή Μονή Αγίου Κοσμά του Αιτωλού στην Αρναία, οργάνωσε με την ευκαιρία της εορτής του Αγίου Κοσμά στις 23 και 24 Αυγούστου, Πνευματικό Συμπόσιο με θέμα "ΑΓΙΟΣ ΚΟΣΜΑΣ Ο ΑΙΤΩΛΟΣ ΕΜΠΝΕΥΣΤΗΣ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ 1821" με το παρακάτω πρόγραμμα.

Την Δευτέρα 23 Αυγούστου το απόγευμα στο Α' Μέρος του Συμποσίου εισηγητές ήταν ο κ. Δημ. Κύρου, φιλόλογος και ιστορικός με θέμα "Η εξέγερση της Χαλκιδικής το 1821" και ο Αρχιμανδρίτης π. Χρυσόστομος Μαιδώνης με θέμα "Ακολουθώντας τα ίχνη του Πατροκοσμά στην Αφρική".

Την Τρίτη 24 Αυγούστου τελέστηκε Πανηγυρική Αρχιερατική Θεία Λειτουργία ιεουργούντος του Σεβ. Μητροπολίτη κ.κ. Θεοκλήτου και Ιερό Μνημόσυνο υπέρ των εργασθέντων και πεσόντων για την διάσωση των δασών.

Στο Β' μέρος του Συμποσίου την Τρίτη, εισηγητές ήταν ο κ. Κων/νος Χολέβας, πολιτικός επιστήμων-συγγραφέας με θέμα "Το 1821 σήμερα. Τα επίκαιρα μηνύματα του Αγίου Κοσμά και της Ελληνικής Επανάστασης" και η κ. Άννα Καρμανίδου, Αναπληρώτρια καθηγήτρια Εκκλησιαστικής Γραμματείας με θέμα "Ο Πατροκοσμάς και το όραμα της Χριστιανικής Ρωμιοσύνης".

Το συμπόσιο γίνεται κάθε χρόνο με μεγάλη επιτυχία.

Την οργανωτική επιτροπή του Συμποσίου αποτελούσαν ο Αρχ. Χρ. Μαιδώνης και οι κ.κ. Ιωάννης Κέκερης, Δημ. Κύρου και Χαρ. Λαζαρίδης.

Σ.Σ. *Το Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού συγχαίρει θερμά τους συντελεστές των παραπάνω εκδηλώσεων της Ιεράς Μητροπόλης.*

ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ

Εκδήλωση για τα 200 χρόνια από την Μάχη και το Ολοκαύτωμα, Κυριακή 13/6

Με ιδιαίτερη λαμπρότητα και με την τήρηση όλων των προβλεπόμενων μέτρων σχετικά με τον περιορισμό της πανδημίας πραγματοποιήθηκε την Κυριακή 13 Ιουνίου η επίσημη έναρξη των εκδηλώσεων για τα 200 χρόνια

από τη Μάχη και το Ολοκαύτωμα των Βασιλικών. Στις 10 το πρωί έγινε η δοξολογία στον ιερό ναό Αγίου Γεωργίου των Βασιλικών, χοροστατούντος του σεβασμιότατου μητροπολίτη Κασσανδρείας κ. Νικόδημου. Η κύρια τελετή έναρξης πραγματοποιήθηκε στην πλατεία Χάνια των Βασιλικών, στο χώρο μπροστά από το μνημείο της Μάχης. Η τελετή ξεκίνησε με την έπαρση της ελληνικής σημαίας καθώς και του αυθεντικού λάβαρου της Επανάστασης το οποίο έφεραν στο χώρο γυναίκες των Βασιλικών οι οποίες το είχαν υψώσει τις προηγούμενες εβδομάδες σε παλιό αργαλειό.

Ακολούθησε κατάθεση στεφάνων από τον δήμαρχο Θέρμης Θεόδωρο Παπαδόπουλο, τον εκπρόσωπο του Κοινοβουλίου, βουλευτή Θεόδωρο Καράογλου, τον εκπρόσωπο του Περιφερειάρχη Κεντρικής Μακεδονίας, αντιπεριφερειάρχη Σωτήρη Μπάτο και τον πρόεδρο της Κοινότητας Βασιλικών Αστέριο Καρακώττα. Οι ίδιοι, απηύθυναν στη συνέχεια σύντομο χαιρετισμό.

Την καθολική συμμετοχή των κατοίκων των Βασιλικών στις εκδηλώσεις υπογράμμισε στο χαιρετισμό του ο πρόεδρος του τοπικού συμβουλίου κ. Καρακώττα.

Στην τελετή έναρξης των εκδηλώσεων παρέστησαν επίσης οι βουλευτές Σάββας Αναστασιάδης, Δημήτρης Βαρτζόπουλος, Σωκράτης Φάμελλος, Δώρα Αυγέρη, Γιώργος Αρβανιτίδης, Λεωνίδα Στολτίδης, Κωνσταντίνα Αδάμου, Γιώργος Στεφανίδης εκπρόσωπος του κόμματος "Ελληνική Λύση", ο διευθυντής Τροχαίας Θεσσαλονίκης, ταξίαρχος Θωμάς Γέρμανος, ο διοικητής του Αστυνομικού Τμήματος Θέρμης Οδυσσέας Σαληκυριάκης, περιφερειακοί σύμβουλοι, αντιδήμαρχοι του δήμου Θέρμης, επικεφαλής των δημοτικών παρατάξεων και δημοτικοί σύμβουλοι Θέρμης, τοπικοί σύμβουλοι των Βασιλικών και πλήθος κόσμου.

ΠΟΡΕΙΑ ΜΝΗΜΗΣ

Στις 6 το απόγευμα εκατοντάδες κάτοικοι κάθε ηλικίας συμμετείχαν στην Πορεία Μνήμης, βαδίζοντας στη διαδρομή που ακολούθησαν οι μαχητές, από τα Βασιλικά μέχρι το σημείο όπου έγινε η ιστορική Μάχη.

ΣΤΑ ΒΑΣΙΛΙΚΑ

Πρόγραμμα εκδηλώσεων για τα 200 χρόνια από την Έναρξη του μεγάλου Αγώνα

Το πλήρες πρόγραμμα των εκδηλώσεων και των δράσεων "**Σπαράγματα Μνήμης**" 4 Ιουλίου, 20.30, Θερινό Κινηματοθέατρο Φώφης Πατίκα. Θεατρικό δρώμενο από τη Θεατρική Ομάδα Βασιλικών με δραματοποίηση πραγματικών περιστατικών της Μάχης και του Ολοκαυτώματος, βασισμένη σε αφηγήσεις και μνήμες κατοίκων της περιοχής.

Το Λειβάδι στον Αγώνα 18 Ιουλίου, 20.00, Πλατεία Χάνια. Εκδήλωση αφιερωμένη στη συμμετοχή και τη θυσία των Λειβαδιωτών στην επανάσταση της Χαλκιδικής και τη μάχη των Βασιλικών. Με την επιμέλεια του Εκπολιτιστικού Συλλόγου Λειβαδιωτών.

Παραδοσιακή μουσική 18 Σεπτεμβρίου, 20.00, Πλα-

τεία Χάνια. Μουσική συνάντηση με παραδοσιακά συγκροτήματα των χωριών της επανάστασης με μοιρολόγια της περιοχής.

Όπως παλιά 18 Σεπτεμβρίου, 21.00, Πλατεία Χάνια. Αναβίωση παραδοσιακών γεύσεων από αρτοποιούς, κρεοπώλες, αγρότες και οινοπαραγωγούς των Βασιλικών.

Προβολή ντοκυμαντέρ 25 Σεπτεμβρίου, 20.00, Θερινό Κινηματοθέατρο Φώφης Πατίκα. Προβολή ντοκυμαντέρ με θέμα τη Μάχη και το Ολοκαύτωμα των Βασιλικών.

Τα Βασιλικά και η ευρύτερη περιοχή το 1821 16 Οκτωβρίου, 09.00, Αίθουσα Δημοτικού Συμβουλίου Βασιλικών. Επιστημονική ημερίδα για την ανάδειξη των ιστορικών, κοινωνικών και πολιτισμικών γεγονότων λίγο πριν και μετά τη Μάχη στα Βασιλικά.

Εκθεση Ζωγραφικής και Εικαστικών Οκτώβριος, Αίθουσα Πολιτισμού και Αμφιθέατρο σχολείου. Έκθεση ζωγραφικής παιδιών του Νηπιαγωγείου και των τριών πρώτων τάξεων του δημοτικού, καθώς και εικαστικών δημιουργιών μαθητών όλων των σχολικών βαθμίδων.

Ανάπτυξη, η σύγχρονη επανάσταση 3 Νοεμβρίου, 10.30, Αίθουσα Δημοτικού Συμβουλίου Βασιλικών. Εσπερίδα με θέμα την επανάσταση που θα φέρει την ανάπτυξη. Καινοτομία επιχειρήσεων, νέες καλλιέργειες, προώθηση παραδοσιακών προϊόντων, συνεταιρισμοί και συνέργειες.

Τελετή λήξης 12 Δεκεμβρίου, 11.00, Αίθουσα Δημοτικού Συμβουλίου Βασιλικών. Τιμητική εκδήλωση για τα μέλη των επιτροπών, τους φορείς και τους εθελοντές. Απονομές βραβείων για τους μαθητικούς διαγωνισμούς. Προβολή οπτικοακουστικού υλικού από τις εκδηλώσεις. Απολογισμός προγράμματος.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Κέντρο Ιστορικής Πληροφόρησης Στην αίθουσα του Δημοτικού Συμβουλίου. Εγκατάσταση και λειτουργία Μόνιμου Κέντρου Ιστορικής Πληροφόρησης με τη μορφή έκθεσης για την επανάσταση της Χαλκιδικής και τη Μάχη και το Ολοκαύτωμα των Βασιλικών.

Infokiosk Στην πλατεία Χάψα. Δημιουργία μιας ψηφιακής διαδραστικής εφαρμογής εμβαπτισμένης πραγματικότητας με περιεχόμενο σχετικό με τη Μάχη των Βασιλικών και την συμβολή της στην Επανάσταση του 1821. Η εφαρμογή θα εμφανίζει ένα διαδραστικό παιχνίδι κατανόησης, με τη μορφή quiz, που θα απευθύνει ερωτήσεις πολλαπλών επιλογών στους θεατές.

Έκδοση Ιστορικού Βιβλίου Έκδοση βιβλίου το οποίο θα συγκεντρώνει όλα τα ιστορικά στοιχεία της Μάχης και του Ολοκαυτώματος των Βασιλικών και θα αποτελέσει έγκυρη βάση τεκμηρίωσης για τους ιστορικούς, τους μελετητές και τους εκπαιδευτικούς.

vasilika200.gr Δημιουργία ιστότοπου που θα λειτουργήσει ως κέντρο ιστορικής αναφοράς της Μάχης των Βασιλικών, πληροφορίες για το πρόγραμμα των εκδηλώσεων, τις συμμετοχές και τα αποτελέσματα των διαγωνισμών.

Η σημαία της επανάστασης Οι γυναίκες των Βασιλικών υφαίνουν σε παραδοσιακό αργαλιό την αυθεντική σημαία της επανάστασης.

Μαθητικός διαγωνισμός δημιουργικής γραφής Οι μαθητές γνωρίζουν τη Μάχη των Βασιλικών ως κομμάτι της ιστορίας τους και της εθνικής τους συνείδησης, αναδεικνύουν το ιστορικό γεγονός και τη σημασία του και εκφράζονται βιωματικά για τα ιδανικά της ελευθερίας και της δημοκρατίας αλλά και την ευθύνη της προάσπισής τους. Αφορά τους μαθητές των Λυκείων, των Γυμνασίων και των τριών μεγαλύτερων τάξεων του Δημοτικού όλων των σχολείων του Δήμου Θέρμης.

Η επανάσταση με τα μάτια των παιδιών Οι μαθητές των νηπιαγωγείων και των τριών πρώτων τάξεων του Δημοτικού αποτυπώνουν ζωγραφίζοντας τη δική τους αντίληψη για την ελευθερία.

Σ.Σ. Το Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού συγχαίρει τον Δήμο Θέρμης και την κοινότητα Βασιλικών για τις σπουδαίες εκδηλώσεις που προγραμματίσαν.

ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΠΕΤΡΟΚΕΡΑΣΩΝ

**Εκδήλωση μνήμης και τιμής για τα 200 χρόνια από τον "Χαλασμό" των Πετροκεράσων το 1821
Κυριακή 8 Αυγούστου 2021**

Με περηφάνια και λαμπρότητα η Κοινότητα των Πετροκεράσων τίμησε την επέτειο των 200 χρόνων από τον «ΧΑΛΑΣΜΟ» του ιστορικού αυτού χωριού το 1821. Το χωριό την εποχή εκείνη αριθμούσε 500 οικογένειες και υπέστη πραγματικό ολοκαύτωμα από τους Τούρκους που έλαβε χώρα τέλος Μαΐου αρχές Ιουνίου του 1821. Οι Αγαρηνοί αφού εξουδετέρωσαν την αντίσταση που πρόβαλε ο τοπικός οπλαρχηγός Ρήγας με τα παλληκάρια του, στο πεδίο της μάχης πολεμώντας γενναία, στον τόπο που και σήμερα αποκαλείται «στ'Ρήγα τ'λακούδα», έσφαξαν τους γέροντες του χωριού σε παρακείμενο ρέμα, πυρπόλησαν το χωριό και την εκκλησία και πούλησαν 400 Πετροκερασιώτες σκλάβους στα σκλαβοπάζαρα της Θεσσαλονίκης. Όσοι σώθηκαν έφυγαν για την Κασσάνδρα και το Αγ. Όρος.

Αδιάψευστη μαρτυρία του γεγονότος η εικόνα της Παναγίας της Οδηγήτριας με τις μαχαιριές του τέμπλου του Ιερού Ναού Προφήτου Ηλίου Πετροκεράσων, που διεσώθη από την πυρκαγιά και φέρει 7 μαχαιριές στο πρόσωπο της Θεοτόκου και 11 στο πρόσωπο του Χριστού μας από μαχαίρι τούρκικο. Στο κάτω μέρος της εικόνας οι Πετροκερασιώτες τοποθετήθηκαν το 1924 επιγραφή, την οποία και επισυνάπτομε για μαρτυρία αιώνια του φοβερού γεγονότος. (Βλ. σελ. 20)

Παρόντες στον εορτασμό μνήμης και τιμής των 200 χρόνων από την Παλιγγενεσία μας ήταν ο Πετροκερασιώτης Σεβ. Μητροπολίτης Ξάνθης και Περιθεωρίου κ. ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ, ακολουθούμενος από τον Διάκονό του π. Νεκτάριο και ο Μητροπολίτης μας κ. ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ. Τον

Μητροπολίτη μας πλαισίωσαν ο Παν. Αρχιμ. π. Θεόκλητος Παρδάλης και ο Διάκονός του π. Αμφιλόχιος Χαΐτας. Τους Ιεράρχες υπεδέχθη με χαρά ο Εφημέριος του Χωριού Αιδ. π. Μιχαήλ Γιαννάκοβ και ο Πρόεδρος της Κοινότητας κ. Αθανάσιος Καλαφάτης. Τα Ιερά Αναλόγια ετίμησαν με την παρουσία τους ο Πρωτοψάλτης της Ενορίας κ. Αθανάσιος Φράγκου και οι Μουσικολογίωτατο κ.κ. Παναγιώτης Γωνιάδης, Παναγιώτης Ζάπρης και Δημήτριος Κουκλιάτης. Ο Λαός του Θεού προσήλθε με μεγάλη χαρά στη Σύναξη με επικεφαλής τους Βουλευτές κ. Σάββα Αναστασιάδη και τις κυρίες Δώρα Αυγέρη και Κωνσταντίνα Αδάμου, τον Δήμαρχο Λαγκαδά κ. Ιωάννη Ταχματζίδη, τους Αντιδημάρχους κ. Ελευθέριο Τσακαλίδη και κα Ελισάβετ Κοτσώνη, την Πρόεδρο του Δημοτικού Συμβουλίου κ. Βασιλεία Λούρδα, τον Αντιδήμαρχο Πολυγύρου κ. Χρήστο Κομπόγιαννο, τον Γενικό Αστυνομικό Διευθυντή Θεσσαλονίκης Υποστράτηγο κ. Λάζαρο Μαυρόπουλο, τον Πρόεδρο του ΔΕΥΑΛ κ. Γεώργιο Ξενιτίδη, την Πρόεδρο του ΜΑΣ ΟΜΒΡΙΑΝΟΣ κ. Μαρία Ζαγορογιάννη, την Πρόεδρο του ΔΗΚΕΠ κ. Άννα Σαρίκου, τους Προέδρους των Κοινοτήτων Λειβαδίου κ. Δημήτριο Γουδήρα, Ζαγκλιβερίου κ. Νικόλαο Κοπαρανίδη, τον Πρόεδρο και Γ.Γ. του Παγχαλκιδικού Συλλόγου κ. Ιωάννη Κοτσάνη και Αστέριο Λυρτζή, τον Επίτιμο Πρόεδρο της Κοινότητας Πετροκεράσων και του Παγχαλκιδικού και εξαίρετο Εκπαιδευτικό κ. Μιχαήλ Καρτσιώτη, τον Περιφερειακό Σύμβουλο Κεντρικής Μακεδονίας κ. Κωνσταντίνο Πάλλα και άλλους.

Προ της απολύσεως ετελέσθη Ιερό Μνημόσυνο υπέρ αναπαύσεως των μαρτυρικών Πετροκερασιωτών του '21, ο δε άγιος Ξάνθης απηύθυνε μικρή προσλαλιά για το γεγονός του ολοκαυτώματος του '21, με επισφράγισμα την ανάγνωση από τον ιεροψάλτη κ. Φράγκου της επιγραφής που περικοσμεί την εικόνα της Παναγίας της Οδηγήτριας του τέμπλου αποτελεί και το ισχυρότερο τεκμήριο της θυσίας του χωριού.

Στη συνέχεια στο σημείο που έχει ανεγερθή τύμβος για τη θυσία του χωριού, το ονομαζόμενο «Πηγάδι της Ναννούδας» όπου έπεσε η ομώνυμη κοπελιά κυνηγημένη από τους Τούρκους για να αποφύγει την ατίμωση, εψάλη Τρισάγιο, κατετέθησαν στέφανοι και εψάλη ο Εθνικός Ύμνος.

Ακολούθησε στην Πλατεία του Χωριού εκδήλωση για το γεγονός της Ημέρας. Κεντρικός ομιλητής ο κ. **Μιχαήλ Καρτσιώτης** που γοήτευσε το ακροατήριο με τις γνώσεις και την παραστατικότητα του, όπως μέχρι σήμερα γνωρίζει να λαμπρύνει τον τόπο. Χαιρετισμούς απηύθυναν ο Πρόεδρος της Κοινότητας κ. Αθανάσιος Καλαφάτης, ο Δήμαρχος Λαγκαδά κ. Ιωάννης Ταχματζίδης και οι Σεβασμιώτατοι Μητροπολίτες Ιερισσού και Ξάνθης. Οι εκδηλώσεις έληξαν με λιτή Δεξίωση που παρέθεσε η Κοινότητα.

Από Δελτίο Τύπου
της Ιεράς Μητροπόλεως

ΤΟΥ 2ου ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΙΕΡΙΣΣΟΥ Εορτασμός των 200 χρόνων από την Επανάσταση

Οι μαθητές και μαθήτριες της Στ' τάξης του 2ου Δημοτικού Σχολείου Ιερισσοῦ γιορτάζουν την επέτειο των 200 χρόνων από την Ελληνική Επανάσταση και τιμούν τους εθνικοαπελευθερωτικούς αγώνες των Χαλκιδικιωτών αγωνιστών της περιοχής με ιδιαίτερο αφιέρωμα στη γιορτή λήξης της σχολικής χρονιάς.

Η διαθεματική προσέγγιση και ενασχόληση με την Επανάσταση στη Χαλκιδική το 1821 αποτέλεσε βασική προτεραιότητα και ευθύνη των δασκάλων της Στ' τάξης, κ. Ευδοκίας Κοκουβίνου και κ. Πηνελόπης Μαμάκου, από την έναρξη ης σχολικής χρονιάς, με την θερμή υποστήριξη και αμέριστη βοήθεια της Διευθύντριας κ. Σοφίας Υψηλάντη. Αρχικά διερευνήθηκε η αντίληψη που έχουν οι μαθητές/τριες για τον όρο «ήρωα» και η πρότερη γνώση τους για αγωνιστές του 1821 στην περιοχή της Ιερισσοῦ. Μετέπειτα, μέσα από την επαφή και γνωριμία με τα δημοτικά και κλέφτικα τραγούδια, εφαρμόζοντας την τεχνική της δημιουργικής γραφής, ζητήθηκε να περιγράψουν τη ζωή ενός κλέφτη γράφοντας το «Ημερολόγιο ενός κλέφτη» και αξιοποιώντας το αντίστοιχο λεξιλόγιο. Συνεχίζοντας το όμορφο και εποικοδομητικό ταξίδι στην Επανάσταση του 1821 στην περιοχή, μελετήθηκαν συγκεκριμένα κείμενα και άρθρα από βιβλία και περιοδικά : α) περιοδική έκδοση «Παγχαλκιδικός Λόγος» του Παγχαλκιδικού Συλλόγου «ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ», β) Πολιτισμικό Περιοδικό Ιερισσοῦ «Κύτταρο» και γ) «Χρονικά της Χαλκιδικής» από την Ιστορική και Λαογραφική Εταιρεία Χαλκιδικής και προβλήθηκε το βίντεο «Η επανάσταση στη Χαλκιδική το 1821» του αντιστράτηγου ε.α. κ. Κυρίμη σε συνεργασία με τον κ. Κοροδήμου, σκηνοθέτη του Πολεμικού Μουσείου Αθηνών. Έτσι διαμορφώθηκαν οι παρακάτω θεματικές ενότητες

ενασχόλησης: προσωπογραφία αγωνιστών του 1821 στην περιοχή της Ιερισσοῦ, η επαναστατική σημαία της Χαλκιδικής και η ιστορίας της, ιστορικά μνημεία της περιοχής, ιστορικά γεγονότα και παραδόσεις, τραγούδια και ποιήματα. Το αποτέλεσμα, μαγικό! Οι μαθητές/τριες αναζήτησαν, μελέτησαν, διερωτήθηκαν, επιβεβαίωσαν και γνώρισαν το ιστορικό «αποτύπωμα» των αγωνιστών προγόνων τους διερευνώντας τις ζωές και τις ηρωικές μάχες τους. Απέδωσαν καλλιτεχνικά τις προσωπογραφίες των οπλαρχηγών της Επανάστασης στη Χαλκιδική το 1821, του Σερραίου, έμπορου και τραπεζίτη, Εμμανουήλ Παπά και Καπετάν Στάμο Χάψα, το «λιοντάρι της Χαλκιδικής», από τα Παζαράκια (σημερινή Κρουσπηγή), και την επαναστατική σημαία της Χαλκιδικής, που αποτελεί υδραϊκό «δάνειο». Οδεύοντας προς την ολοκλήρωση της δράσης με την επανάσταση στη Χαλκιδική το 1821,

Μαθητές του 2ου Δημοτικού Σχολείου Ιερισσοῦ ζωγραφίζουν ήρωες της Χαλκιδικής

πραγματοποιήθηκε τηλεσυνάντηση με τον συντοπίτη ιστοριοδίφη κ. Χρήστο Καραστέργιο, όπου οι μαθητές/τριες έθεσαν ερωτήσεις αναφορικά με το θέμα και ακολούθησε μια ενδιαφέρουσα συζήτηση.

Το επισφράγισμα αυτής της δημιουργικής ενασχόλησης αποτέλεσε το θεατρικό δρώμενο με απαγγελίες ποιημάτων, τραγούδια, ιστορικές αφηγήσεις και παραδοσιακούς χορούς, αφιερωμένο στην ιστορία της περιοχής και στους ήρωες αγωνιστές του 1821. Τη διδασκαλία των παραδοσιακών χορών επιμελήθηκε η καθηγήτρια Γυμναστικής κ. Τάνια Αλεξίου. Επάξιοι συνεχιστές, οι μικροί μαθητές και μαθήτριες, απέδωσαν

με το μέγιστο των δυνατοτήτων τους τα κεκτημένα και μετέφεραν ρίγη συγκίνησης, ανασύροντας από το παρελθόν στιγμές ιστορικές, υπερηφάνειας, απεριόριστου θαυμασμού και ανυπέβλητου δέους.

Σ.Σ. Το Διοικητικό Συμβούλιο εκφράζει τα θερμά του συγχαρητήρια στους μαθητές και τους δασκάλους του σχολείου.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ – ΕΥΧΕΣ – ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Πολλοί ήταν και φέτος από τη Χαλκιδική οι επιτυχόντες στις Ανώτατες Σχολές. Νέοι δρόμοι ανοίγονται και νέα όνειρα πλάθουν τα παιδιά για το μέλλον. Είναι πράγματι ωραία η περίοδος της επιτυχίας μετά από έναν σκληρό αγώνα προετοιμασίας αρκετών ετών.

Μπράβο παιδιά.

Συγχαρητήρια και σε εσάς και στους γονείς σας που σας στηρίζουν και στους δασκάλους σας.

Τώρα που γίνετε φοιτητές ελάτε και στον Παγχαλκιδικό. Ελάτε να τον γνωρίσετε. Είναι ο Σύλλογος όλης της Χαλκιδικής από το 1903. Ελάτε να επικοινωνήσετε και με άλλα παιδιά, συμπατριώτες, φοιτητές. Θα το χαρείτε. Ο Σύλλογός θα σας προσφέρει ευκαιρίες για απασχόληση, ψυχαγωγία και θα σας στηρίξει στις σπουδές σας. (Διεύθυνση Παγχαλκιδικού Συλλόγου: Μαντώ Μαυρογένους 23, Τηλ. 2310 323839, 6936 950188)

Το Δ.Σ.

Αγιορείτικα νέα

Νέα επιστασία στο Άγιον Όρος

Παρουσία του ΥΦΥΠΕΞ Κώστα Βλάση πραγματοποιήθηκε τη Δευτέρα 14 Ιουνίου 2021 η τελετή της αλλαγής Επιστασίας στο Άγιον Όρος.

Επίσης παρέστησαν ο Αν. Πολιτικός Διοικητής κ. Αρίστος Κασμίρογλου, ο Πρόεδρος της Ελληνικής Λύσης κ. Βελόπουλος καθώς και αντιπρόσωποι των Ιερών Μονών.

Μετά το πέρας της σεμνής τελετής ακολούθησε στο Συνοδικό αγιορειτικό κέρασμα, και εν συνεχεία πραγματοποιήθηκε η πρώτη συνεδρία της Ιεράς Κοινότητας.

Νέος Πρωτεπιστάτης ανέλαβε ο **Γέροντας Γεώργιος Βατοπαιδινός**, ο οποίος διαδέχτηκε τον Γέροντα Παύλο Λαυριώτη.

Να αναφερθεί ότι τον νέο Πρωτεπιστάτη θα πλαισιώνουν τρεις Αντιπρόσωποι, ο Γέροντας Ιωσήφ Καρακαλλινός, ο Γέροντας Φιλόθεος Κουτλουμουσιανός και ο Γέροντας Θεοφάνης Σταυρονικητιανός.

Οι είκοσι Ιερές Μονές διαιρούνται σε πέντε τετράδες, καθεμιά από τις οποίες ασκεί ανά πενταετία για ένα έτος (από 1 Ιουνίου έως 31 Μαΐου του επομένου) την Ιερά Επιστασία. Οι μονές κάθε τετράδας αποστέλλουν κατ' έτος από ένα πρόσωπο με τα προσόντα που καθορίζονται και για τους αντιπροσώπους των μονών στην Ιερά Κοινότητα.

Οι τετράδες είναι οι εξής:

Α' Τετράδα: Μεγίστης Λαύρας, Δοχειαρίου, Ξενοφώντος, Εσφιγμένου

Β' Τετράδα: Βατοπεδίου, Κουτλουμουσίου, Καρακάλλου, Σταυρονικήτα

Γ' Τετράδα: Ιβήρων, Παντοκράτορος, Φιλοθέου, Σίμωνος Πέτρας

Δ' Τετράδα: Χιλανδαρίου, Ξηροποτάμου, Αγίου Παύλου, Γρηγορίου

Ε' Τετράδα: Διονυσίου, Ζωγράφου, Αγίου Παντελεήμονος, Κωνσταμονίου

Ο πρώτος τη τάξει κάθε τετράδας ονομάζεται Πρωτεπιστάτης ή Πρώτος, είναι ο πρόεδρος της Ιεράς Επιστασίας —χωρίς η ψήφος του να κατισχύει σε περίπτωση ισοψηφίας, οπότε και αποφασίζει η Ιερά Κοινότητα— και κρατεί «την του Πρώτου ράβδον». Δεν αποκλείεται ο αντιπρόσωπος της μονής στην Ιερά Κοινότητα να εκτελεί ταυτόχρονα και τα καθήκοντα του Επιστάτη, με εξαίρεση αυτόν της μονής στην οποία

ανήκει ο Πρωτεπιστάτης. Δηλαδή οι αντιπρόσωποι των μονών Μεγίστης Λαύρας, Βατοπεδίου, Ιβήρων, Χιλανδαρίου και Διονυσίου δεν μπορούν να εκτελούν παράλληλα και τα καθήκοντα του Πρωτεπιστάτη.

Η Ιερά Επιστασία εδρεύει και αυτή στις Καρυές, όπου διαρκώς διαμένουν οι Επιστάτες των μονών. Επιτρέπεται να απουσιάζουν, πλην του Πρωτεπιστάτη, εναλλάξ και κατά την ιεραρχική τάξη, μόνο όταν παρουσιάζεται επιστατικό καθήκον. Την Ιερά Κοινότητα και την Ιερά Επιστασία επικουρούν ο αρχιγραμματεύς και ο υπογραμματεύς.

Η σφραγίδα της Ιεράς Κοινότητας, αποτελούμενη από τέσσερα αποσπώμενα μέρη, καθένα από τα οποία φυλάσσεται από έναν Επιστάτη, παραδίδεται κάθε έτος στη νέα Ιερά Επιστασία.

Στις αρμοδιότητες της Ιεράς Επιστασίας ανήκει η διαχείριση του κοινού ταμείου, που ενεργείται με βάση προϋπολογισμό που έχει εγκριθεί από την Ιερά Κοινότητα.

Γενικότερα η Ιερά Επιστασία εκπροσωπεί την εκτελεστική εξουσία της Ιεράς Κοινότητας και εκπληρώνει συγχρόνως καθήκοντα δημαρχιακά και ειρηνοδικείου.

Αγιορείτικα νέα

Το Γενέθλιο του Τιμίου Προδρόμου και Βαπτιστού Ιωάννου στην Ι.Μ. Διονυσίου Αγίου Όρους

Με βυζαντινή μεγαλοπρέπεια εορτάστηκε την Τετάρτη 7 Ιουλίου 2021 το Γενέθλιο του Τιμίου Προδρόμου και Βαπτιστού Ιωάννου στην **Ι.Μ. Διονυσίου Αγίου Όρους**.

Στο πανηγυρίζον Καθολικό του Γενεσίου του Τιμίου Προδρόμου τελέστηκε Αρχιερατική Θεία Λειτουργία, στην οποία προεξήρχε ο Σεβ. Μητροπολίτης Σταγών και Μετεώρων κ. Θεόκλητος.

Επίσης συλλειτουργήσαν ο Ηγούμενος της Ιεράς Μονής Γέροντας Πέτρος και πλειάδα Ιερομονάχων.

Η **Ιερά Πατριαρχική και Σταυροπηγιακή Μονή Διονυσίου** είναι μία εκ των είκοσι μονών του Αγίου Όρους και κατατάσσεται πέμπτη (5η) στην ιεραρχική τάξη των Αγιορείτικων Μονών και ιδρύθηκε από τον όσιο Διονύσιο, τον εκ Κορησού Καστοριάς

Καθηγούμενος της Μονής είναι ο Αρχιμανδρίτης Πέτρος Διονυσιάτης.

Η Μοναστική δύναμη της Μονής, σύνολο μοναχών και εξαρτηματικών, κυμαίνεται σήμερα πάνω από 70 άτομα.

Βρίσκεται στη νοτιοδυτική πλευρά της χερσονήσου μεταξύ των μονών Γρηγορίου και Αγίου Παύλου. Είναι κτισμένη σε απόκρημνο παραθαλάσσιο βράχο ύψους 80 μέτρα από την επιφάνεια της θάλασσας, δίπλα στο λεγόμενο «αεροπόταμο», (μεγάλη κατεβασιά), σε μορφή πυργωτού κάστρου.

Ιδρύθηκε μετά τα μέσα του 14ου αιώνα από τον όσιο Διονύσιο, από την Κορησό Καστοριάς. Την ουσιαστική βοήθεια για την αποπεράτωση της έδωσε ο Αυτοκράτορας της Τραπεζούντας, Αλέξιος Γ' Μέγας Κομνηνός. Μετά την άλωση (1453) ευεργέτησαν τη μονή πολλοί ηγεμόνες της Μολδοβλαχίας.

Το Καθολικό της μονής Διονυσίου, τιμώμενο στο όνομα του Γενεσίου του Προδρόμου, οικοδομήθηκε λίγο πριν από τα μέσα του 16ου αιώνα (1537 - 1547) επί ηγουμενίας Ματθαίου. Η μονή Διονυσίου έχει δεκατέσσερα παρεκκλήσια. Οι τοιχογραφίες του καθολικού είναι του Τζώρτζη, μαθητή του Θεοφάνη. Στο Καθολικό της μονής και αριστερά της λιτής βρίσκεται το

θολωτό παρεκκλήσιο της Παναγίας του Ακαθίστου, με τοιχογραφίες του ζωγράφου Μακαρίου του 1615, όπου φυλάσσεται η ομώνυμη εικόνα της Παναγίας, έργο του Ευαγγελιστή Λουκά, φτιαγμένη από κηρομαστίχα. Αυτές επιζωγραφήθηκαν το 1890 από τον Μιχαήλ Καισαρέα. Στον περίβολο της μονής βρίσκονται επτά παρεκκλήσια του Αγίου Νήφωνα, του Αγίου Γεωργίου, των Αρχαγγέλων, του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου, με τοιχογραφίες στο νάρθηκα του 1608 των μοναχών Δανιήλ

και Μερκουρίου. Επίσης τα παρεκκλήσια του Αγίου Νικολάου και του Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου με τοιχογραφίες του 1795. Τέλος, έξω από τη μονή Διονυσίου βρίσκονται έξι παρεκκλήσια μεταξύ των οποίων, των δώδεκα Αποστόλων και το παρεκκλήσι των Αγίων Πάντων με τοιχογραφίες του 1627 από τον μοναχό Μερκούριο. Στο Κοιμητήριο

της μονής βρίσκεται ο τάφος του Αγίου Νήφωνα, μοναχού της μονής, Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης και αργότερα Πατριάρχη Κωνσταντινούπολης.

Στη Μονή αξιόλογες είναι οι τοιχογραφίες του Καθολικού, (1547), καθώς και οι τοιχογραφίες με τις περιφημες παραστάσεις από την Αποκάλυψη που βρίσκονται στον διάδρομο έξω από την τράπεζα, όπως και το ιερό σκευοφυλάκιο και η πλούσια ιστορική βιβλιοθήκη της Μονής. Στο σκευοφυλάκιο φυλάσσεται αρχιερατικός σάκος και επιγονάτιο του Αγίου Χρυσοστόμου Σμύρνης.

Η μονή Διονυσίου διαθέτει επτά εξαρτηματικά κελιά και το αντιπροσωπείο της στις Καρυές, του Αγίου Στεφάνου. Τα πέντε από τα επτά κελιά της μονής Διονυσίου βρίσκονται τις Καρυές, μεταξύ των οποίων το κελί Γενέσιο της Θεοτόκου, στην πλατεία του Πρωτάτου. Στις παρυφές της πολίχνης των Καρυών βρίσκεται το ιστορικό κελί Ευαγγελισμός της Θεοτόκου του 15ου αιώνα. Στα κελιά της διαμένουν συνολικά δέκα οκτώ μοναχοί. Επίσης έχει εξάρτημά της ένα Κάθισμα κοντά στην μονή. Σε μικρή απόσταση από τη μονή Διονυσίου, βρίσκεται το κάθισμα των Αγίων Αποστόλων, στο οποίο κατοικούσε ο μοναχός Θεόκλητος Διονυσιάτης.

Αναστηλώθηκε το εκκλησάκι των Αγίων Θεοδώρων στη Φούρκα

Τη διάσωση από τη φθορά του χρόνου μικρού ναού σπουδαίας ιστορικής σημασίας γιόρτασαν οι κάτοικοι του οικισμού των Πανεπιστημιακών του ΑΠΘ στη Φούρκα, στη Χαλκιδική.

Το εκκλησάκι των Αγίων Θεοδώρων ανεγέρθηκε γύρω στον 15ο αιώνα, σε μετόχι της Μονής Ιβήρων του Αγίου Όρους, δίπλα σε βρύση και ποτίστρα για τα ζώα, σε κατάφυτη περιοχή με έντονη αγροτική και κτηνοτροφική δραστηριότητα και αποτελούσε σημείο συνάντησης και επικοινωνίας του τοπικού πληθυσμού τις καθημερινές και τις γιορτές.

Την περίοδο της Επανάστασης του 1821 το εκκλησάκι καταστράφηκε και ανοικοδομήθηκε και πάλι το 1884, σύμφωνα με κτητορική επιγραφή.

«Πριν από πέντε χρόνια το κτίσμα άρχισε να καταρρέει. Προσπαθήσαμε να το προφυλάξουμε, όμως κατέστη επικίνδυνο για τους προσκυνητές και περιπατητές. Πήραμε την πρωτοβουλία όσοι μένουμε στον οικισμό να συγκεντρώσουμε πόρους και με τη βοήθεια εργολάβου το εκκλησάκι αναστηλώθηκε», δήλωσε στο Αθηναϊκό/Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων ο πρόεδρος της Διαχειριστικής Επιτροπής του οικισμού Πανεπιστημιακών ΑΠΘ, Παπακυρίτη, στη Φούρκα Κασσάνδρας Χαλκιδικής, Νίκος Καρακώστας.

Με αφορμή την αναστήλωση του ναού στον οικισμό Πανεπιστημιακών ΑΠΘ, την Κυριακή 18 Ιουλίου, στις 19.00, τελέστηκε Εσπερινός, στον οποίο παρευρέθηκαν μεταξύ άλλων ο αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, αρμόδιος για την Προώθηση του Ευρωπαϊκού Τρόπου Ζωής, κ. Μαργαρίτης Σχοινάς, ο οποίος κατάγεται από τη Φούρκα και απεύθυνε χαιρετισμό, η επικεφαλής του Γραφείου του Πρωθυπουργού στη Θεσσαλονίκη, κ.Μαρία Αντωνίου, ο περιφερειάρχης Κεντρικής Μακεδονίας, Απόστολος Τζιτζικώστας, αντιπεριφερειάρχες, Η Δήμαρχος και Δημοτικοί Σύμβουλοι του Δήμου Κασσάνδρας, εκπρόσωπος της πρυτανείας του ΑΠΘ. κ.α. Τον Παγχαλκιδικό σύλλογο που προσκλήθηκε από τους οργανωτές εκπροσώπησε το μέλος του Δ.Σ. κ. Χρήστος Παυλούδης (φώτο σελ. 30).

Νέα μέλη του Συλλόγου εγγραφέντα μέχρι 10-9-2021

1. Γαλάνης Λεωνίδα	N. Μουδανιά	Αρ.Μητρώου 1869	5. Ρουκάς Ιωάννης	Αρναία	Αρ.Μητρώου 1873
2. Σκυλίτσης Αθανάσιος	Θεσσαλονίκη	1870	6. Βατζόλας Στέφανος	Αγ. Πρόδρομος	1874
3. Ξάκης Νικόλαος	Ταξιάρχης	1871	7. Διαμαντούδης Αθανάσιος	Παλαιοχώρι	1875
4. Ζαγορίτου Μαρία	Πολύγυρος	1872			

Σημ. Το Δ.Σ. καλωσορίζει με χαρά τα νέα μέλη και τα προσκαλεί σε ενεργό συμμετοχή στη ζωή και τη δράση του Συλλόγου μας.

ΠΕΝΘΗ

Έφυγαν από την ζωή:

Ο **Χρήστος Λαλιώτης** του Γεωργίου επιχειρηματίας από την Αρναία, επίλεκτο μέλος του Συλλόγου μας. Ο εκλιπών ήταν ιδρυτής με τα αδέρφια του Νικόλαο και Άγγελο της Βιομηχανίας Σφολιάτας "ΣΠΙΤΙΚΗ ΝΟΣΤΙΜΙΑ". Πολέμησε στην Κύπρο το 1974 και τιμήθηκε με ιδιαίτερες διακρίσεις.

Διετέλεσε ποδοσφαιριστής πολλά χρόνια στο Απόλλωνα Αρναίας και αγωνίστηκε στον Απόλλωνα Καλαμαριάς το 1973 όταν ήταν στην Α΄ Εθνική κατηγορία.

Η **Μάνιου Μαρία** από την Άθυτο, μητέρα της Ανδρομάχης Κωστοπούλου, επίλεκτου μέλους του Συλλόγου μας και επί σειρά ετών μέχρι σήμερα μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου.

Το Δ.Σ. απευθύνει θερμά συλλυπητήρια στους οικείους των μεταστάτων, ευχόμενο την εξ ύψους παρηγορία.

Σ.Σ. Παρακαλούνται όλα τα μέλη, οι συγγενείς και οι φίλοι να ειδοποιούν για εκδημίες μελών μας, ώστε να ενημερώνεται το περιοδικό και να παρίσταται, αν είναι δυνατόν αντιπροσωπεία του Δ.Σ.

ΣΠΟΥΔΑΙΕΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΤΕΚΤΗΣΕ Η ΑΞ.Τ.Α.Δ.Α. Δ.Α.Ε. ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ

Η Αξιοποίηση Τουριστικών Ακινήτων Δήμου Αριστοτέλη Δ.Α.Ε. μέσα στο 2021 κατέκτησε δυο βραβεία. Ήταν υποψήφια στα βραβεία επιχειρηματικότητας, που διοργάνωσε το επιμελητήριο Χαλκιδικής και βραβεύτηκε στην κατηγορία Καινοτομία, Τεχνολογική Ανάπτυξη και Έρευνα, για ένα project που συνδέει την αίθουσα 3d, του Πολιτιστικού κέντρου Ιερισσού, με το Άλσος Αριστοτέλη μέσα από καινοτόμες δράσεις. Η τελετή απονομής των Βραβείων πραγματοποιήθηκε την Πέμπτη 9 Σεπτεμβρίου 2021, στο ξενοδοχείο Pomgranate στη Νέα Ποτίδαια της Χαλκιδικής.

Το βραβείο παρέλαβε η πρόεδρος της επιχείρησης κ. Μαρία Ελένη Ζαμάνη, ενώ παραβρέθηκαν ο Δήμαρχος κ. Στέλιος Βαλιάνος, η αντιπρόεδρος της ΑΞ.Τ.Α.Δ.Α Δ.Α.Ε κ. Κλεοπάτρα Αίβαζίδου και ο manager της επιχείρησης κ. Σταύρος Δουλδέρης.

Στην εκδήλωση απεύθυναν χαιρετισμούς ο Αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Προώθηση του Ευρωπαϊκού Τρόπου Ζωής κ. Μαργαρίτης Σχοινάς, ο ευρωβουλευτής κ. Βαγγέλης Μείμαράκης και ο Υπουργός Ανάπτυξης κ. Άδωνις Γεωργιάδης, ενώ παρέστησαν ο Υπουργός Εσωτερικών κ. Μάκης Βορίδης, ο υφυπουργός Μακεδονίας Θράκης κ. Σταύρος Καλαφάτης, οι βουλευτές κ.κ. Καραόγλου, Πάνας, Κούβελας, ο ευρωβουλευτής κ. Κυμπουρόπουλος Στέλιος, ο Περιφερειάρχης κ. Τζιτζικώστας Απόστολος, οι αντιπεριφερειάρχες κ.κ. Γιώργου, Χαριστέας, Πατουλίδου, οι Δήμαρχοι της Χαλκιδικής, οι πρόεδροι επιμελητηρίων απ' όλη την Ελλάδα και φυσικά εκπρόσωποι του επιχειρηματικού κόσμου της Χαλκιδικής.

Επίσης με την υποψηφιότητά της στα αναγνωρισμένα βραβεία **Tourism Awards 2021**, με τίτλο «Εκεί που η ομορφιά γίνεται Αγία, εκεί που τα βήματα του Αριστοτέλη συναντούν το Άγιο Όρος», κέρδισε το βραβείο "BRONZE". Η απονομή πραγματοποιήθηκε την Πέμπτη 5 Ιουνίου 2021, στο Περιτύλιο του Ζαππείου Μεγάρου και το βραβείο παραδόθηκε στην πρόεδρο της ΑΞ.Τ.Α.Δ.Α. Δ.Α.Ε.

Ζαμάνη Μαρία Ελένη από τον κ. Θάνο Αλέξανδρο, Τομεάρχη Τουρισμού της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας.

Το συγκεκριμένο project συνδέει επίσης, το Άλσος του Αριστοτέλη στα Στάγειρα με την αίθουσα 3D στο Κέντρο Πολιτισμού Ιερισσού που είναι επιχειρήσεις της ΑΞ.Τ.Α.Δ.Α. Προσκαλώντας τους επισκέπτες του Δήμου να ακολουθήσουν τα βήματα του Αριστοτέλη, να γίνουν «περιπατητές», να γνωρίσουν την ιστορία, να ανακαλύψουν πως εφαρμόζονται οι νόμοι της φυσικής και όλα αυτά στο φυσικό τους περιβάλλον, εκεί όπου όλα γεννήθηκαν. Όμως, το ταξίδι στην ιστορία του τόπου μας δεν τελειώνει εδώ. Ο επισκέπτης καλείται να κάνει ακόμη μια στάση, ένα βιωματικό τρισδιάστατο ταξίδι, για να κατανοήσει τις πανάρχαιες διδαχές των Αγίων Πατέρων. Η Πνευματικότητα, η Πίστη, η Υπακοή, ο Σεβασμός στο Περιβάλλον, η Πειθαρχία, η Λιτότητα, είναι οι αξίες που χαρακτηρίζουν την Αθωνική Πολιτεία και μπορούν να βοηθήσουν τους ανθρώπους να βρουν ένα στήριγμα στην «κρίση» που βιώνουμε τα τελευταία χρόνια. Ο Αριστοτέλης και το Άγιο Όρος είναι δυο παγκόσμια σύμβολα διαφορετικών εποχών που όμως είναι άρρηκτα συνδεδεμένα μεταξύ τους. **Τα Tourism Awards βραβεύουν τους πρωτοπόρους και τους καινοτόμους του ελληνικού τουρισμού, είναι τα βραβεία-θεσμός του κλάδου.** Η κα Ζαμάνη Μαρία Ελένη, πρόεδρος της ΑΞ.Τ.Α.Δ.Α., δήλωσε σχετικά «...Νιώθω μεγάλη τιμή γι' αυτή την εξαιρετική και ουσιαστική διάκριση για την Αξιοποίηση Τουριστικών Ακινήτων. Με την κατάκτηση του τίτλου βραβεύεται ολόκληρος ο τουριστικός κλάδος του Δήμου μας. Δεσμευόμαστε για νέες μεγαλύτερες διακρίσεις για να θέσουμε το Δήμο και το τουριστικό προϊόν σε ρόλο πρωταγωνιστή ...»

Από Δελτίο Τύπου της ΑΞ.Τ.Α.Δ.Α.

Το Δ.Σ. του Παγκαλκδικού συγχαίρει την ΑΞ.Τ.Α.Δ.Α. για τις τιμητικές αυτές διακρίσεις.
(φωτ.σελ. 30)

Το επόμενο τεύχος

Το επόμενο τεύχος (49ο) θα κυκλοφορήσει τον Δεκέμβριο του 2021.

Οι συνεργασίες, αποκλειστικά σε ηλεκτρονική μορφή, ας κατατεθούν μέχρι 10 Νοεμβρίου το αργότερο και, παράκληση, να μην υπερβαίνουν τους 9.000 χαρακτήρες (χτυπήματα με τα κενά).

Το τελευταίο είναι αυστηρά περιοριστικό. Πολυσέλιδες εργασίες δεν δημοσιεύονται.

ΟΙ ΧΟΡΗΓΟΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΜΑΣ

Μέχρι σήμερα χορηγοί του περιοδικού είναι:

**ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΓΙΩΝΑΣ (τ. 1-4), ΑΣΤΕΡΙΟΣ ΖΩΓΡΑΦΟΣ (τ. 5-6),
ΕΥΡΥΔΙΚΗ ΜΑΣΑΛΑ-ΜΟΥΣΤΟΥ (τ. 7), ΜΟΣΧΟΣ ΜΟΣΧΟΣ (τ. 8),
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ & ΟΛΥΜΠΙΑ ΓΡΑΜΜΕΝΑ (τ. 9), ΔΗΜΟΣ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ (τ. 10),
ΧΡ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑΣ (τ. 11), ΠΕΡΙΦ. ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ (τ. 12),
ΚΩΝ. & ΑΦΡ. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ (τ. 13), ΔΗΜΟΣ ΣΙΘΩΝΙΑΣ (τ. 14),
ΜΑΓΔΑ ΚΕΚΕΡΗ-ΣΛΙΝΗ (τ. 15), ΗΛΕΚΤΡΑ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ (τ. 16),
ΕΛΛΗ, ΜΑΡΙΑ, ΚΑΙΤΗ & ΓΙΩΡΓΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥΔΗ (τ. 17),
ΔΗΜΟΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ (τ. 18), ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΙΧΟΣ (τ. 19),
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΟΛΥΓΥΡΙΝΩΝ & ΘΩΜΑΣ ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ (τ. 20),
ΧΡΗΣΤΟΣ ΔΙΑΜΑΝΤΟΓΛΟΥ (τ. 21), ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΖΙΤΖΙΟΣ (τ. 22),
ΕΚΜΕ Α.Ε. Ι. & Β. ΚΑΡΥΩΤΗΣ (τ.23), ΠΑΥΛΟΣ ΔΕΑΣ (τ. 24),
ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΚΑΡΑΒΑΤΟΥ (τ. 25),
ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ (τ. 26), ΟΡΕΣΤΗΣ ΣΙΜΩΝΗΣ (τ. 27),
ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΖΙΤΖΙΟΣ (τ. 28), ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΟΛΥΓΥΡΙΝΩΝ (τ. 29),
ΑΣΤΕΡΙΟΣ ΖΩΓΡΑΦΟΣ (τ. 30), ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΙΣΚΙΝΗΣ (τ. 31),
ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ (τ. 32), ΟΡΕΣΤΗΣ ΣΙΜΩΝΗΣ (τ. 33),
ΕΛΛΗ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥΔΗ & ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΣΤΑΜΠΟΥΛΗ (τ. 34),
ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ ΑΣΤ. ΣΧΟΙΝΑΣ (τ. 35), ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ (τ. 36),
ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΚΟΥΚΟΥΜΠΗΣ (τ. 37), ΑΡΓΥΡΙΟΣ ΤΣΑΚΝΗΣ (τ. 38),
ΣΤΕΛΙΟΣ ΒΑΛΙΑΝΟΣ (τ. 39), ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΓΙΩΝΑΣ (τ. 40),
ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΥΡΟΚΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ "ΒΑΛΜΑΣ" Ο.Ε. (τ. 41),
ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ & ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΩΡΑΪΤΗΣ-CONDITO Α.Ε.Β.Ε. (τ. 42),
ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ & ΜΑΡΙΑ ΤΣΟΧΑ-ΠΑΛΙΟΥΡΑ (τ. 43),
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ (ΤΟΜΕΑΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ) (τ. 44),
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ (τ. 45),
ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ (τ. 46), ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ (τ. 47),
ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΤΖΙΚΑ-ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ (τ. 48).**

ΒΡΕΘΗΚΕ ΧΟΡΗΓΟΣ ΓΙΑ ΤΟ 49ο ΤΕΥΧΟΣ

Η Κα **Μαγδαληνή Ν. Κατσαμούρη-Παπαιοικονόμου** από την Αρναία θα είναι χορηγός της έκδοσης του 49ου τεύχους του περιοδικού μας, εις μνήμην των αιμνήστων γονέων της **Νικολάου** και **Σοφίας**, καθώς και του αιμνήστου αδελφού της **Αστερίου Κατσαμούρη**. Ευχαριστούμε θερμά.

Το Δ.Σ.

Η ΧΟΡΗΓΙΑ

Η χορηγία του παρόντος 48ου τεύχους έγινε από την
κ. Αφροδίτη Τζίκα –Κοντογιαννοπούλου
εις μνήμην του αιμνήστου συζύγου της
Κωνσταντίνου Κοντογιαννόπουλου
επίτιμου μέλους του Παγχαλκιδικού Συλλόγου
με την συμπλήρωση ενός έτους από τον θάνατό του.

Ο **Κωνσταντίνος Κοντογιαννόπουλος** υπηρέτησε για 35 χρόνια ως Καθηγητής μαθηματικών, Γυμνασιάρχης και Λυκειάρχης σε Σχολεία της Χαλκιδικής και Θεσσαλονίκης. Ίδρυσε με άλλους συμπατριώτες του τον Σύλλογο Πολυγυρινών Θεσσαλονίκης και διετέλεσε πρώτος πρόεδρος. Διετέλεσε Γεν. Γραμματέας της Ιστορικής και Λαογραφικής Εταιρείας Χαλκιδικής (ΙΛΕΧ) και μέλος της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών (ΕΜΣ).

Υπηρέτησε τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο:

ως Γεν. Γραμματέας Δ.Σ., ως μέλος της Επιτροπής Έκδοσης του Περιοδικού Παγχαλκιδικός Λόγος, ως αρθρογράφος του, αλλά και ως χορηγός του 13ου τεύχους.

Το Διοικητικό Συμβούλιο ευχαριστεί θερμά την χορηγό και εγγράφει το όνομά της στον επίσημο κατάλογο των χορηγών του περιοδικού, για να αποτελεί μνημόσυνο εσαεί του αιμνήστου **Κωνσταντίνου Κωντογιαννόπουλου**.

Αιωνία του η μνήμη

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Παγχαλκιδικού Συλλόγου, γνωστοποιεί στα μέλη του ότι η θητεία των Ν.Π.Ι.Δ. στα οποία ανήκει και ο σύλλογός μας, που έληξαν μέχρι 31/12/2020, παρατάθηκε λόγω της πανδημίας μέχρι 30/6/2021 με τον νόμο 4756/2020/ΦΕΚ 235/Α/26.11.2020 άρθρο 72.

Επίσης λόγω συνέχισης της πανδημίας με τον Νόμο 4790/2021 άρθρο 90 που τροποποιήθηκε με το Νόμο 4807/2021 άρθρο 41, η θητεία των συμβουλίων των Ν.Π.Ι.Δ. παρατείνεται μέχρι 31/10/2021.

Για ότι νεώτερο έχουμε, σχετικά με την παράταση η μη της θητείας των Διοικητικών Συμβουλίων και της προκήρυξης Γενικής Συνέλευσης θα σας ενημερώσουμε με S.M.S., email η και με το επόμενο περιοδικό που θα εκδοθεί τον Δεκέμβριο.

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Η Ιερά Μονή Εσφιγμένου του Αγίου Όρους, όπου στις 23 Μαρτίου 1821 αποβιβάστηκε ο Εμμ. Παπάς με ένα μεγάλο πλοίο κατάφορτο με όπλα και πολεμοφόδια, για την επανάσταση που σε λίγο θα ξεκινούσε.